

Zo zbierok Vojenského historického múzea v Piešťanoch - Kanónová húfnica DANA

MESAČNÍK MINISTERSTVA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ČÍSLO 3 / MAREC 2012

Januška už šéfuje

str. 36

Hrdinovia z Afganistanu

V Klube Ministerstva obrany SR sa 2. februára uskutočnila slávnostná premiéra filmu *Sám vojak v poli*, ktorý je venovaný všetkým slovenským vojakom v Afganistane a ich rodinám. Dokument dynamickým objektívom rezortného kameramana Viktora Čicku zachytáva slovenských mierotvorcov v operácii ISAF a zároveň citlivo sníma životy ich rodín, ktoré ich čakajú doma. „Chcem sa poďakovať všetkým vojakom, ktorí vystupujú v tomto filme, ako aj ostatným príslušníkom Ozbrojených síl SR, ktorí pôsobili či pôsobia v Afganistane,“ povedala na slávnostnej premiére Iveta Radičová, predsedníčka vlády poverená riadením ministerstva obrany SR. „Ako mama aj žena viem, ako ťažko je čakať a byť ďaleko, preto moje ďalšie ďakujem patrí rodinám slovenských vojakov,“ dodala.

„Manžel bol už na piatich misiách a dvakrát bol aj v Afganistane. Príliš podrobne mi o tom nehovorí, aby som jeho nasadenia v operáciách až tak neprežívala. Až teraz vlastne viem, aké tvrdé to tam on a jeho chlapi naozaj mali,“ povedala po premietnutí filmu manželka majora Miloša Matyáša.

Z poslednej operácie v Afganistane sa vrátil vlni v decembri, takže Vianoce prežívali už spoločne so svojimi piatimi deťmi. To najmladšie malo práve sedem mesiacov. A či ho ešte do vojenskej operácie pustí? „Už asi nie... Hoci, to som hovorila za každým. Takže keby dostal rozkaz, napokon mu aj tak brániť nebudem. On je skvelý otec rodiny, no je aj vojak. Naozajstný vojak.“

60 minútový film vznikol v spolupráci s televíziou Markíza.

Pavol VITKO

Lukáš MILAN
šéfredaktor

Sibírsky február ukázal, že keď príde pohroma, tak sa ľudia s prosebným pohľadom utiekajú k ozbrojeným silám. A tie okamžite pomôžu. Vtedy akosi nie je počuť hlasy typu: „Zrušiť armádu!“ alebo „Načo sú nám vojaci?“ či „Prečo mám platiť darmožráčov?“

Na druhej strane príklad z Kysúc, keď elitní vojaci z piateho pluku odhrabávali sneh a najmä chaos pri ich povolávaní ukázal, že civilný krízový manažment na Slovensku nemajú kompetentní zvládnuť.

Ako je možné, že starostovia a verejná správa nevie, ako sa má postupovať pri žiadostiach o pomoc ozbrojených síl? Vojaci predsa nemôžu len tak svojvoľne nabehnúť do niektorej oblasti. Slovensko predsa nie je vojenský štát ako Mjanmarsko či Severná Kórea.

Ako je možné, že títo starostovia a verejná správa si pletú vojakov s pracovnou silou zadarmo? Ozbrojené sily sú tu, aby chránili životy, zdravie občanov Slovenska a nemajú odpratávať sneh pred starostovho domu alebo zo strechy súkromného fitnesscentra, z ktorého ani neevakuovali ľudí.

Čo je ešte smutnejšie, vojakov si brali starostovia a verejná správa ako rukojemníkov vo vzájomných sporoch a nie aby si priznali, že situáciu nezvládli a majú čo zlepšovať.

Okrem premiéry sa nikto nepostavil na stranu vojakov. Nikto nepovedal: „Haló, vážení starostovia... Vojaci pomôžu, keď treba, ale nezamieňajte si ich s pracovnou silou zadarmo, čo bude robiť prácu za vás!“ Nič také počuť nebolo.

Skôr naopak. Najmä na internete sa „ľudia“ obúvali do vojakov, že prečo v postihnutých oblastiach nie sú už dávno a že tam majú „makať“ 24 hodín denne, lebo aj tak nemajú čo robiť.

Argument, že aj tak nič nerobia, nie je po prvé pravda a po druhé, to nie je problém vojakov, ale samotných ľudí. Ti nezáujmom o svoju bezpečnosť (príkladom je aj základná neznalosť úloh OS SR a krízových postupov) umožnili politikom beztrešne škľabať armádu až sa dostala do situácie, keď nie sú peniaze ani len na benzín a služobné cesty sú škrtané na minimum. Potom ťažko môžu niečo vojaci robiť.

Je fajn, keď pri odhrabávaní snehu za prítomnosti kamier pomáha aj minister dopravy. Faktom však je, že vojaci tu budú aj po voľbách, bez ohľadu, kto bude ministrom. Keď prídu jarné povodne a letné záplavy opäť sa budú volať na pomoc ozbrojené sily. Hádám si nová vláda aj s pomocou občanov, ktorí jej to budú pripomínať uvedomí, že ozbrojené sily nie je možné ignorovať, ale je potrebné sa o ne aj patrične starať. Lahko sa totiž môže stať, že keď bude najhoršie, tak vojaci neprídu. Nie preto, že by nechceli, ale nebudú mať na čom.

Lukáš Milan

Z obsahu

**Nové priority
pre obranu USA**

str. 12 - 13

**Zimná
údržba na
Sliachi**

str. 14 - 15

Prvá farárka

str. 34 - 35

4-5 **Krátko z rezortu**
6-7 **Rozhovor**
so štátnym tajomníkom
8-11 **Afganský zápisník**
12-13 **Nové priority pre obranu USA**
14-15 **Letisko s plochou 46**
futbalových ihrísk
16 **Z rezortu**

17 **Prestížny medzinárodný kurz**
18 **Svetová úroveň v podaní**
DUKLY
19 **TECHNIKA-krátko**
20-23 **Protivzdušné zbrane**
24-25 **Vyzbrojovanie podľa**
náčelníkov GŠ
26 **Dana z Trenčína**

27 **Major jazdeckta Juraj Bílej**
28-29 **Rafale do Indie**
30-31 **TECHNIKA-krátko**
32 **Rezortné súťažné prehliadky**
33 **Každý deň je iný**
34-35 **Prvá farárka**
36-37 **Krátko z rezortu**

38-39 **Rozhovor**
s Jaroslavom Naďom
40 **Správa majetku**
– transparentnosť a efektívnosť
41 **Megadownload.com**
42-43 **Líbya a špeciálne operácie**
NATO
44-46 **servis* tipy* rady**
47 **Európsky demonštrátor UCAV**

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XX, č. 3/2012
Redakčná uzávierka 22. 2. 2012
Do výroby zadané 27. 2. 2012

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Kommunikačný a tlačový odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Lukáš MILAN
tel.: 0960 312 950, 0903 824 491
e-mail: lukas.milan@mod.gov.sk

Zástupca šéfredaktora:
PhDr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktor:
Jozef ZIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 338 352, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúca vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Mgr. Ivan KELEMENT
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Bc. Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA 3
Kommunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane
vojenskej policajti na Cypre
nrtm. Radovan JANUŠKA
foto rtm. Rastislav OCHOTNÍČKÝ

© Ministerstvo obrany SR
EČ 41208, ISSN 1336-1910

Premiérka navštívila „srdce“ vzdušných síl

Vzdušné sily Ozbrojených síl SR majú špičkovu pripravených letcov, garantované všetky potrebné technológie. Povedala to 3. februára predsedníčka vlády SR poverená riadením ministerstva obrany Iveta Radičová po tom, ako si prezrela takzvané „srdce vzdušných síl“ – brigádu velenia, riadenia a prieskumu vo Zvolene a zmiešané krídlo Sliach. „Videla som všetky dôležité súčasti. Od kontaktov, cez riadenie, medzinárodné spojenie, systém NATINADS až po trénažer; výcvik letcov a naše reálne vybavenie. Osobne chcem však využiť túto príležitosť na poďakovanie vzdušným silám za pomoc pri povodniach a požiaroch.“ Šéfu rezortu obrany sprevádzal počas návštevy veliteľ Vzdušných síl OS SR generálmajor Martin Babiak. Povedal, že slovenské vojenské letectvo má v rámci ozbrojených síl svoje jedinečné postavenie aj preto, lebo je súčasťou integrovaného systému protivzdušnej obrany NATO – NATINADS. V rámci neformálnych rozhovorov odznelo na budúcnosť slovenského letectva viacero otvorených názorov. Premiérka s úsmevom spomenula, že svetu letcov tak trochu rozumie, lebo jej strýčko Jozef Valachovič bol vojenský pilot a často o svojej celoživotnej láske k lietanu rozprával. (Zomrel 19. októbra 2011 ako 90-ročný v hodnosti plukovník vo výslužbe v Piešťanoch. Počas vojnovy Slovenskej republiky bol frekventantom leteckej školy v Trenčíne, no odišiel do Slovenského národného povstania a bol priamy účastník protifašistických bojov – pozn. red.) Premiérka Radičová v rámci svojej návštevy vyskúšala aj trénažer stíhacieho lietadla MiG – 29.

/ dc, pv

/ foto Pavol VITKO

Pripravujú dôležité cvičenie

/ Pavol VITKO

/ foto Ivan KELEMENT

V dňoch 30. januára až 3. februára sa konala medzinárodná plánovacia konferencia vojenského cvičenia COMBINED ENDEAVOR 2012. Zúčastnilo sa na nej 270 účastníkov z 36 krajín NATO a Partnerstva za mier. Samotné cvičenie sa uskutoční v septembri tohto roka na základni Grafenwoehr v Nemecku. „Cvičenie COMBINED ENDEAVOR hralo od svojho vzniku veľmi dôležitú úlohu aj v rámci výcviku a získavania interoperability slovenských ozbrojených síl,“ zdôraznil štátny tajomník MO SR Róbert Ondrejcsák. COMBINED ENDEAVOR (spojené úsilie) je najväčšie a najprestížnejšie medzinárodné vojenské cvičenie zamerané na testovanie interoperability systémov velenia, riadenia, spojenia a informačných systémov štátov NATO, Partnerstva za mier a ďalších zúčastnených krajín a organizácií. Svoju históriu začalo v roku 1995 pod vedením United States European Command (US EUCOM). Slovenská republika je jednou z desiatich krajín, ktoré sa na cvičení zúčastňujú nepretržite od jeho vzniku.

Slovenská spoluúčasť

Severoatlantická aliancia na záver dvojdného ministerského stretnutia v Bruseli 3. februára oznámila, že sa rozhodla zaviesť do praxe Projekt aliancie na letecké monitorovanie pozemných cieľov (projekt AGS). Podarilo sa to po dvoch desaťročiach sporov okolo spôsobov financovania tohto programu. Projekt AGS by mal vstúpiť do prevádzky v roku 2015 a jeho hlavnou základňou bude mesto Sigonella v Taliansku. Generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen uviedol, že NATO na tento účel kúpi päť prieskumných lietadiel typu Global Hawk RQ-4B, ktoré vyrába americká firma Northrop Grumman. Na projekte AGS sa zúčastnia aj Slováci, pričom celkovo ho podporí 13 z 28 členských krajín aliancie: Bulharsko, Česká republika, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Nemecko, Nórsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené štáty a Taliansko. Bezpilotné prieskumné lietadlá sa budú pohybovať vo výške 18,3 kilometra nad zemou (60 000 stôp) a môžu ostať vo vzduchu nepretržite vyše 24 hodín.

/ mjr. Milan VANGA

/ foto TASR

Minister zahraničných vecí Mikuláš Dzurinda udelil 6. februára plaketu príslušníkom slovenského tímu na zneškodňovanie výbušných prostriedkov (EOD – Explosive Ordnance Disposal). Tento tím sa v decembri vrátil z polročného pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane. „Dobre slúžiaci vojak v zahraničnej misii je najlepším diplomatom,“ vyhlásil po stretnutí minister Dzurinda. Poďakoval všetkým príslušníkom EOD za ich činnosť počas pôsobenia v operácii a zvýraznil dôležitosť ich poslania chrániť životy afganského obyvateľstva, afganských a koalíčných bezpečnostných síl. Slovenský EOD tím získal od svojich nadriadených v Afganistane čestný titul Hrdina bojiska. Stal sa tak najlepším EOD tímom spomedzi všetkých koalíčných tímov misie ISAF pôsobiach v bojovo najexponovanejšej južnej časti Afganistanu. V rámci NATO je Slovensko vedúcou krajinou pre oblasť zneškodňovania improvizovaných výbušných prostriedkov a nevybuchnutej munície.

Plakety pre tím EOD

Javorinu „obsadili“ turisti

/ Pavol VITKO

/ foto archív er

Po tom, ako vlni rezort obrany odovzdal Vojenský výcvikový priestor Javorina do rúk pôvodných vlastníkov, sa toto územie stáva rajom pre turistiku. Začiatkom februára sa tu uskutočnil 46. slovenský a 7. medzinárodný zimný zraz turistov. „Pripravili sme osem trás bežkárov a štyri trasy pre peších. Celkovo sa nám zaregistrovalo 1477 účastníkov,“ uviedol Ernest Rusnák, predseda Klubu slovenských turistov Javorinka v Levoči. Okrem Slovákov prišli turisti z Čiech, Poľska a Nemecka. „V súčasnosti rokujeme s vlastníkmi, aby sme čím skôr vyznačili v bývalom VVP Javorina spolu 300 kilometrov cykloturistických trás a 150 kilometrov pre peších. Najmä cykloturisti, ktorým budú k dispozícii niekdajšie vojenské cesty, si prídu na svoje tak, ako málokde inde,“ konštatuje Ernest Rusnák. „Aj tých, ktorí ako vojaci kedysi vo VVP slúžili, si dovoľím už teraz pozvať na májový Pochod po Levočských planinách. V sobotu 12. mája je na programe pešia turistika a v nedeľu 13. mája privítame cykloturistov,“ dodal.

Róbert ONDREJCSÁK: Samol'úbosť niektorých bola silnejšia ako vôľ a pomôcť

/ Lukáš MILAN

Podarilo sa prelomiť psychologickú bariéru a ľudia v rezorte začali hovoriť o stave ozbrojených síl pravdu, tvrdí štátny tajomník ministerstva obrany Róbert Ondrejcsák.

Okrem Strategického hodnotenia obrany (SHO) a dokončenej Bielej knihy obrany, ktorých proces riadil, to považuje Ondrejcsák za jeden z veľkých úspechov. Naopak, priznáva, že odchádzajúce vedenie nestihlo začať predstavovať závery týchto dokumentov do praxe a naštartovať hoc len jeden modernizačný projekt, ktorý tak súrne ozbrojené sily potrebujú.

Vaše pôsobenie sa pomaly končí, aký máte z neho pocit?

Pocity sú aj pozitívne, aj negatívne. Najlepší dojem som mal z niektorých ľudí, s ktorými som spolupracoval a z ľudí, ktorí naozaj chceli tomuto rezortu a ozbrojeným silám pomôcť. Takých je v rezorte našťastie dosť. Asi jeden z najväčších úspechov je, že sa ich podarilo dať dokopy, vytvoriť tím, ktorý pracoval či už na SHO, alebo na ďalších projektoch, ako je integrácia ministerstva s generálnym štábnom, na konkrétnej česko-slovenskej spolupráci. Na druhej strane bola niekedy osobná samol'úbosť niektorých ľudí silnejšia ako vôľa spolupracovať.

Teda pozitívne bolo, že sa tu našli ľudia, čo chceli pracovať na zmenách, ale mínusom bolo, že spolupráca mohla byť aj lepšia.

Osobne mi je ľúto, že na všetky už dokončené veci nám nezostáva čas dokončiť to alebo aspoň naštartovať realizáciu. Isto, aj keby sme mali štyri roky, tiež všetko nestihneme. Na druhej strane dúfam, že budúce vedenie ministerstva nájde toľko racionality, že bude pokračovať v tomto procese, keďže nejde o politiku, ale vyslovene o odbornú záležitosť. Som mierny optimista. Ak niekto verejne povie, že SHO alebo Biele kniha nie sú dobré, ale spraví, čo sme navrhli, budem spokojný. Osobne považujem za úspech, že sa nám podarilo naštartovať inú formu diskusie, ako to bolo predtým, že OS spíňajú všetky veci na vynikajúcej úrovni. Prelomila sa určitá psychologická bariéra. Ľudia začali hovoriť otvorenejšie smerom k odbornej komunite, ale aj k verejnosti. Predchádzajúci stav bol dlhodobo neudržateľný. Každý už dnes vie, že ozbrojené sily sú v kritickom stave. V podstate, ak sa nezačnú modernizačné programy, tak veľmi rýchlo začneme strácať spôsobilosti. Teraz je čas, keď je potrebné povedať, že sme na tom v niektorých prípadoch naozaj zle.

Čo sa teda podarilo, alebo inak povedané, čo tu po sebe nechávate?

Do veľmi jasnej podoby sme dotiahli spoluprácu s Českou republikou a podpísali sme aj dve dohody. Ľudia už pracujú na konkrétnych projektoch, konkrétnych for-

mách a druhoch spolupráce. Už to nie je len všeobecné konštatovanie, že budeme spolupracovať v týchto oblastiach, ale je to zoznam, v ktorom sú vymenované projekty aj konkrétni ľudia, ktorí sú za ne zodpovední.

Ďalej sa nám podarilo vypracovať konkrétnu štruktúru ozbrojených síl. Tá harmonizuje s cieľmi síl v rámci NATO. Je to model, ktorý sa zhoduje s aliančnými požiadavkami a umožňuje, aby ozbrojené sily naplnili všetko, k čomu sme sa zaviazali. Zároveň sa udržia všetky štyri dôležité priority, či už je to ochrana vzdušného priestoru, letecká záchranná pátracia služba, naša účasť v misiách, potom vnútorný krízový manažment, čiže asistencia civilným autoritám a, samozrejme, aj spolupráca s aliančnými vojskami v prípade väčšieho rozsiahlejšieho konfliktu.

Model, ktorý sme vypracovali v spolupráci s generálnym štábnom, je naozaj efektívny a finančne udržateľný aj pri 1,1 % HDP. Samozrejme, okrem veľkých modernizačných projektov, ktoré musia byť platené mimo rozpočtu ministerstva.

Na druhej strane sa nám nepodarilo naštartovať modernizačné projekty. Okrem garancie, že to nebudeme riešiť z vlastného rozpočtu, sme sa nedostali ďalej. Nemáme schválený konkrétny scenár modernizačných programov. Dobré vieme, že toho potrebujeme dosť.

Modernizovať potrebuje armáda takmer všetko...

Určite. V podstate takmer všetko. Popri už v SHO definovaných prioritách však v budúcich mesiacoch bude potrebné rozprúdiť odbornú debatu napríklad o nadzvukovom letectve. Je jasné, že ho Slovensko chce a potrebuje.

Otázne je, akými lietadlami to zabezpečiť, či to riešiť v rámci medzinárodnej spolupráce, či nakúpiť nové lietadlá alebo zabezpečiť iba spôsobilosť v spolupráci s inými krajinami. Okolité krajiny túto otázku riešili desať rokov. Minimálne diskusiu však treba naštartovať už teraz. V každom štáte trvala roky. Kým sa to naplánovalo a zreali-

zovalo, bolo to aj desaťrocie. Mal som ambíciu túto debatu rozprúdiť, žiaľ, z časových dôvodov sme to nestihli.

No pomerne úspešne sa rozbehla spolupráca s českou stranou, možno by to išlo aj pri nadzvukovom letectve.

To je oveľa komplikovanejšia otázka. Keď som prišiel na ministerstvo, v otázke širšej medzinárodnej spolupráce som bol oveľa väčší optimista. Potom sa však ukázalo, že sice môžem byť optimista, ale musím byť aj realista. Medzinárodná spolupráca nie je taká jednoduchá otázka. Lahko sa to povie, ale treba vyriešiť veľa právnych otázok a konkrétnych operačných vecí. S tým súvisí aj otázka pooling & sharingu, teda zdieľanie spôsobilostí.

Politicky je to lákavá agenda a dobrá vízia do budúcnosti. Na druhej strane však raz a navždy treba skončiť s názorom, že sa tým ušetria peniaze. Neušetria, lebo v tejto agende ide o to, že sa zabezpečia spoločné spôsobilosti, ktoré by štát nebol schopný vyriešiť sám z vlastných zdrojov. Investície sa rozdelia, ale investovať je potrebné. Nefunguje to tak, že ideme spolupracovať a ušetríme peniaze. Ide o to, že treba investovať a prostredníctvom spolupráce sa dostaneme do inej úrovne spôsobilostí.

Konkrétnym príkladom je NATO systém AGS (Alliance Ground Surveillance – Aliančný sledovací systém pozemných cieľov). NATO vytvorilo spôsobilosť, ktorá je v súčasnosti neskutočne žiadaná. Ukázalo sa to napríklad v Libyi. Ušetriť sa dá akurát na spoločných logistických a výcvikových štruktúrach, že niekto zruší jeden výcvikový priestor a budú sa využívať všetky ostatné spoločne výcvikové priestory. Na tom sa dá ušetriť, ale na tom, aby sme vybudovali niečo spoločné, na tom sa šetriť nedá. Tam treba investovať.

Ak by sme teda chceli napríklad spoločné letectvo povedzme s Čechmi, tak aj my musíme prispieť adekvátnou technikou a nie len poskytnúť pristávacie plochy.

Niečo v tom zmysle. Čo sa týka všeobecne spolupráce s českou stranou, tak je cítiť na oboch stranách silnú politickú vôľu až odhodlanosť spolu niečo robiť, ale je to veľmi komplikované. Na druhej strane však už máme veľmi konkrétne výsledky.

Premiérka v posledných vyjadreniach hovorila o vnútorných rezervách a vnútornej reštrukturalizácii. Bude to stačiť?

S tým sme prišli aj my, že ešte stále máme vnútorné rezervy v rámci systému, a to nielen ozbrojené sily, ale aj v civilnej časti rezortu, čo sú podporné prvky. Treba veľ-

mi intenzívne porozmýšľať, či naozaj potrebujeme všetky súčasné podniky. Už v SHO sme povedali, že výcvikové priestory a rekreačné zariadenia v súčasných počtoch nepotrebujeme. Sú tu aj ďalšie jednotky alebo zložky, ktorých činnosť priamo nesúvisí s ozbrojenými silami, tie treba jednoducho zrušiť.

Ale budú tie vnútorné rezervy stačiť?

Iba vnútorné rezervy naozaj nestačia. Je však pravda, že ak by sa realizovali všetky navrhnuté zmeny, tak je to úspora viac ako 50 miliónov eur ročne, a to už stojí aj za tvrdšie opatrenia.

Ako to vyzerať so spájaním ministerstva a generálneho štábu do jedného celku?

Z môjho pohľadu je to čisto odborná otázka a bol by som veľmi nerád, keby z toho bola otázka politická. Všetko je pripravené a vieme presne, ako by integrované ministerstvo malo vyzerať. Sú spracované veľké farebné grafy, plochy, políčka, kde sú už jednotlivé integrované zložky. Je jasné, že nie každý na ministerskej časti alebo na generálnom štábe je stotožnený s touto myšlienkou. Z odborného hľadiska je to dobrá a nevyhnutná vec, podobne ako otázka spoločného veliteľstva...

Myslíte tým, že máme veľa náčelníkov a málo bojovníkov?

Veliace štruktúry sú na súčasné počty robustné. Budúca štruktúra ráta práve s nižším počtom veliácií prvkov a tá exekutíva ostane v podstate rovnaká. Napríklad zrušením jedného práporu sa zredukuje velenie, ale vojaci na nižších stupňoch sa prerozdelia do zvyšných práporov.

Máte aj nejaký odkaz pre vojakov a spolupracovníkov?

Najmä nech si udržia entuziazmus a nech navzájom spolupracujú minimálne tak ako posledný rok a pol. Treba pracovať s tými ľuďmi, ktorí chcú pracovať a majú na to. Vždy je potrebné sústrediť sa na pozitívne veci. Neriadili sme to autoritatívne, snažil som sa o inkluzívny prístup, preto niektoré procesy trvali trochu dlhšie, ale na druhej strane nikto nemôže povedať, že nemal možnosť sa k dôležitým otázkam vyjadriť. Každý sa mohol k SHO vyjadriť, a tak je to dobré, lebo to môže vlniť ako svoj projekt.

Budú niekedy v budúcnosti na tom ozbrojené sily lepšie?

Dúfam. Je to v záujme celej krajiny, nielen ministerstva obrany alebo generálneho štábu. Keď prekonáme tieň rezortizmu a provinčnosti, a najmä začneme uvažovať v širších súvislostiach, či už v európskych alebo aliančných, tak ozbrojené sily patria naozaj k najdôležitejším atribútom zahraničnej a bezpečnostnej politiky štátu. Žiadny štát nemôže existovať ako seriózny aktér v medzinárodných vzťahoch bez venovania patričnej pozornosti svojej armáde.

Obrana mladých tankuje

/ Pavol VITKO

Ministerstvo obrany sa snaží pritiahnuť mladých odborníkov k témam obrany a bezpečnosti. S týmto cieľom rezort obrany pod záštitou štátneho tajomníka MO SR Róberta Ondrejcsáka zorganizoval vo februári dvojdný seminár s názvom Mladých obrana tankuje. „Považujem za nevyhnutné, aby sme sa podieľali na výchove novej generácie odborníkov na bezpečnostnú politiku. Prostredníctvom našich stáží a seminára sa nepochybne dozvedeli aj to, čo im na univerzitách nepovedali,“ konštatoval Róbert Ondrejcsák. Na seminári sa zúčastnili študenti vysokých škôl, ktorí počas uplynulého roka absolvovali dvoj-tyždňovú stáž na ministerstve obrany. Dovedna ich na ministerstve stážovalo 34. „Nepochybujem o tom, že s takýmto ľuďmi sa oplatí pracovať a verím, že im bude venovať pozornosť aj nasledujúca vláda,“ dodal štátny tajomník. V rámci stáže sa študenti oboznámili napríklad s činnosťou sekcie medzinárodných vzťahov, komunikačného a tlačového odboru či s prípravou Strategického hodnotenia obrany. Tiež ich zaujímal vývoj vzťahov s NATO či EÚ, ako aj rôzne bilaterálne otázky. Pribežne sa zapojili aj do niektorých projektov.

„Keďže práve pripravujem bakalársku prácu, cením si konzultácie, ktoré mi poskytli odborníci z rezortu obrany. Tiež som mohol čerpať z viacerých neutajovaných, no bežne neprístupných dokumentov,“ konštatoval Roman Rosina z Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Jeho spolužiak Radoslav Zemko vyzdvihol aj možnosť získať širší prehľad o politických sú-

vislostiach, ako aj o vzdušných silách či operácii ISAF v Afganistane. Katarína Hájeková z Fakulty medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave zase privítala, že bola pri tvorbe Strategického hodnotenia obrany, mohla vidieť aj podobné analýzy zo zahraničia.

Vojenski psovodi - praktickí sexisti

Psod to má okrem veliteľa v Afganistane asi najlepšie. Stále má pri sebe najlepšieho kamaráta, čo nemá svoje dni, migrénu, nečikajú ho a keď dostáva rozkazy, tak je šťastný. Samozrejme, reč je o psovi, a nie veliteľovi.

V polovici marca sa z Afganistanu vrátia už pomaly zaslúžilí veteráni Bingo a Muro. Na základni v Kandaháre sú už po druhý raz. „Už by mohli dostať aj nejakú medailu,“ smeje sa nadrotmajster Jaroslav Kostolný. Pritom aj on ako psod je skúsenosť sama. Dlhoročný inštruktor v Centre výcviku a kynológie v Hronseku je dokonca dvojnásobným majstrom Slovenska.

„Kde je, aport, no kde je... hľadaj... hľadaj“ provokuje nrtm. Kostolný rozšanteného Binga. Zrazu je ako zhyptonizovaný a nevidí nič iné, len fialovú loptičku v Kostolného rukách.

Medzitým druhý psod rotný Ján Kormoš z prešovskej Vojenskej polície nepozorovane skryl trochu výbušniny do odstaveného auta. „Od Američanov máme rôzne vzorky, aby si psi na to zvykli a vedeli to nájsť. Aj pri rovnakom type, ale od iného výrobcu, môže byť trochu iná pachová stopa,“ vysvetľuje rotný Kormoš a veľkou pinzetou vyberá vzorku z kontajnera.

Bingo vyleť ako strela, prehladáva jeden kamión, druhý, ba aj tretí. A nič. Vzorku dal Kormoš do štvrtého. Keď sa priblíži k miestu, tak si rozšantený Bingo iba poslušne sadne a čaká. Žiadne štekánie, hrabanie, nič. Ticho. Hneď za odmenu dostáva fialovú loptičku.

„Pes, keď nájde niečo, tak jedno-ducho znehybnie. Nástražné vý-

bušné systémy môžu mať aj zvukový spúšťač, preto pes nešteká,“ vysvetľuje rotný Kormoš, ktorý už má za sebou všetky tri veľké misie. Bol na Cypre, v operácii ALTHEA a naposledy aj v Afganistane. Ako vyučený automechanik bol od roku 2002 v ozbrojených silách pôvodne vodičom, až neskôr sa z neho stal vojenský policajt s prideleným psom. Najnovšie po návrate z Afganistanu sa z neho stal kynológ útvaru.

Slovenské psy sú špecialisti na výbušniny. Vedia nájsť aj minimálne stopy po výbušninách typu semtex, C4 alebo TNT. „Špecialista na zbrane alebo municiu tu nie je až taký potrebný, pretože pištoľ alebo samopal sa dá ľahko odhaliť aj inak a neurobí tolko škody, čo výbušnina,“ vysvetľuje Kormoš.

V Afganistane musia byť vojenski policajti stále pripravení. Kedykoľvek sa môže objaviť signál a vyrážajú do akcie. Kontrolujú nielen prichádzajúce kamióny, batožinu, ale aj zdanlivo bezpečné miesta príchodom VIP hostí. Sekundujú aj pri zásahoch QRT – tímoch rýchlej reakcie pri raketových útokoch. Nemajú veľa času na oddych. Preto každú voľnú chvíľku využívajú psod na vyvenčenie a tréning.

Kostolný zatiaľ pripravuje na akciu druhého štvornohého profesionála Mura. Už sa nevie dočkať, ako dostane zaslúženú odmenu. „Sú také fámy, že títo „drogári“ sú od drog závislí, a preto ich hľadajú, ale to je hlúposť,“ vysvetľuje Kormoš. „Pes vždy hľadá aport, a nie drogu,“ dodáva. Podobne to funguje pri všetkých ostatných látkach.

V ozbrojených silách sa najviac využívajú práve špecialisti na výbušniny, drogy a potom stopári a strážne psy. „Vo svete robia aj pre mňa naozaj nepochopiteľné veci. Falošné bankovky – to ešte rozumiem, ale napríklad podľa pachu vedia psy nájsť aj napalované CD. To už aj mne zostáva rozum stáť, čo všetko sa dá,“ uvažuje rotný Kormoš. Priznáva však, že aj im sa podarili husárske kúsky. Raz ich pes doviedol podľa pachovej stopy až do domu zlodca. Keď mu policajti zaklopali, bol veľmi prekvapený,“ smeje sa.

Špeciálny pes vydrží v službe do desiatich rokov. „Po takom čase sa začínajú prejavovať rôzne zdravotné ťažkosti,“ vysvetľuje nrtm. Kostolný. Keď už nie je schopný služby, tak sa vyradí ako vec. „Trochu smutné je, že podľa zákona je pes v podstate vec. Neživá bytosť. A proces vyradenia majetku je občas taký dlhý, že u nás v podstate dožívajú,“ doplní Kostolného rtn. Kormoš. Hoci je večne usmiaty, pri tejto téme trochu zosmutnie. Sám je veľký priateľ psov a doma v Lipanoch má dvoch.

Psod sú v podstate „sexisti“. Dávajú prednosť chlapom, teda – psom, pred sučkami. Majú na to však čisto praktické dôvody. „Sučka je síce jemnejšia a dá s ňou ľahšie pracovať, ale keď sa chce páriť, tak je vyradená z práce nielen ona, ale všetky psy okolo nej, takže radšej máme psov,“ uzatvára s úsmevom nrtm. Kostolný.

Čo robia špeciálne sily v Afganistane

Má to aj svoju logiku. Pôsobia mimo hlavnej časti slovenského kontingentu a patria pod sily pre špeciálne operácie a tie sú viac-menej najutajovanejšie.

Úlohou 5. pluku je učiť a trénovať miestne bezpečnostné sily zvládať delikátne úlohy, ako napríklad hľadať a zatýkať prominentov Talibanu a iných ozbrojených skupín v Afganistane.

„Všetci relevantní velitelia, počnúc veliteľom špeciálnych operácií ISAF, vyslovili s našimi chlapcami spokojnosť,“ hovorí podplukovník Branislav Benka, náčelník štábu 5. pluku špeciálneho určenia v Žilíne. Osobne bol svojich chlapcov pozrieť. Takéto hodnotenie má podľa neho vysokú váhu, keďže slovenskí špecialisti spolupracujú s tými najlepšími z USA.

Veliteľ americkej skupiny, pod ktorú Žilincania patria, tvrdí, že to, čo sa maďarskí a rumunskí vojaci usilovali dosiahnuť za niekoľko rotácií, Slováci zvládli už v priebehu prvej. Podplukovník Benka dobré výsledky vysvetľuje tým, že veľa času a energie venovali príprave analytikov a veliteľov. Ostýcha sa však povedať, čo jeho muži v Afganistane robia konkrétne, ale nakoniec predsa len niečo prezradí. „Hlavnou činnosťou je príprava a komplexné mentorovanie špeciálnych afganských síl, čo by sme mohli prirovnať ľudovo k slovenským kukláčom, lenže má to svoje špecifiká, lebo Afganistan nie je bežná demokratická krajina v čase mieru,“ spresňuje náčelník štábu Žilincanov.

Zároveň dáva jeden z príkladov práce. „Miestny prokurátor vydá na základe dôkazov zatýkač na určitého človeka a našou úlohou je pripraviť operáciu na jeho zatknutie. Samozrejme, nejde o bežného človeka, ale väčšinou o vysoko postaveného člena Talibanu. Tým chcú afganské orgány oslabiť povstalcov,“ dodáva Benka s tým, že takto sa dá najefektívnejšie bojovať proti ozbrojencom.

Operácia vždy vychádza zo spravodajských informácií, ktoré dostanú. Na základe nich sa potom postupne plánuje operácia. „Snahou je čoraz menej využívať koalíčné spravodajské informácie a presunúť gro zodpovednosti na miestne zložky,“ hovorí podplukovník Benka.

Po naplánovaní nasleduje samotná akcia. Najlepšia akcia je taká, keď sa úspešne skončí bez jediného výstrelu. Vtedy bola výborne naplánovaná aj vykonaná. „Nie je to žiadna strelba, ako ju mnohí majú v hlave z filmov,“ tvrdí.

Momentálne tvoria v operačnom tíme minimálne jednu tretinu afganskí vojaci. „Ich podiel sa postupne zvyšuje podľa úrovne výcviku,“ tvrdí pplk. Benka. Cieľom je, aby si miestne špeciálne sily zabezpečili všetko samy a količní vo-

V marci sa končí prvá rotácia špeciálnych síl zo Žiliny v Afganistane. Vie sa, že v Afganistane sú, ale málokto sotva tuší, čo tam robia.

jaci budú iba dohliadať – mentorovať a nakoniec sa budú môcť količní vojaci stiahnuť úplne.

Všetko však nie je iba ružové. „Napriek tomu, že patríme medzi elitu ozbrojených síl, a aj Američania kvitujú, ako výborne sme pripravení, v Afganistane nám chýba adekvátna logistická podpora zo slovenskej strany,“ tvrdí náčelník štábu podplukovník Benka. Bez americkej podpory by plnenie úloh bolo značne obmedzené. Ako príklad uvádza spojenie alebo fakt, že nemajú vlastné špeciálne vozidlá.

Slovákov by som si najradšej zobrala domov

Hoci je na základni pomerne krátko, veliteľka mnohonárodnej základne Tarin Kowt Catherine Williamsová si nevie slovenských vojakov, ktorí strážia v podstate aj ju, vynachváliť. „Bodaj by sme mali aj my v Austrálii všetkých takých vojakov,“ hovorí wing commander (obdoba pplk.) Williamsová pôvodne z austrálskych vzdušných síl. Ako dodáva, Slováci majú v Tarin Kowte, v jednej z najnepokojnejších afganských provincií, rešpekt.

Už ste niekedy v minulosti spolupracovali so slovenskými vojakmi?

Musím sa priznať, že je to po prvý krát. Moja predchodkyňa mi však stihla čo to povedať. Hovorila mi o vysokej profesionalite slovenských vojakov.

Za mesiac sme mali niekoľko incidentov, najmä raketových útokov a sama som sa presvedčila, že do bodky sedí, čo mi hovorila. Doteraz nebola na nich ani jedna sťažnosť.

Slovenskí vojaci strážia Camp Holland a vonkajší periméter základne. Teda v podstate aj vás. Citíte sa bezpečne?

Absolútne bezpečne. Strážna jednotka odvádza vynikajúcu prácu. Ich spoľahlivosť pri strážení je až neuveriteľná. Pri incidentoch je reakčný čas vášho QRT (Quick Reaction Team – tím rýchlej reakcie) nebojím sa povedať famózný. Na základni je aj váš OML tím. Bodaj by sme mali aj v Austrálii všetkých takých vojakov. Najradšej by som bola, keby som si mohla týchto chlapcov zobrať domov do Austrálie. Najmä naše dievčatá by sa určite potešili.

Dievčatá?

Vaši chlapci sú nielen mimoriadne šikovní, ale aj veľmi sympatickí. To sa musí nechať. Všetko sú to statní chlapi.

Okrem toho vás aj niečo v spolupráci so Slovákami prekvapilo?

Teší mňa, že medzi nami neexistuje žiadna jazyková bariéra. Viete my Austráľania hovoríme iba jedným jazykom, ale úroveň vašej angličtiny je výborná a doteraz som nenarazila na problém v komunikácii. Asi nemusím vysvetľovať, že vo vojnovnej zóne je to základ pre všetko.

Takže vychádzate s nimi dobre...

Nielen ja. Veľmi sa mi páči, že Slováci nie sú uzavretí medzi sebou. Inak povedané izolacionisti. V tábore ich všetci poznajú, baví sa s každým a každý naopak s nimi. Veľmi dobre sa dopĺňajú aj s našimi austrálskymi vojakmi.

Navzájom sa plne rešpektujeme a Slováci si pre svoju profesionalitu rešpekt plne zaslužia.

Americký prezident Barack Obama zverejnil v januári novú strategickú smernicu pre rozvoj obrany USA a následne predstavil minister obrany Leon Panetta aj návrh rozpočtu na ďalších päť rokov.

/ Mário NICOLINI

Nové priority pre obranu USA

Vnútropolitickú polemiku, diktovanú predvolebnou kampaňou, vyvolala najmä možnosť zníženia politicko-vojenských ambícií USA na medzinárodnej scéne. Druhú stranu Atlantiku najviac znepokojil po prvý raz otvorene deklarovaný zámer presunúť ťažisko americkej vojenskej prítomnosti z Európy do Ázie. O tom, čo reorientácia americkej bezpečnostnej a obrannej politiky znamená pre NATO, Európsku úniu a samotné Slovensko, musíme spoločne diskutovať. Už teraz je však jasné, že smernica popri veľkých výzvach pre nás ako Európanov prináša aj užitočné podnety pre ďalší rozvoj obrany Slovenskej republiky.

Kontext

Strategická smernica pre obranu je politicko-strategickým dokumentom, ktorý tvorí východisko pre spracovanie nového modelu ozbrojených síl USA, tzv. Joint Force 2020. Nadväzuje na Národnú bezpečnostnú stratégiu, prijatú v máji 2010.

Smernica nesie príznačný podtitul Priority obrany pre 21. storočie: ako udržať americké globálne líderstvo. V americkej bezpečnostnej komunite je dnes veľmi silne prítomná myšlienka, že USA postupne strácajú svoje postavenie jedinej supervelmoci a namiesto „unipolárneho okamihu“ [Charles Krauthammer, 1990] nastupuje „tichomorské storočie“ [Hillary Clintonová, 2011]. S hospodárskou a dlhovou krízou USA kontrastuje ekonomický a vojenský rast Číny ako dominantného aktéra v Ázii. Obe ekonomiky sú vo vzťahu veľkej vzájomnej závislosti, výhľad v bezpečnostnej oblasti je však komplikovaný. Samotná smernica konštatuje nejasnosti v strategických zámeroch Pekingu a avizuje potrebu udržať prístup amerických vojsk do regiónu a zabezpečiť slobodu ich konania.

Smernica prichádza v čase, ktorý Panetta nazýva „strategickým zlomom“. Rezort obrany sa musí vyrovnat s dvoma veľkými trendmi. Prvým je predpoklad ukončenia dvoch veľkých

konfliktov, ktoré americkú armádu zamestnali a vyčerpali počas úvodnej dekády 21. storočia: v Iraku a Afganistane. Druhým trendom je zvrátenie desať rokov trvajúceho rastu obranného rozpočtu, ktorý od teroristických útokov 11. septembra narástol takmer dvojnásobne, na takmer 700 mld. USD v roku 2010. V záujme redukcie rozpočtového deficitu a celkového zadlženia schválil Kongres v auguste 2011 krátenie základnej časti obranného rozpočtu o 487 mld. USD za nasledujúcich desať rokov. Dodatočná zložka rozpočtu venovaná zahraničným operáciám má už v roku 2013 tvoriť len polovicu sumy z roku 2010, pričom v roku 2017 klesne na necelú štvrtinu. Celkovo by rezort v roku 2017 mal prísť o pätinu svojich príjmov.

Prezident Obama nariadil, aby úspory nevychádzali z čisto finančného základu, ale boli podložené stratégiou a analytickým procesom. Spracovaniu smernice podľa ministra Panettu predchádzalo niekoľko mesiacov analýz, vojnových simulácií a konzultácií v rámci bezpečnostných rezortov, s Kongresom a verejnosťou. Prezident osobne absolvoval niekoľko rokovaní s civilnými a vojenskými predstaviteľmi ministerstva obrany.

Výsledkom je dokument, ktorý po novom definuje priority Pentagonu. Bezpečnostné prostredie opisuje v zásade tak, ako ho poznáme z moderných bezpečnostných stratégií vrátane Strategickkej koncepcie NATO z roku 2010. Úlohy ozbrojených síl sú definované takto: čeliť terorizmu a asymetrickému boju; odstrašiť a poraziť agresiu; nasadiť sily napriek obmedzeniu slobody konania; bojovať proti šíreniu zbraní hromadného ničenia; efektívne operovať v kybernetickom priestore a vo vesmíre; udržať bezpečné a efektívne jadrové odstrašenie; brániť štát a podporovať verejné zložky v civilnom krízovom manažmente; zaisťiť stabilizujúcu prítomnosť v zahraničí; viesť stabilizačné a protipovstalecké operácie; viesť humanitárne, záchranné a iné operácie.

Sily Joint Force 2020 budú menšie a úspornejšie, na druhej strane však budú disponovať vysokou mierou mobility, pružnosti, pripravenosti a technickej vyspelosti. USA si udržiava globál-

nu vojenskú prítomnosť so zameraním na ázijsko-tichomorský región a Stredný východ, kde očakávajú najväčšie sústredenie bezpečnostných hrozieb [ale aj príležitostí]. Voči spojencom v Európe si USA zachovávajú svoje záväzky kolektívnej obrany a budú podporovať zvyšovanie ich spôsobilostí a interoperability pre vedenie koalíčných operácií. Washington má záujem na posilnení NATO, pričom Alianciu vníma ako „kritický“ nástroj pre bezpečnosť Európy aj mimo jej hraníc. Samotná prítomnosť amerických vojenských jednotiek v Európe bude redukovaná. Ozbrojené sily budú hľadať inovatívne, menej nákladné metódy na dosiahnutie svojich cieľov, využívajúc formy vojenských cvičení, rotácie jednotiek na základniach a poradenských kapacít.

Nové parametre rozvoja obrany

Ukončenie angažovanosti v Iraku a perspektíva odovzdania zodpovednosti v Afganistane mení požiadavky na štruktúru síl, ktorá sa už nebude orientovať na vedenie rozsiahlych konvenčných vojen, resp. stabilizačných operácií. Smernica orientuje sily na vedenie viacerých operácií rôznej intenzity a „porážku akéhokolvek protivníka kdekolvek vo svete“. Aj v prípade, že americké sily sa budú angažovať v operácii veľkého rozsahu v jednom regióne, musia mať dostatočné prostriedky na odstrašenie iného protivníka alebo znemožnenie dosiahnutia jeho cieľov. Napriek formulačným a zrejme aj koncepčným nejasnostiam je práve táto časť smernice interpretovaná ako ústup od doktríny „dvoch veľkých vojen“, ktorá charakterizovala americkú stratégiu od 2. svetovej vojny, a tým ako redukcia politicko-vojenskej ambície USA.

Nové priority obrany si vyžadujú redukcii a reštrukturalizáciu ozbrojených síl a selektívne investície do nových spôsobilostí, osobitne špeciálnych jednotiek, spravodajských a bezpilotných prostriedkov, kybernetických spôsobilostí a prostriedkov využívajúcich vesmír. Výrazným momentom je požiadavka na rozvinutie schopnosti operovať v prostredí, v ktorom sa protivník snaží americkým silám obmedziť prístup a slobodu konania vrátane medzinárodných priestorov dôležitých pre globálnu ekonomiku. Tento koncepčný posun vychádza z konštatovania nárastu sofistikovanosti protivníkov a využívania asymetrických stratégií, s odkazmi na Čínu, Irán a neštátnych aktérov (elektronické a kybernetické prostriedky, rakety, protivzdušná obrana, zaminovanie). Posun v myslení amerických stratégov vidieť aj v chápaní odstrašenia. Podľa smernice dôveryhodné odstrašenie vyplýva zo schopnosti spôsobiť protivníkovi neakceptovateľné škody a zároveň schopnosti znemožniť mu, aby dosiahol svoje ciele. Aj pre štáty ako Slovensko je toto rozlíšenie dnes relevantné v kontexte diskusie o zostave NATO pre odstrašenie a obranu, reagujúcej na novú spôsobilosť protiraketovej obrany. Pod tlakom prioritizácie zdrojov, ale nepredvídateľnosti budúcich požiadaviek silne rezonuje myšlienka „zvrátnosti“ redukcie istých spôsobilostí, ich rýchleho obnovenia/ mobilizácie, s osobitnými referenciami na aktívne zálohy, poddôstojnícky káder a priemyselnú základňu.

Dôsledky pre Európu

V retrospektíve je pomerne jednoduché konštatovať, že nová americká smernica vo svojich podstatných obrysoch nie je žiadnym prekvapením. Vo vzťahu k Európanom kodifikuje odkaz Panettovho predchodcu Roberta Gatesa: USA nie sú ochotné ďalej tolerovať vašu pokračujúcu, dokonca rastúcu závislosť vo veciach vašej vlastnej bezpečnosti, musíte viac investovať do obrany a prekonať svoju roztrieštenosť. Politika Washingtonu v Líbyi tento nový prístup odzrkadľila v praxi: konflikty, ktoré sú pre vás dôležité, si riešte sami s využitím kolektívnych inštitúcií, čo sme spolu vybudovali, a my vás v nevyhnutnej miere podporíme. Konflikt v Líbyi nemusí byť modelom budúcich operácií NATO, obnažil však množstvo domácich úloh, ktoré pred Európou stoja.

Májový summit NATO v Chicagu sa na oboch stranách Atlantiku vníma ako príležitosť na „odpoveď Európy Gatesovi“. Jeho ústredným motívom, ktorému americká smernica deklaruje podporu, bude prístup „inteligentnej obrany“ v záujme prioritizácie, združovania, zdieľania a špecializácie spôsobilostí. Americká, britská, francúzska aj nemecká skúsenosť ukazujú, že ani veľmoci si už nedokážu udržať celé spektrum spôsobilostí a musia sa spoliehať na spojencov a partnerov. Európa teraz bojuje s výzvou zachovať si minimum vojenských spôsobilostí, akortak vyvážených na celé spektrum operácií, od humanitárnych až po bojové nasadenia. Slovami generálneho tajomníka Rasmussena bude NATO musieť zabrániť tomu, aby sa ekonomická kríza nezmenila na bezpečnostnú krízu.

Na strane Európskej únie priniesla Lisabonská zmluva viacero inštitucionálnych inovácií, medzi nimi aj systémovéjšie prepojenie Rady a Komisie v podobe postu vysokého predstaviteľa pre zahraničnú politiku a bezpečnosť a zlúčenia vybraných zložiek v rámci novej Európskej služby pre vonkajšiu činnosť.

Aké však bude miesto Európy v „ázijskom storočí“? Dokážeme sa samostatne vyrovnat s konfliktmi v našom susedstve? Máme stratégie pre ázijsko-tichomorský región? Popri chronickej nedostatku niektorých prostriedkov na vedenie samostatných (väčších a nebezpečnejších) operácií bude Európa zrejme naďalej trpieť aj syndrómom „politckej nevôle“: nechoty použiť silu na riešenie medzinárodných konfliktov. A to napriek ambicióznym politickým deklaráciám. Ak chceme ťahať figúrkami na medzinárodnej šachovnici, byť rešpektovaným partnerom jedinej supervelmoci a udržať si funkčné NATO, budeme v EÚ musieť prejsť do inštitucionálnych diskusií k strategickému prístupu. Hlavnou výzvou bude pretažiť do praxe komplexné, civilno-vojenské riešenia, na ktoré má EÚ unikátne predpoklady. Efektívne zhodnotenie zdrojov predpokladá aj komplementárne využitie EÚ a NATO, ktoré však naráža na nevyriešený spor medzi Cyprum a Tureckom.

Podnety pre Slovensko

Z myšlienok, ktoré sa objavujú v texte novej smernice, môžeme čerpať aj v slovenských podmienkach, a to bez toho, aby sme bez dôkladnej analýzy kopirovali nejaký model. Nedokončený proces strategického hodnotenia obrany, ktorý bude na programe nového vedenia ministerstva obrany po marcových voľbách, je príležitosťou na otvorenie nových tém pri finalizácii dokumentu alebo pri jeho implementácii. Spracovatelia americkej smernice prichádzajú aj s nasledujúcimi závermi:

- ak chceme dosiahnuť primeranú reakciu na zložitost dnešných hrozieb a najlepšie zhodnotenie zdrojov, reformu ozbrojených síl musí sprevádzať aj reforma civilných zložiek ministerstva obrany a kritické prehodnotenie ďalších nástrojov bezpečnosti: bezpečnostnej rady, diplomacie, vnútra, rozvojovej pomoci,
- ministerstvo obrany musí pokračovať agresívnym tempom v odstraňovaní premrhaných zdrojov, redukovani byrokracie, reforme pracovných postupov, odstránení duplicit,
- bojová pripravenosť jednotiek má prednosť pred zachovaním štruktúr; nízka naplnenosť, vyzbrojenosť a vycvičenosť jednotiek ohrozí morálku, regrutáciu a udržanie personálu,
- redukcii personálu realizovať postupne, so zohľadnením záujmov vojakov v aktívnej službe, veteránov a vojenských rodín; posilniť rekvalifikačné programy, identifikovať nové pracovné príležitosti pre bývalých vojakov a pomáhať pri ich hľadaní,
- ak nám obmedzené zdroje dikujú nevyhnutnosť redukovat vybrané spôsobilosti, ale zároveň nemožno vylúčiť ich potrebu v pravdepodobných budúcich scenároch, štruktúrovať a načasovať zmeny tak, aby sa v prípade potreby zabezpečilo ich obnovenie,
- zachovať primeranú priemyselnú základňu a investície do výskumu a technológií, podporovať inovácie v operačných koncepciách a zachovať operačné ponaučenia aplikované v boji proti terorizmu a povstalcum a vo vývoiku bezpečnostných zložiek.

Autor je poradcom štátneho tajomníka MO SR.

Pravé zimné počasie s teplotami nižšími ako mínus 20 stupňov Celzia dokonale preverilo aj pripravenosť príslušníkov pohotovostnej zmeny zimnej údržby letiska Sliač.

/ Jozef ŽIAK

Letisko s plochou 46 futbalových ihrísk

Podľa náčelníka zmeny letiskového zabezpečenia kapitána Gabriela Bobeniča je prioritnou úlohou tejto pohotovostnej zmeny údržba spevnených letiskových plôch, ako je vzletová a pristávacia dráha, rolovacia dráha a taktiež stojiská lietadiel.

Údržba je nevyhnutná predovšetkým na zabezpečenie bezpečného vzletu lietadiel pohotovostného systému vzdušných síl a civilnej letovej prevádzky.

Do dvoch hodín plocha pre hotovosť

Zastupujúci veliteľ práporu zabezpečenia letiskovej prevádzky kapitán Milan Lisý pripomína, že plochy pohotovostného systému musia byť pri výške snehovej prikrývky do piatich centimetrov očistené cez deň do dvoch hodín a v noci za tri hodiny. Ak je 10 centimetrov snehu, tak je táto časová norma štyri hodiny. Bez ohľadu na dennú či nočnú dobu.

Pohotovostná zmena je v pohotovosti od 1. novembra do 31. marca 24 hodín denne. Majú na starosti letiskové plochy zmiešaného krídla Sliač s rozlohou takmer 300-tisíc metrov štvorcových. Je to približne plocha 46 futbalových ihrísk. Ide o vzletovú a pristávaciu dráhu, rolovacie dráhy, stojiská lietadiel a ďalšie prevádzkové plochy. Počas priemernej zimy zmena, ktorá je zložená z 9 príslušníkov služby letiskového zabezpečenia, odpracuje približne 360 hodín, technika najazdí asi 9-tisíc kilometrov a spotrebuje 110 – 120 ton chemických rozmrazovacích prostriedkov. Skúsení veliteľia zmeny rotní Richard Baczo a Ján Lörinčík, multifunkční odborníci desiatnik Pavol Spodniak či slobodníci Peter Végh a Ján Keder; zamestnanec Jaroslav Roháč napriek tomu, že majú k dispozícii až na výnimky zastaranú techniku (najmä nákladné vozidlá Praga V3S či málo vy-

konné traktory Zetor bez predného náhonu) spoľahlivo udržiavajú letisko v prevádzke.

Sneh z letiskových plôch najskôr odstraňuje nákladný automobil Tatra T-815 so snehovou radlicou, letiskový motorový zmeták OL-4500 zametá a odfukuje sneh a poľadovicu. Z menších plôch odstraňujú sneh traktorové zmetače. Na likvidáciu zmrzakov na Sliači využívajú odmrázovacie zariadenie PV3S OZ-90, čo je vlastne namontovaný príďový motor M-701 (používa sa v lietadle L-29 Delfín) na nákladnom vozidle Praga V3S. A keď je snehu neúrekom, príde k slovu aj stará ruská snehová fréza Ural D 902.

Jedna lastovička ešte leto nerobí

„Jedinou lastovičkou moderného vybavenia je u nás snehová fréza Johny Deere. Uvítali by sme postupnú obmenu techniky, ale aj temperované garáže,“ konštatuje rodák z Gelnice kapitán Bobenič, ktorý na letisku Sliač pôsobí od ukončenia štúdia letiskového zabezpečenia na vysokej vojenskej leteckej škole v Košiciach v roku 1995.

Práce sa začínajú hneď po skončení sneženia, alebo keď presiahne snehová pokrývka päť centimetrov. Prvé idú tatrovky s radlicami, ktoré odhrňajú sneh na kraje dráhy a pripravujú ho na frézovanie. „Vždy postupujeme smerom od stredu dráhy k jej okrajom. Po pluchoch nastupujú motorové zmetačky, ktoré dočistujú letiskové plochy. Na menšie plochy, ako sú výjazdy z hangárov a spojovacie dráhy, využívame traktorové zmetačky. Traktor má vpredu radlicu, vzadu kefu. Frézy sa vyberajú podľa množstva snehu a výšky snehovej bariéry. Buď nové John Deere na traktoroch, alebo staré, ale stále výkonné ruské Ural. Ak sneh na letiskových plochách mŕzne a vzniká na dráhe poľadovica, pomocou rozmetadla umelých hnojív za traktormi, tzv. soľničky, aplikujeme chemické rozmra-

zovacie prostriedky – posypovú soľ. Potom sa zasa musia plochy dozametať. Vzletová a pristávacia dráha a ďalšie priestory sú schopné letovej prevádzky, keď je z nich odstránený sneh a nie sú na nich zmrázky. Tie sa dočistujú ešte fukarom alebo aj ručne. Maximálne môže byť mokry beton,“ vysvetľuje kapitán Bobenič.

Problémy spôsobuje zastaraná technika, ktorá je dost poruchová. Podľa zastupujúceho veliteľa práporu kapitána Lisého keby mechanici niekedy doslova nečarovali, bolo by zle... Trápi ich aj nedostatok náhradných dielcov. Dúfali sme, že v rámci rekonštrukcie vzletovej a pristávacej dráhy a niektorých ďalších objektov dôjde k aspoň čiastočnej obmene našich zastaraných technických prostriedkov. Žiaľ, nedočkali sme sa. Technika je z roka na rok staršia a aj poruchovejšia,“ ťažká si rodák z Michaloviec, ktorý má skúsenosť aj z pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane.

Pod mínus šesť soľ zamrzá

Chemické rozmrazovacie prostriedky sú však pri mrazoch nižších ako mínus 6 až 8 stupňov prakticky neúčinné, zamrzajú. Posledný víkend napríklad snežilo pri mínus 15 stupňoch. Veľkým šťastím pre príslušníkov pohotovostnej zmeny zimnej údržby letiska na Sliači však bolo, že pri týchto teplotách sneh nie je mokry, ale sypký. Dá sa dobre pozametať. Najhorší variant, doslova nočnú moru predstavuje situácia, keď napadne mokry sneh a potom rýchlo klesnú teploty a ten namrzne na dráhu.

Kapitán Bobenič pridáva kuriozitu: „Po rekonštrukcii dráhy sme si všimli, že jej prvých 300 – 400 metrov sa správa úplne inak ako zvyšok dráhy. Pred rekonštrukciou sme mali väčšie problémy na jej severnom konci, teraz sa to obrátilo.“

Veliteľ zmeny zimnej údržby letiska rotný Ján Lörinčík vie obsluhovať prakticky každú techniku, ktorú má zmena k dispozícii. Nie je však výnimkou. Pri obmedzenom počte príslušníkov zmeny by to inak ani nešlo. Rodák z Dolného Kubína je v ozbrojených silách od roku 1996. Stále na Sliači. Robil aj technika rotý, veliteľa družstva letiskového zabezpečenia. Najhoršia zima bola podľa jeho osobných skúseností, keď bolo tých mínus 35 v roku 2001. „Dostali sme vtedy všetci, ľudia i technika poriadne zabráť. Nakoniec sme rozmariť počasie zvládli. Pravda, vtedy sme ešte mali vyššie počty ľudí a aj tá technika bola o desať rokov mladšia ako dnes. Je čoraz väčšie umenie ju pri tých teplotách pod mínus 20°C ako teraz, vôbec naštartovať. Už ako soľ by sme predovšetkým potrebovali obmeniť zastarané vetrisky a traktorové zmetače. Tie Zetory sú nielen staré, ale majú aj slabý výkon, nemajú predný náhon,“ konštatuje rotný Lörinčík. Napriek všetkému sa mu zatiaľ spoločne so svojimi kolegami darí zvládať vrtochy tohtoročnej zimy. Vždy zabezpečili podmienky pre bezpečný vzlet lietadiel pohotovostného systému vzdušných síl.

Rekordy zimy

Podľa slov zastupujúceho veliteľa práporu kapitána Milana Lisého bola tohtoročná zima čo sa týka snehovej nádielky prakticky až do polovice februára chudobná. Na rozdiel od nízkych teplôt, keď na letisku klesli hlboko pod mínus dvadsať a dokonca atakovali hranicu mínus 30 stupňov Celzia.

Doslova vrece so snehom sa na Sliači roztrhlo z 15. na 16. februára, keď za jeden deň napadlo 52 centimetrov snehu a v nasledujúcich dňoch ešte pribudlo ďalších vyše dvadsať centimetrov. Práve toto obdobie bolo pre príslušníkov zmeny údržby letiska s nie najmodernejšou technikou doslova zaťažkávacou skúškou.

Dráhový systém letiska Sliač tvorí jedna vzletová a pristávacia dráha s paralelnou rolovacou dráhou a so spojovacími dráhami. Vzletová a pristávacia dráha (VPD) 18/36 má dĺžku 2400 metrov a je široká 57 metrov s cementovo - betónovým povrchom.

Pre smer 36 je VPD vybavená svetelnými a rádiovými navigačnými zariadeniami pre presné priblíženie za podmienok ICAO CAT 1.

Sokoliar Rast'o

Viacerí z nás si pamätáme na poetický film Sokoliar Tomáš. Výnimočný dravec, ktorý brázdí slovenské nebo, je na pohľad krásavec, možno mierumilovný spoločník.

Ten, s ktorým sa kamaráti Rastislav Pavlík, má nielen pekné perie a prenikavý pohľad, ale aj ostrý zobák a pazúry. Chráni bezpečnosť oceleových vtákov. Najmä vojenských, ktoré za bezpečné vzlety a priletý vďačia dravcom z biologickej ochrany letiska zmiešaného krídla generála Otta Smika na Sliachi.

Tridsaťsedemročný Rasto sa upsal tejto záľube a ne-tradičnej práci ešte počas štúdia na Strednej lesníckej škole v Banskej Štiavnici. Aktívne pôsobenie v tamojšom sokoliarskom krúžku mu neskôr otvorilo dvere do sveta. Ako sokoliar pôsobil v Nemecku a v Spojených arabských emirátach. Vôňa domova a založenie vlastnej rodiny mali vplyv na to, že zapustil korene v Sliachi.

„Na plašenie vtáctva, ale aj inej zveri, ktorá ohrozuje bezpečnosť letovej prevádzky, používame viacero metód. Pomocou šrapnelov je to časté pyrotechnické plašenie. Niekedy musíme použiť aj brokovnice či malokalibrovky. Najspolahlivejšie sú však naše dravce, teda sokoliarska metóda,“ hovorí Rasto.

Vo voliérach v Sliachi sa jeho tím stará o jedenáštočnú samicu sokola rároha a kríženca sokola loveckého a sokola stahovavého. Keď sa samička už približuje dôchodkovému veku (dravce majú predpísanú službu, a teda aj životnosť štrnásť, maximálne pätnásť rokov), kríženec spomínaných sokolov je v najlepšom veku, čiže aj v dobrej kondícii.

„Otcom tohto sokola, ktorého mám na ruke, bol sokol lovecký a matkou sokol stahovavý. Krížením sa dosiahli najlepšie vlastnosti obidvoch druhov. Sokol lovecký je najväčší druh sokola nachádzajúci sa na našej planéte. Od neho sa dedí veľkosť a sila. A sokol stahovavý je najrýchlejší živočích, pokiaľ ide o stavovce. Preto tá rýchlosť.“

Na otázku prečo je biologická ochrana najspolahlivejšia ochrana bezpečnej letovej prevádzky, sokoliar Rasto bez mihnutia odpovedá: „Na tieto dravce je vtáctvo nezvykne. Pre ne to vždy bude ich predátor a nepriateľ, a preto pred nimi budú neprestajne lietať alebo snažiť sa uletieť preč. No a na tie šrapnely, či strelbu si časom zvykne a nerobí to s ním absolútne nič.“

V tieni afganských ženistov

Bezpečnosť prostredia a klíma, v ktorej pôsobia, sa vonkoncom nedá porovnať. No ženijná jednotka, ktorá pod slovenským velením podporuje úspešné pôsobenie misie UNFICYP na Cypre, odvádza na večne zelenom ostrove, tak ako ich kolegovia v operácii ISAF v Afganistane, výbornú prácu.

Na svojich predchodcov chce nadviazať aj ďalšia rotácia, ktorá sa na svoje nasadenie pripravovala na Koliňanskom kopci. Prípravu dostal na starosť veterán z tejto misie nadporučík Maroš Zarič. „Tento výcvikový priestor mi tak trochu pripomína argentínsky sektor v misii UNFICYP. Akurát tu dujú vetry od Trnbeča a tam od mora. Budovanie a úprava ciest je jedna z možných úloh, ktorú vojaci môžu plniť už krátko po príchode do priestoru nasadenia. Preverujem schopnosti strojníkov. Niektorí majú „páky“ takpovediac v ruke. Ostatní sa trápia. Kontrolne zamestnanie nám dá prehľad. Ale aj tí, ktorí sa nakoniec na Cyprus dostanú, nemajú ešte vyhraté. Už pod velením svojich cyperských veliteľov absolvujú zdokonaľovací výcvik a až tam sa rozhodne, kto a čo bude robiť.“

A roboty je tu naozaj dosť. Len pred niekoľkými dňami Slováci vybudovali jeden celkom nový most. Ďalší opravili v závere minulého roka. Hlavný ženista misie podplukovník Jaroslav Marko na svojich rodákov nedá dopustiť. „Aj tu na ostrove je pojem „slovenský ženista“ uznávanou profesiou. Vďaka našim môžu napríklad argentínski kolegovia bezpečne hliadať po trasách, ktoré spevnili, upravili alebo vybudovali Slováci. Poznajú nás aj vo veľkej Číne, pretože ten nový most otváral hlavný veliteľ misie UNFICYP čínsky generálmajor Chao Liu.“

Marcová rotácia je takpovediac predo dvermi. Vojaci, ktorí už majú istotu, že najbližších minimálne šesť mesiacov strávia ďaleko od svojich rodín, vysvetľujú svojim najbližším dôvody prítomnosti svetového spoločenstva na rozdelenom ostrove. A mnohí surfujú po internete a mapách, aby im ukázali čaro, zákutia, ale aj možné nástrahy cyperského dobrodružstva. A všetci netrpezlivo čakajú na správy z miesta nasadenia. Zaujímajú ich najmä tie, ktoré spresňujú obsah a rozsah ženijných prác. Pozná ich veliteľ ženijnej čaty poručík Marko Hudec: „V argentínskom sektore sa začína rekonštrukcia cesty. Pre britskú jednotku staviame prístrešok a rekonštruujeme muničný sklad. Pokračuje sa v kopaní rýh pre uloženie elektrických káblov, opravujú sa ubytovacie priestory a robia sa aj ďalšie drobné práce. Takže naši kolegovia, ktorí nás vystriedajú, si môžu byť istí, že sa tu rozhodne nebudú nudiť.“

/ Miroslav MINÁR

/ foto Jaroslav ŠALÁT

Prestížny medzinárodný kurz rozširuje činnosť

/ Pavol VITKO

Medzinárodný kurz pre štábných dôstojníkov v Liptovskom Mikuláši International Staff Officers Course – ISOC školí taktiež vojenských policajtov zo zahraničia, ako aj príslušníkov Ozbrojených síl SR.

ISOC je národný projekt vykonávaný v Akadémii ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika pod gesciou Ministerstva obrany SR. Na základe uvedeného kurzu je akadémia jedným z 23 Výcvikových a vzdelávacích centier krajín Partnerstva za mier, ktoré sa na medzinárodnej platforme podieľajú na výcviku a vzdelávaní profesionálnych vojakov, konštatuje veliteľ kurzu podplukovník Tomáš Bobko. „Frekvenciantov kurzu pripravujeme na prácu v mnohonárodnom prostredí medzinárodných veliteľstiev a štábov v oblasti plánovania a riadenia operácií podľa štandardov NATO,“ hovorí dôstojník, ktorý bol v rokoch 2006 – 2007 nielen veliteľom slovenského kontingentu v operácii ISAF v Afganistane, ale zároveň pôsobil aj v štruktúrach veliteľstva strategicky dôležitého medzinárodného letiska KAIA v Kábule ako veliteľ skupiny ochrany základne.

Najviac Ukrajincov a Estónov

V rámci medzinárodného kurzu prešlo doposiaľ v jeho siedmich pokračovaniach spolu 136 dôstojníkov zo 16 krajín NATO a PzM. Kurz ISOC je pritom do veľkej miery pokračovaním kurzu JSOC (Junior Staff Officers Course), ktorý sa v rokoch 2002 až 2007 vykonával v akadémii ako medzinárodný projekt Veľkej Británie, Holandského kráľovstva a Slovenskej republiky. „Bol to vynikajúci základ, na ktorom sme mohli stavať po odbornej aj materiálnej stránke. Po našich predchodcoch nám ostalo vynikajúce zázemie, moderne zrekonštruované priestory a „know how“ na vykonávanie a zabezpečovanie kvalitného kurzu s medzinárodnou účasťou“ konštatuje podplukovník. Dodáva, že ISOC v súlade s memorandom o porozumení medzi rezortmi obrany Slovenskej republiky a Holandského kráľovstva podporuje holandská strana.

Albánsko, Gruzínsko, Estónsko, Srbsko, Nemecko či Azerbajdžan. Aj to sú krajiny, z ktorých dôstojníci v hodnostiach nadporučík až major prichádzajú od roku 2008 na náročný, no zároveň vyhladávaný kurz, ktorý je prestížnou záležitosťou nášho vojenského školstva. Pýtame sa, prečo prichádza najviac účastníkov z Ukrajiny a Estónska? Podplukovník Bobko odpovedá: „Keďže Ukrajinci na rozdiel od našich ostatných susedov nie sú v Aliancii, berú to ako výbornú možnosť získať poznatky o postupoch a princípoch plánovania operácií podľa NATO štandardov a určite aj ako možnosť na rozširovanie vzájomnej spolupráce. No a Estónci? Ti sú spolu s Nemcami jedni z najpripravennejších a najaktívnejších študentov. Doslova z nich cítiť, akú hodnotu má pre nich aj pre ich armádu vzdelanie. Preto ak sa napríklad aj dodatočne vyskytne možnosť kurz absolvovať, nepochybne sú to Estónci, ktorí ju využijú.“

Nový kurz pre Slovákov

Slovenská strana poskytuje frekvenciantom okrem iného najmä ubytovanie, stravovanie a zabezpečenie inštruktormi a podporným personálom. Kurz spravidla absolvuje 20 študentov, z ktorých je vždy zaradených niekoľko príslušníkov z našich ozbrojených síl. Na starosti ho má osemčlenný slovenský personál, z ktorých je sedem profesionálnych vojakov. Štyria z nich sú inštruktori. Nájst tých najlepších nie je jednoduché. „Musia to byť profesionáli, ktorí sú veľmi kvalitne pripravení po stránke odbornej a taktiež musia mať cenné skúsenosti z práce v medzinárodnom prostredí rôznych štábov a veliteľstiev. Výborné ovládanie anglického jazyka je samozrejmosťou. Navyše musia mať schopnosť vedieť vysvetliť a naučiť zložité systémy a vedieť bez problémov diskutovať na rôzne odbor-

né témy, samozrejme, v angličtine,“ uvádza podplukovník. Hovorí, že je rád, že takýmto personálom v súčasnosti disponuje. Súčasní inštruktori majú skúsenosti z rôznych veliteľských a štábných funkcií v rámci národných pozícií a taktiež cenné skúsenosti z rôznych operácií medzinárodného krízového manažmentu. Major Jozef Kuchta pôsobil v operácii na Cypre, kapitán Martin Chovanec má skúsenosti z Bosny a Hercegoviny, kapitán Roman Král z Kosova a kapitán René Hečko z operácie v Iraku aj v Afganistane.

Podplukovník Bobko tvrdí to, čo môže málokto v našich ozbrojených silách. Má vybavenie priestorov na vysokej a kvalitnej úrovni a má aj skvelý personál. Preto sa vedenie akadémie a kurzu rozhodlo, že tento potenciál využije širšie ako doteraz. V mesiaci február sa na pôde ISOC uskutočňuje už tretí krátkodobý kurz pre príslušníkov Mnohonárodného práporu Vojenskej polície pod velením NATO. Z dvadsiatky frekvenciantov budú okrem troch Slovákov taktiež Chorváti, Poliaci a Česi. Cieľom je, aby sa aj oni oboznámili a zorientovali v plánovacích a rozhodovacích procesoch na taktickom stupni v rámci medzinárodných veliteľstiev. No a zároveň sa zdokonalia v potrebnej odbornej anglickej terminológii v danej oblasti. V marci sa s podobným zameraním začína po prvý raz krátkodobý kurz pre príslušníkov Ozbrojených síl SR vykonávaný taktiež v anglickom jazyku. Čoraz viac našich dôstojníkov sa totiž pripravuje na prácu v medzinárodných veliteľstvách a štáboch a takúto prípravu nevyhnutne potrebujú. „Tento kurz bude trojtýždňový. Posledný týždeň si frekvenciantí preveria svoje schopnosti a získané vedomosti v rámci záverečného cvičenia,“ konštatuje veliteľ podplukovník Tomáš Bobko. No a krátko nato, 12. apríla, dve desiatky študentov začnú v poradí už ôsmy Medzinárodný kurz pre štábných dôstojníkov ISOC, prestížnu vzdelávaciu aktivitu nášho vojenského školstva.

Podplukovník Ing. Tomáš Bobko sa narodil v r. 1971 v Spišskej Novej Vsi. Po absolvovaní Strednej priemyselnej školy strojníckej promoval v r. 1994 na Vojenskej akadémii v L. Mikuláši, odbor výzbrojno-technický, logistika. Vo veliteľských a štábných funkciách slúžil na útvaroch v Jelšave a Kežmarku. V r. 2004 absolvoval 10-mesačný odborný kurz v USA zameraný na plánovanie a riadenie vojenských operácií. V rokoch 2004-2009 pôsobil na Generálnom štábe OS SR ako dôstojník-špecialista na oddelení riadenia operácií a misií v zahraničí. S osem mesačnou prestávkou v rokoch 2006 – 2007, kedy pôsobil ako veliteľ slovenského kontingentu v operácii ISAF v Afganistane a zároveň dôstojník medzinárodného veliteľstva na letisku KAIA v Kábule. Od roku 2009 pôsobí v Medzinárodnom kurze pre štábných dôstojníkov, v roku 2010 sa stal jeho veliteľom. Je ženatý, má dve deti a vo voľnom čase sa venuje rodine a spoločným aktivitám ako cestovanie a turistika, štúdiu anglického jazyka, atď.

Vlani bol medzinárodný halový míting Europa SC high jump (predtým Banskobystrická latka) vyhodnotený ako najlepšie výškarské podujatie na svete. „Horší sme neboli určite ani dnes,“ konštatoval Robert Leitl, riaditeľ DUKLY Banská Bystrica, ktorá svetovú výškarskú špičku hostila 8. februára 2012 už devätnásty raz.

Svetová úroveň v podaní DUKLY

/ Pavol VITKO

Určite, z peňazí vyčlenených pre vojenské športové centrum by vojenský klub takú úroveň zabezpečiť nedokázal, hoci súťaž sledovala a víťazným mužom odovzdáva cenu generálna riaditeľka Sekcie ekonomiky a finančného manažmentu MO SR Jarmila Mikušová...

Výškari aj v organizačnom štábe

Organizačný štáb na čele s riaditeľom Lubomírom Roškom preto spolupracoval s ďalšími vplyvnými spoluorganizátormi. Nevyhnutní boli i sponzori. No v každom prípade výnimočné atletické podujatie, ktoré je pýchou Slovenska, je stále v réžii Dukly. „Po dnešku som opäť mimoriadne spokojný. A zároveň môžem dodať, že aj organizácia tohto výnimočného podujatia je odpoveďou pre tých, ktorí by činnosť Dukly najradšej utlmili,“ uviedol riaditeľ VŠC Robert Leitl (bývalý skokan do výšky s osobným rekordom 221 cm). Lubomír Roško, ktorý v rokoch 2001—2009 Duklu riadil a v súčasnosti je v nej v hodnosti majora náčelníkom odboru riadenia športu, dodal: „Je skvelé, že sa nám v posledných rokoch darí získať najlepších svetových skokanov. No rovnako sa teším, že v podstate od prvého ročníka máme plnú halu skvelých divákov. Banská Bystrica svojou výškarskou latkou, pretekmi najvyššieho rangu, skutočne žije.“ L. Roško vie, o čom hovorí. Veď od 1. ročníka až dodnes je práve on riaditeľ banskobystrického výškarského podujatia (taktiež bývalý skokan do výšky s osobným rekordom 221 cm).

Lietajúce mamičky

Pri hodnotení celkovej úrovne jednotlivých výškarských podujatí sa berú do úvahy najkvalitnejšie výkony, organizačné zabezpečenie, spoločenská úroveň aj divácka kulisa.

(No a tá bola v hale na Štiavnickách už tradične elektrizujúca.). „Bola tu skvelá atmosféra, veľmi som sa snažila, ale bohužiaľ, viac sa nepodarilo. No už pre výbornú atmosféru sa pousilujem prísť aj na budúci rok,“ povedala víťazka ženskej kategórie Anna Čičerová, ktorá skočila 200 cm. Jej maximum je pritom 207 cm a diváci dúfali, že v Banskej Bystrici po predchádzajúcich výkonoch na hranici svojho maxima zaútočí na svetový rekord (209 cm). Druhá bola Tia Hellebautová z Belgicka (196 cm), olympijská víťazka z Pekingu. Tretia Chaunté Howardová Loweová z USA (193). Mimochodom – všetky tri medailistky sú už mamičky, pričom Anna Čičerová má 16-mesačnú dcéru, dcéry Tie Hellebautovej majú dva a pol roka a rok, no a dcéry Chaunté Howardovej Loweovej majú štyri roky a 9 mesiacov.

Uchov versur Williams

Mimoriadne napínava bola súťaž mužov. Reprezentant Dukly rotný Peter Horák skončil výkonom 220 centimetrov desiaty. „Môj cieľ je kvalifikovať sa na olympiádu v Londýne, čo si žiada 231 centimetrov,“ avizoval ambiciózný výškar s osobným rekordom 230 cm. A 231 centimetrov skočil, čím sa na olympijské hry kvalifikoval, Slovák Michal Kabelka. Stal sa tak prvým výškarom, ktorý v Banskej Bystrici získal medailové umiestnenie. O bronzovú priečku sa rovnakým výkonom podelil s Grékom Kostadinom Baniotisom. 231 cm skočil, no na pokusy bol lepší reprezentant Jesse Williams. Tento Američan skončil na Štiavnickách stříeborný už štvrtý raz! Rus Ivan Uchov skočil 231 cm na posledný pokus, a napokon výkonom 233 cm zvíťazil. Bolo to už tretí raz po sebe, pričom vlani aj predvlani tento víťazný typ športovca prekonal v Banskej Bystrici skvelých 238 cm. Budúci rok chce na mítingu Europa SC high jump opäť zobrať zlato. Jesse Williams však tvrdí, že pod Urpínom konečne zvíťazí on. Máme sa na čo tešiť.

TECHNIKA

N O V I N K Y • T R E N D Y • V Í Z I E

Tatra T-815 PSYOPS

Počas tradičného veliteľského zhromaždenia bola predstavená aj nová technika zavedená v minulom roku do výzbroje OS SR. Medzi inými ide aj o model sedmičkového radu Tatra s charakteristikou náprav 4x4 vo verzii pre psychologické operácie (PSYOPS). Vozidlo má dĺžku 8 320 mm, šírku 2 500 mm a výšku 3 970 mm. Svetlá výška predstavuje 400 mm a vozidlo brodí do 1 200 mm. Tatra poháňa motor s výkonom 270 kW a emisnou triedou Euro 3, vďaka ktorému na ceste dosiahne maximálnu rýchlosť 85 km/h. Jazdný dosah vozidla je 1 200 km a môže sa prevádzkovať v klimatických podmienkach od -40° C až do +50° C. Balistická ochrana dosahuje Level 1 podľa STANAG 4659.

Ide o rýchlo použiteľný mobilný systém s pracoviskom na výrobu PSYOPS produktov na okamžitú doručenie veľkého množstva tlačenených správ podľa požiadavky do špecifickú taktickú zújomovej oblasti. Špeciálna nadstavba na podvozku Tatra obsahuje ako hlavné zariadenie digitálny tlačový systém s vlastným skenerom a automatickým spracovaním termocitlivej matrice RISOGRAH RZ 970. Je vybavená klimatizáciou Daikin, teplovzdušným kúrením LD5 či filtračným a ventilačným zariadením TYP 98 – PZ-98.

rak

V januári sa začal presun ťažkej techniky francúzskych ozbrojených síl z Afganistanu, ktorý by mal byť dokončený v prvom štvrtroku tohto roka. Paríž stiahol z tejto oblasti svojich 400 vojakov na jeseň minulý rok, a teraz pomocou dopravných strojov An-124 stahuje 300 kusov rôznej techniky a kontajnerov. Náklad putuje do domovskej krajiny dvomi linkami - priamo do Francúzska s An-124, alebo do nemennovaného štátu v Perzskom zálive letecky s An-124 a odtiaľ sa presúva ďalej.

Švédsky úrad pre vývoz obranných a bezpečnostných technológií (FXM) sa dohodol s maďarskými zástupcami, že predĺžia prenájom stíhacích lietadiel JAS-39 Gripen do roku 2026. Oznámili to 30. januára oficiálne

švédske zdroje. Pôvodná dohoda o lízingu 14 Gripenov bola podpísaná v roku 2001, pričom lietadlá boli dodané v rokoch 2006 a 2007. Záväzok používať stroje malo Maďarsko do roku 2016. Stíhacie stroje Gripen využívajú v súčasnosti okrem Švédska aj Česko, Južná Afrika, Thajsko a najnovší nákup 22 lietadiel oznámilo v novembri 2011 Švajčiarsko.

Ruská federácia dodá pre Indonéziu 60 bojových vozidiel pechoty BVP-3M v hodnote viac ako 100 mil. USD. Informovala o tom v januári ruská tlač s tým, že prvých 20 vozidiel má byť predaných do konca tohto roka. Podľa Kurganmašzavodu, výrobcu BVP-3 sa pre Jakartu bude vyrábať upravená a na mieru našpeci-fikovaná verzia. BVP-3M je výlepšením nástup-

com pôvodného modelu, ktorý bol zavedený do výzbroje bývalej sovietskej armády v roku 1987. Má účinnejšiu výzbroj, upravenú vežu, digitálne riadenie palby, prídavné pancierovanie či výkonnejšie motory.

Od apríla 2012 budú nemecké samohybné húfnice PzH 2000 A2, ktoré sú dislokované v Afganistane vybavené pohyblivým multispektrálnym kamuflážnym systémom (MMT). Odhliadnuc od prvotnej funkcie maskovania má systém znižovať tepoty, ktoré sa vytvárajú v priestoroch pre posádku. Overenie nového vybavenia sa podľa oficiálnych informácií uskutočnilo v januári počas ostrých streľieb húfnic. Výbava prototypu MMT zniesla celkovo 74 výstrelov bez akéhokoľvek poškodenia.

Skúšky sa konali pod dohľadom technického centra Bundeswehru WTD 52, ktorý zabezpečí podporu MMT aj v Afganistane.

Prvý štart novej ľahkej rakety Vega, ktorá patrí do rodiny nosičov Ariane, dopadol úspešne. Podľa Európskej vesmírnej agentúry ESA raketa 13. februára vynesla na obežnú dráhu Zeme z francúzskeho polygónu Kourou deväť rôznych zariadení, medzi nimi taliansky satelit LARAS, demonstrátor mikrosatelitu ALMASat-1 a sedem univerzitami zostrojených satelitov CubeSat. Vega má štyri pohonné stupne, tri na tuhé palivo a štvrtý na tekuté palivo. Vynesie do 700 km výšky 1 500 kg nákladu.

Iveco do Ruska

Rusko podpísalo objednávku na 60 talianskych obrnených vozidiel Iveco LMV. Tieto ľahké štvorkolesové obrnenice sa tak pridali k ďalšej výzbroji, ktorú Rusko v poslednom čase čoraz viac nakupuje v zahraničí (najväčšími položkami sú francúzske vrtníkové výsadkové lode triedy Mistral). Objednaných 60 LMV dodajú v rozloženom stave, zmontujú ich v spoločnom podniku v ruskej Voroneži. O nákupe LMV rokovalo Rusko a Taliansko už dlhší čas a hovorilo sa o 1 700 až 2 500 kusoch. Rusko má zatiaľ v úlohe ľahkých obrnených vozidiel domáci typ Tigr, ktorý vychádza z terénneho Gaz-2330. Tigr je ľahší

a lacnejší, ale menej odolný ako LMV. Päťmiestne Iveco má hmotnosť 6,5 tony. Na streche môže mať diaľkovo ovládanú vežičku s gulometom kalibru 7,62 mm alebo 12,7 mm, prípadne so 40 mm granátometom. Maximálna rýchlosť prevyšuje 130 km/h. Najväčším používateľom LMV je talianska armáda, ktorá ich má 1 200, ale plánuje až 7 000 kusov. Okrem nej je vo výzbroji ďalších desiatich armád, vrátane českej a slovenskej.

mba
foto Österreichs Bundesheer

9K32 Strela 2 (SA-7 Grail)

/ PhDr. Ján DOLINAY

/ foto archív redakcie a autora

Protivzdušné zbrane naše a od susedov (1)

Dvanásť časť seriálu o výzbroji OS SR, armád našich susedov, niektorých spojencov v NATO, ako aj ďalších krajín sa bude zaoberať zbraňami určenými na boj proti vzdušným cieľom. Keďže kategória týchto zbraní je veľmi bohatá, rozdelíme ich do dvoch častí a dnes predstavíme ručné pechotné systémy protiletadlovej obrany (Man Portable Air Defense Systems – MANPADS alebo MPADS) odpaľujúce riadené strely krátkeho dosahu proti nízko letiacim lietadlám a vrtuľníkom (Surface-to-Air Missiles – SAMs), z ktorých niektoré sa inštalujú aj na obrnené vozidlá, lietadlá, vrtuľníky či plavidlá. Ďalšia časť sa bude týkať protivzdušných raketových striel zem – vzduch taktického a operačného určenia s dlhším dosahom a špeciálnych striel vzduch – vzduch v leteckej výzbroji.

História

Po skončení 2. svetovej vojny (1939 – 1945), v priebehu ktorej sa do výzbroje armád začali zavádzať prvé raketové zbrane, teda strely s reaktívnym pohonom, nastal v tejto oblasti obrovský rozmach najmä vďaka nebyválnemu rozvoju elektrotechnického priemyslu. Ten umožnil vybrať dovtedy nie príliš presné strely tried zem – zem, zem – vzduch či vzduch – vzduch, ničiace ciele predovšetkým silou explózie v ich blízkosti, čoraz precíznejšími systémami navádzania na priamy zásah, majúci zničujúci účinok pri oveľa menšej ná-

loži trhavy. Táto nová schopnosť riadených striel označovaných aj ako „Hittile“ (z angl. hit = zásah) podnietila najmä v oblasti protiletadlových či protivzdušných rakiet ich ďalšiu modernizáciu až do tej miery, že sa postupne stali bežnou súčasťou výzbroje pechoty a mohol ich používať aj jednotlivec.

Priekopníkom vo vývoji ručných protiletadlových striel boli USA, ktoré v roku 1967 zaviedli ručnú protiletadlovú strelu FIM-43 Redeye s triestivou hlaviceou s infračerveným navádzaním. O rok neskôr predstavili podobnú strelu Blowpipe s poloaufomatickým navádzaním SACLOS (Semiautomatic Command Line of Sight) aj Briti, ale do výzbroje ju

zaviedli až v roku 1975. Úspešnejší v tomto smere boli Sovietsi, ktorí takisto v roku 1968 dokončili, ale aj do výzbroje prijali ručnú protiletadlovú systém 9K32 Strela 2 (v kóde NATO SA-7 Grail) pre strelu s infračerveným navádzaním.

Americkú strelu Redeye, ktorá sa ešte na strane afgánskych mudžahedínov zúčastnila na sovietsko-afganskej vojne (1979 – 1989), v roku 1985 kompletne nahradil nový systém FIM-92 Stinger (zavedený v roku 1981) s infračerveným navádzaním, ktorý v rozličných modifikáciách slúži dodnes. Briti v roku 1985 strelu Blowpipe nahradili systémom Javelin LML, ku ktorému v roku 1989 pridali systém Starburst s vysokoexplozívnu HE (High Explosive) hlaviceou a v roku 1997 systém Starstreak s kontajnerovou multihlaviceou nesúcou tri šípové strely s výbušninou. Všetky tieto britské systémy používajú poloaufomatické navádzanie SACLOS a sú vo výzbroji dodnes. Sovietsi svoju Strelu 2 v roku 1974 doplnili systémom 9K34 Strela 3 (SA-14 Gremlin) so zdokonaleným infračerveným navádzaním. V roku 1983 zaviedli nový samonavádzací systém 9K38 Igla (SA-18 Grouse), ktorého posledná modernizácia 9K338 Igla S (SA-24 Grinch) slúži v ruskej armáde od roku 2004.

Technický exkurz

Ručné, resp. prenosné protiletadlové systémy sa skladajú z odpaľovacieho zariadenia (raketnice) so spúšťacím mechanizmom, raketovej strely, zameriavača a v prípade niektorých systémov s vyššou hmotnosťou (napr. SATCP Mistral, RBS 70 či Javelin LML) aj z trojného podstavca či inej platformy nesúcej celú zbraň. V raketnici je podobne ako v prípade ručných systémov protitankových riadených striel (PTRS) vložená strela (nikdy však nie nadkalibrová) s bojovou hlaviceou, raketovým motorom na tuhé palivo, výmetnou nábojkou a výklopnými stabilizačnými krídelkami v zadnej časti. Tie sa roztvárajú po vymetení strely z raketnice, keď sa v bezpečnej vzdialenosti od ústia zapáli raketový motor.

Optoelektronický zameriavač v prípade navádzania v poloaufomatickom systéme SACLOS slúži na prvotné zameranie cieľa a ďalšie navádzanie strely k nemu pomocou rádiových povelov. V prípade infračerveného navádzania (v systéme „fire and forget“ čiže „odpál a zabudni“) má strelec, resp. operátor za úlohu iba prvotné zameranie (často iba otvorenými mieridlami), pretože po odpálení si už strela pomocou senzorov v čele hlavice, sledujúcich tepelné či iné vyžarovanie cieľa, upravuje dráhu letu k nemu sama a je teda samonavádzacia.

Keďže lietajúce ciele (až na niektoré typy moderných útočných vrtuľníkov) spravidla nemajú príliš silnú pancierovú ochranu, protiletadlové strely na rozdiel od PTRS nepoužívajú kumulatívne bojové hlavice a vystačia si s náložami vysokoexplozívnej (HE) trhavy v oceľovom, často predfragmentovanom plášti. Vysoký ničivý účinok má už aj samotná kinetická energia týchto striel, ktoré na cieľ narážajú nadzvukovou rýchlosťou.

„Naše“ ručné protivzdušné zbrane

Ozbrojené sily SR po bývalej čs. armáde „zdedili“ o. i. aj pôvodom sovietsky ručný protiletadlový komplet 9K32 Strela 2 (SA-7 Grail) kalibru 72 mm, ktorým Sovietsi v roku 1968 odpovedali na americký systém FIM-43 Redeye a do čs. výzbroje prišiel v roku 1973. Dnes už je prevedený do rezervy, ale pripomeňme si jeho základné parametre a výkony.

Komplet Strela 2 pozostáva zo samotnej raketovej strely s jednorazovým odpaľovacím zariadením (raketnicou), termobatérie a viacnásobne použiteľnej pažby. S pasívnym infračerveným samonavádzaním má dosah až 4 km a letí max. rýchlosťou Mach 1,4.

Dvojstupňový raketový motor strely nesie v prednej časti dve tzv. kačacie aerodyna-

mické kormidlá (canard) a v zadnej časti štyri pohyblivé stabilizátory s pružinovým vyvážením. Trieštivá HE hlavica s kontaktným nárazovým zapalovačom a hmotnosťou 1,15 kg však nemá potrebnú razanciu a nie vždy dokáže zničiť cieľ.

V súčasnosti OS SR z ručných protivzdušných zbraní používajú účinnejšie pôvodne takisto sovietsky komplet 9K38 Igla (SA-18 Grouse), ktorého strela kalibru 72 mm síce v porovnaní so Strelou 2 nesie iba nepatrne silnejšiu hlavicu s hmotnosťou 1,17 kg, ale vyvinie rýchlosť až Mach 2,3, čo jej ničivé pôsobenie na cieľ znásobuje. Max. dosah Igly je 5,2 km.

Ručné protivzdušné zbrane našich susedov

Armáda ČR pravdepodobne všetky ručné protiletadlové strely sovietskeho pôvodu (Strela 2, Igla) už previedla do rezervy a dnes vo svojej výzbroji deklaruje iba 16 kusov švédskeho prenosného protiletadlového systému RBS 70 (Robotsystem 70), ktorý vyvinula firma Bofors Defence (od roku 2000 Saab Bofors Dynamics) a švédska armáda ho zaviedla do výzbroje v roku 1977.

Systém RBS 70 sa skladá z masívneho podstavca so sedačkou strelna, na ktorom je umiestnená optika s laserovým zameriavačom a raketnica s raketovou strelou kalibru 106 mm. Obsluha je trojčlenná a dokáže celý systém skomplektovať do 30 sekúnd. Komplet RBS 70 odpaľuje jednu z prvých prenosných protiletadlových striel navádzaných laserovým lúčom. Nejde teda o samonavádzací systém typu „odpál a zabudni“, pretože strelec musí počas letu strely udržiavať laserový navádzací lúč v zámernej až do zásahu cieľa. Bojová hlavica strely RBS 70 s predfragmentovaným plášťom okrem náložu HE trhavy obsahuje aj množstvo guľčok z ťažkého kovu a exploduje po náraze na cieľ alebo tesne pred ním po aktivácii približovacieho zapalovača. Max. dosah strely RBS 70 je 8 km.

Polská armáda pôvodne tiež používala sovietsky ručný protiletadlový komplet Strela 2, ktorý však po roku 1970 nahradila domácim v licencií vyrábaným kompletom Strela-2M (Strzala-2M). Neskôr Poliaci zamýšľali licenčne vyrábať aj novší sovietsky systém Igla a začali dokonca pracovať na jeho vylepšení, ale tieto plány narušil rozpad ZSSR. Vývoj v Poľsku však čoskoro obnovili a začiatkom 90. rokov minulého storočia tu v pod-

state na báze Igly vznikol domáci ručný protiletadlový komplet, ktorý v roku 1995 poľská armáda prijala do výzbroje pod názvom PZR Grom-1 (PZR znamená Przeciwlotniczy Zestaw Rakietowy).

Podobne ako komplety Strela 2 a Igla aj PZR Grom-1 odpaľuje protiletadlovú raketu kalibru 72 mm s infračerveným navádzaním z jednorazovej raketnice, ktorá sa nasadzuje na viacnásobne použiteľnú pažbu so spúšťacím mechanizmom a termobatériou. V porovnaní s Iglou má strela Grom-1 síce nižšiu max. rýchlosť, ale ťažšiu bojovú hlavicu dokáže zaniest na väčšiu vzdialenosť (pozri tabuľku základných parametrov a výkonov).

Podľa dostupných zdrojov ukrajinská armáda v uplynulých rokoch už zo svojej výzbroje vyradila všetky staršie sovietske ručné protiletadlové systémy typu Strela a v súčasnosti používa výlučne komplety so strelami 9K310 Igla-1 (SA-16 Gimlet) a 9K38 Igla (SA-18 Grouse) s infračerveným navádzaním.

Maďarská armáda v predchádzajúcom desaťročí postupne z výzbroje stiahla všetky ručné sovietske protiletadlové komplety Strela a Igla a začala ich nahrádzať francúzskym prenosným kompletom SATCP Mistral (SATCP znamená Sol-Air Très Courte Portée, čiže pozemná protivzdušná riadená strela krátkeho dosahu), ktorých do roku 2011 plánovala nakúpiť 185!

Mistral je zbraňový systém slúžiaci vo francúzskej armáde od roku 1988. Odpaľuje strely kalibru 90 mm s infračerveným samonavádzaním v systéme „odpál a zabudni“ do vzdialenosti porovnateľnej s max. dosahom už spomínaných striel Igla a Grom-1, ako aj britskej protiletadlovej strely Javelin LML (pozri tabuľku).

Vzhľadom na vyššiu hmotnosť nemožno strelu Mistral odpaľovať z ramena, ale v pozemnej verzii iba z trojramenného stojana, na ktorom je

9K38 Igla (SA-18 Grouse) na vrtuľníku M-28N

Britská strela Starstreak FIM

Tabuľka základných parametrov a výkonov

Typ Obsluha	Hmotnosť celého systému	Dĺžka a priemer strely	Hmotnosť strely	Hmotnosť bojovej hlavice	Max. rýchlosť strely Navádzanie	Max. dosah strely
9K32 Strela 2M 1 osoba	13,4 kg	1 440 mm 72 mm	9,2 kg	1,15 kg	Mach 1,4 infračervené	4,2 km
9K34 Strela 3 1 osoba	16 kg	1 470 mm 72 mm	10,3 kg	1,17 kg	Mach 1,6 infračervené	4,1 km
9K38 Igla	16 kg	1 574 mm 72 mm	10,8 kg	1,17 kg	Mach 2,3 infračervené	5,2 km
RBS 70 3 osoby	56 kg	1 320 mm 106 mm	16 kg	1,1 kg	Mach 1,6 SACLOS –laser	8 km
PZR Grom 1 osoba	16,5 kg	1 648 mm 72 mm	10,5 kg	1,27 kg	Mach 1,9 infračervené	5,5 km
SATCP Mistral 2 osoby	44 kg	1 860 mm 90 mm	17 kg	2,95 kg	Mach 2,3 infračervené	5,3 km
Blowpipe 1 osoba	22 kg	1 350 mm 76 mm	14,5 kg	2,2 kg	Mach 1,5 SACLOS	5 km
Javelin LML 1 osoba	24,3 kg	1 390 mm 76 mm	11,1 kg	2,74 kg	Mach 1,7 SACLOS	5,5 km
Starstreak HVM 1 osoba	20 kg	1 397 mm 130 mm	16,82 kg	3 x 0,9 kg	Mach 3,5 SACLOS – laser	7 km
FIM-43 Redeye 1 osoba	16 kg	1 200 mm 70 mm	8,3 kg	1,06 kg	Mach 1,7 infračervené	4,5 km
FIM-92C Stinger 1 osoba	15,2 kg	1 520 mm 70 mm	10,1 kg	3 kg	Mach 2,2 infračervené ultrafialové	8 km
9K338 Igla S 1 osoba	19 kg	1 635 mm 72 mm	11,7 kg	2,5 kg	Mach 1,7 infračervené	6 km

FIM-92 Stinger

okrem odpaľovacieho zariadenia a pasívneho infračerveného zameriavača aj sedadlo pre strelca. Obsluha kompletu SATCP Mistral je dvojčlenná.

Protiletadlové strely Mistral v špeciálnej úprave tvoria tiež súčasť výzbroje niektorých moderných útočných vrtulníkov, ako napr. nemecko-francúzskeho stroja Eurocopter Tiger či juhoafrického AH-2 Rooivalk a ich komplety sa inštalujú i na obrnené vozidlá a plavidlá.

Francúzsky prenosný protiletadlový komplet SATCP Mistral má vo svojej výzbroji aj pechota rakúskeho Bundesheeru. Rakúske ľahké prieskumné vrtulníky Bell OH-58 Kiowa Warrior boli po skúsenostiach z nasadenia strojov tohto typu v Perzskom zálive dozbrojené aj protiletadlovými strelami Stinger, ktoré bližšie predstavíme v závere tohto článku.

Najzaujímavejšie ručné protivzdušné zbrane ďalších krajín

Ako sme už v historickom úvode spomenuli, britská armáda po iba desaťročnej službe v roku 1985 nahradila nie príliš vydatený ručný protiletadlový komplet Blowpipe modernjším systémom Javelin LML (LML znamená Lightweight Multiple Launcher; čiže ľahký viacnásobný raketomet). Má podobne ako Blowpipe systém poloautomatického navádzania SACLOS, ktorý je síce v porovnaní s infračerveným samonavádzaním náročnejší a vy-

žaduje skúseného strelca schopného udržať cieľ v zameriavači po celý čas letu strely, ale takto navádzaná strela je zasa imúnna proti často používaným tepelným klamným cieľom a inému rušeniu.

Strely Javelin možno odpaľovať z jednoduchého odpaľovacieho zariadenia s jednou raketnicou a zameriavacou jednotkou z ramena, ale na špeciálny stojan (pozri fotografiu) sa dajú zavesiť až tri raketnice, čo predstavuje LML (multiple) konfiguráciu. Javelin v porovnaní so strelou Blowpipe nesie silnejšiu predfragmentovanú bojovú HE hlavicu s laserovým približovacím i kontaktným zapalovačom, je rýchlejšia a má aj väčší max. dosah 5,5 km (porovnaj v tabuľke).

V roku 1989 Briti rozšírili svoju protiletadlovú výzbroj krátkého dosahu o komplet Starburst LML, čo je vlastne modernizovaný komplet Javelin LML s podobnými parametrami a výkonmi, až na dosah predĺžený na 7 km. Strely Starbustu sa navádzajú takisto poloautomatickým systémom SACLOS, ale namiesto prenosu povelov rádiom používajú laserový lúč.

Najmodernejším ručným protiletadlovým kompletom v britskej výzbroji je od roku 1997 systém Starstreak HVM (High Velocity Missile – vysoko-rýchlostná strela). Odpaľuje kontajnerové strely so submuniciou v podobe troch šípových striel menšieho kalibru s bojovými hlavícami s hmotnosťou iba 0,9 kg, ktoré cieľ ničia kinetickou energiou i výbuchom zároveň. Umožňuje im to extrémna max. rýchlosť, ktorá v záverečnej fáze letu predsta-

vuje až 3,5-násobok rýchlosti zvuku! Tri šípové strely sa z tela materskej strely oddelia a odistia po vyhorení raketového motora, kedy už letia maximálnou rýchlosťou. Zároveň pomocou vlastného navádzacieho systému zaujímú trojuholníkovú formáciu okolo hlavného navádzacieho laserového lúča, ktorý vysiela odpaľovací komplet. V takejto zostave vnikajú hlboko do vnútra cieľa, kde kontaktný zapalovač s oneskoreným zapálovaním odpáli každú z troch HE trhavých hlavíc. Strely Starstreaku majú max. dosah 7 km a pravdepodobnosť zásahu až 96%.

Prenosný, resp. ručný protivzdušný systém FIM-92 Stinger, ktorý je (aj vinou teroristov) azda najznámejšou zbraňou tohto druhu vo svete (podobne ako pri ručných protitankových zbraňach ruský RPG-7) prijala americká armáda do výzbroje v roku 1981 a v roku

1985 ním úplne nahradila dovtedy používaný ručný komplet FIM-43 Redeye s infračerveným navádzaním.

Aj Stinger používa jednorazovú raketnicu, ktorá sa po odpálení strely oddelí od pažby so spúšťacím, zameriavacím a chladiacim zariadením a nahradí novou nabitou. Pôvodný Stinger mal klasické infračervené samonavádzanie strely, ale modernejšie verzie FIM-92B Stinger POST a FIM-92C Stinger RMP odpaľujú strely so špičkovými samonavádzacími elektrooptickými hlavícami (seekers), ktorých senzory reagujú nielen na infračervené, ale aj ultrafialové žiarenie, takže majú oveľa väčšiu rozlišovaciu schopnosť. To je dôležité najmä v boji proti nízko letiacim cieľom v členitom teréne. Operátor Stingera disponuje aj miniatúrnym prístrojom systému IFF (Identification Friend-Foe – rozlíšenie „priateľ – nepriateľ“), ktorý má zavesený na opasku. Po identifikácii nepriateľského cieľa ho operátor vizuálne zameria otvorenými mieridlami a odpáli strelu, ktorá sa už ďalej navádza úplne samostatne.

Pôvodné Stingery mali max. dosah do 4,5 km, pri verzii FIM-92C Stinger RPM Block II sa dosah zvýšil až na 8 km. Špeciálnou verziou Stingera je AIM-92 Stinger alebo ATAS (Air-to-Air Stinger), čo je letecká samonavádzacia strela inštalovaná na útočné vrtulníky AH-64 Apache a Eurocopter Tiger; na niektoré prieskumné a upravené transportné

Švédsky RBS 70

Britský systém Javelin LML

vrtulníky (napr. Bell OH-58D Kiowa Warrior či UH-60 Black Hawk), ako aj na bezpilotné lietajúce prostriedky, napr. MQ-1 Predator.

Ozbrojené sily Ruskej federácie v roku 2004 zaradili do výzbroje nový prenosný protiletadlový raketový komplet 9K338 Igla S (SA-24 Grinch), v názve ktorého písmeno „S“ má údajne znamenať Super: Letný pohľad na jeho základné parametre a výkony (pozri tabuľku) však o takomto superlatívnom hodnotení príliš nesvedčí.

9K338 Igla S je ďalší vývojový stupeň systému Igla. V porovnaní so základným kompletom 9K38 Igla je táto strela dokonca pomalšia a má len nepatrne väčší dosah (porovnaj v tabuľke), ale nesie oveľa silnejšiu bojovú hlavicu a má tiež dokonalejší pasívny systém infračerveného samonavádzania. Jej obsluha je veľmi jednoduchá a z prepravnej do bojovej polohy ju možno pripraviť za 13 sekúnd.

Bojová hodnota systému 9K338 Igla S je v porovnaní s americkým Stingerom či britským Starstreakom nižšia a výkonmi sa skôr zaraďuje na úroveň staršieho sys-

Francúzska strela SATCP Mistral

tému Javelin LML, hoci pasívne infračervené samonavádzanie Igly má oproti poloautomatickému navádzaniu britskej strely SACLOS, zjavné prednosti.

Treba dodať, že protiletadlové strely v úprave vzduch – vzduch typu Igla, ako aj Vympel (ktoré predstavíme v budúcej časti), nesú okrem inej výzbroje aj najmodernejšie ruské útočné vrtulníky radu Mi (napr. Mi-35 Super Hind a Mi-28 Havoc) a radu Ka (Ka-50 Hokum A a Ka-52 Hokum B).

Vyzbrojovanie podľa náčelníkov GŠ

• **Pálčivej otázke vyzbrojovania a modernizácie Ozbrojených síl SR venoval v minulých mesiacoch pozornosť prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič, predsedníčka vlády poverená riadením ministerstva obrany Iveta Radičová a ďalší politici. OBRANA sa vo svojej ankete na tento dlhodobý problém spýtala bývalých náčelníkov generálneho štábu.**

Na naše otázky odpovedali generálporučík Július Humaj (veliteľ Armády SR od 18. 3. 1993), generálpukovník Jozef Tuchyňa (náčelník Generálneho štábu Armády SR od 1. 9. 1994), generálmajor Marián Mikluš (náčelník GŠ Armády SR od 19. 8. 1998), generál Milan Cerovský (náčelník G Š OS SR od 4. 12. 1998) a generál Ľubomír Bulík (náčelník GŠ OS SR od 21. 12. 2004 do 15. 12. 2011).

Generálom sme položili nasledujúce anketové otázky:

1. Čo sa vám v období keď ste boli náčelníkom generálneho štábu (veliteľom Armády SR), podarilo modernizovať v rámci výzbroje a výstroja OS SR?

Generálporučík Július Humaj

1. V období po rozdelení ČSFR a po vzniku samostatnej SR bolo prvoradou úlohou v rezorte obrany vytvoriť novú samostatnú Armádu SR. V rokoch 1993 – 1994 sa preto hlavné úsilie velenia sústredilo na koncipovanie základného operačného systému fungovania ASR. Náročnosť úloh vytvárania novej armády a skromnosť rozpočtu rezortu obrany v tomto období vôbec nedovoľovala riešiť úlohy modernizácie.

2. Modernizácia ASR v podstate od jej vzniku až do roku 2000 bola riešená len dodávkou náhradných dielcov, munície, protitankových prostriedkov, bojových lietadiel, ich modernizácie a ďalších komodít z prostriedkov deblokácie ruského dlhu.

3. V oblasti vyzbrojovania OS SR v rokoch 1993 až 2011 boli najlepšie zvládnuté úlohy modernizácie výzbroje a výstroja vojaka a sčasti i techniky v príprave na výkon misii v zahraničí. Vyzdvihnúť treba zavedenie mnohých moderných prostriedkov v ženijnom zabezpečení. Najmä v odminovaní nás priviedli na špičku vyspelých armád. V dobrom treba

Generálpukovník Jozef Tuchyňa

1. Zrealizovali sme „Viedenské dohovory o znížení počtu osôb a zbraní v Armáde SR v stanovenom termíne k 30. 10. 1995. V rámci modernizácie výzbroje sa podarilo zaviesť do výzbroje húfnicu Zuzana. Na prípravu pilotov MiG-29 bol do letectva ASR zavedený najmodernejší tréner na svete. V rámci deblokácie prišli ďalšie lietadlá MiG-29 a celé letectvo bolo vybavené systémami IFF a ICAO. Začali sme zavádzať nové minomety a aj odminovací systém Božena. Jednotka pôsobiaca v misiách bola vybavená nepriestrelnými vestami.

2. Už vtedy sme chceli modernizovať automobilový park, ktorý nevyhovoval našim ani európskym normám prevádzky na cestách – a tento stav trvá najmä vzhľadom na využívanie vozidiel Praga V3S doteraz. Okrem iného sa nerealizoval projekt vysoko presného streliva s koncovým navedením.

3. Som zástancom vysokej mobility ozbrojených síl. Túto požiadavku môžu splniť len sily vyzbrojené mobilnými systémami a nie ťažkými zbraňovými systémami. Malé armády (teda i naša) nemôžu byť vyzbrojované tankami a inou ťažkou (útočnou) technikou. Už vtedy ma môj spolupracovník označil za hrobára tankového vojska. Vyváženosť pre plnenie úloh ozbrojenými silami pri neustálom znižovaní počtov sa musí riešiť zavedením a použitím aktívnych záloh, s ktorými naše ozbrojené sily dnes vôbec nepočítajú.

4. Ozbrojené sily sa môžu rozlíčiť len vtedy so zastaranými zbraňovými systémami, ak budú zavedené nové. Tridsať tankov žiadny konflikt nevyrieši, dokonca ich použitie na vlast-

2. Čo ste okrem toho najviac modernizovať chceli, ale nemali ste k dispozícii dostatok finančných prostriedkov, respektíve nemali ste podporu politického vedenia ministerstva obrany?

3. Ktoré kroky v oblasti vyzbrojovania (modernizácie výstroje) považujete v rokoch 1993 až 2011 za najlepšie, respektíve za neperspektívne?

4. S ktorými zbraňovými systémami by sa mali ozbrojené sily rozlíčiť?

5. Čo by ste odporúčali modernizovať najmä v súčasnosti?

6. Aj vzhľadom na modernizáciu – myslíte si, že je na post ministra obrany vhodnejší civil alebo (bývalý) vojak?

hodnotiť i nové riešenia potrieb logistického zabezpečenia moderným výstrojom a technikou. Za nezvládnuté na prelome tisícročí považujem zbytočné spolitizovanie a odmietnutie druhého systému protivzdušnej ochrany PVO S-300 z prostriedkov deblokácie ruského dlhu. Tento moderný a výkonný systém bol už v záverečnej fáze zavedenia do výzbroje ASR a mohol mnohé v systéme PVO vyriešiť.

4. Techniky a morálne zastarané sú zbrane jednotlivca, ale najmä automobilová technika. Otázkou zostáva vyradovanie tankovej techniky a jej následný predaj. Dlhodobé uloženie tankov nevyžaduje veľké finančné prostriedky. Nie som presvedčený, že by tanková technika bola taká prebytočná.

5. Ako prvé by som odporúčal modernizovať automobilovú a dopravnú techniku OS SR. Ďalej systémy velenia a riadenia. No predovšetkým politicky a zákonne zabezpečiť vyčlenenie 1,8 % HDP finančných prostriedkov pre každoročný rozpočet OS SR, aby bolo možné riešiť krátkodobé i dlhodobé úlohy modernizácie výzbroje a výstroja OS SR.

6. Myslím si, že podstatnejšie je, či osoba ministra obrany má schopnosť politicky presadiť dostatočný objem finančných prostriedkov pre chod rezortu – či už je to bývalý vojak alebo civil. Minulé roky ma však nepresvedčili o tom, že súčasné politické strany venujú dost pozornosti v príprave svojich nominantov predurčených pre rezort obrany.

nom území s hustou infraštruktúrou obývaných oblastí je veľmi zložitá. To znamená, že ani boj s teroristami na vlastnom území nie je možný. Podobne je na tom použitie ťažkej delostreleckej techniky.

5. Modernizovať treba systémy velenia a riadenia (nie systém MOKYS, ktorý je pre nepriechodnosť v teréne nepoužiteľný.) Je potrebné zaviesť kolesové bojové transportéry s patričnou výzbrojou, modernizovať systém protivzdušnej obrany, modernizovať letectvo, ako aj pozemnú dopravnú techniku. Treba vypracovať a schváliť „Konceptu modernizácie a vyzbrojovania ozbrojených síl“ na 10 – 15 rokov, a nie po každých voľbách vytvárať nové modely.

6. Post ministra obrany je v našom politickom systéme politická funkcia. Po doterajších skúsenostiach je však potrebné zvážiť, či tento post nie je výhodnejšie obsadzovať profesijne pripravenými osobami. Tak, aby narobili menej chýb vnútri rezortu i smerom k zahraničiu, najmä k NATO.

Generálmajor Marián Mikluš

1. Počas môjho krátkeho pôsobenia vo funkcii NGŠ, ale najmä vo svojej predchádzajúcej pozícii na ministerstve obrany som sa podieľal na postupnom pokračovaní a realizovaní modernizácie a dodávok modernizácie automatizovaného systému velenia, riadenia, spojenia, prieskumu, utajených prenosov dát, na modernizácii a vybavení lietadiel, ako aj na dodávke stíhacích lietadiel MiG-29 a ich prvej modernizácii. Tiež môžem spomenúť dodávku protiletadlových rakiet, zavedenie 155 mm samohybné kanónovej húfnice alebo minometov s muníciou 81 mm (pre prápory) a 98 mm (pre brigády).

2. Bol som profesionálne presvedčený o potrebe posilnenia protivzdušnej obrany štátu dodávkou druhého obranného modernizovaného mobilného viackanálového systému protivzdušnej obrany S-300 PMU1 prostredníctvom deblokácie ruského dlhu. Politickým rozhodnutím vlády SR v roku 1999 bola táto úloha zrušená. Smutnou iróniou je, že pri sumite Putin – Bush v Bratislave v roku 2005 bol náš už predtým zavedený starší systém S-300PMU využitý a „ospevovaný“ ako vynikajúci prostriedok PVO.

3. Uvedené časové obdobie je potrebné rozdeliť na tri základné etapy. 1. etapa: od roku 1993 po rok 1998, to znamená kreovanie Armády SR po rozdelení ČSFR s akcentom na národnú (individuálnu) obranu. 2. etapa: od roku 1999 do roku 2003, postupný prechod od individuálnej obrany a začatie prípravy na koalíčnú (kolektívnu) obranu pred vstupom do NATO a EÚ. 3. etapa: od roku 2004 do roku 2011, vstup a reálne pôsobenie v štruktúrach NATO a EÚ.

V 1. etape považujem za najdôležitejšie kroky v oblasti vyzbrojovania udržanie a čiastočné zvýšenie bojovej hodnoty zbraní a techniky, ktorú sme zdedili pri rozdelení federálnej armády, čo sa podarilo. V 2. etape sa začalo s postupným vyradovaním morálne a fyzicky zastaraných zbraní a techniky a hľadanie ich náhrady novými modernizačnými programami alebo inovovanými s využitím domáceho priemyslu na postupné dosahovanie štandardov v rámci NATO. Tu sa však neboli výraznejšie výsledky. V 3. etape sa okrem niekoľkých parciálnych krokov nedosiahla požadovaná úroveň, čo malo vplyv na postupný pokles vojenských

Generál Milan Cerovský

1. V rokoch 1998 - 2004 nebolo hlavnou prioritou modernizovať, ale pripraviť a úspešne absolvovať prístupový proces do NATO, čo bolo zásadnou podmienkou pre naše členstvo v tejto organizácii. Aj napriek tomu sa podarilo vybudovať a modernizovať operačné centrum generálneho štábu, centrum riadenia vzdušných operácií, do výzbroje bol zavedený nový odminovací systém Božena, dokončili sme proces zavedenia nových samohybných kanónových húfníc Zuzana. Začal sa proces modernizácie lietadiel MiG-29. V rámci malých modernizačných programov sme skvalitnili výzbroj a výstroj jednotlivca pre jednotky nasadené v zahraničí. Je na veľkú škodu pre Slovenskú republiku, že reforma „Ozbrojené sily – Model 2010“ sa v oblasti modernizácie výzbroje a techniky nerealizovala.

2. Neúspechom sa skončili pokusy zaviesť do výzbroje systém velenia TOKOS, ako aj obrnené vozidlo Aligator, čo bol dôsledok nepochopiteľných vzťahov zbrojárskeho priemyslu a ministerstva obrany. Podľa schválenej koncepcie transformácie ozbrojených síl „Model 2010“ mala systematická modernizácia pokračovať napr. vrtuľníkmi Mi-24, resp. mali byť nakúpené nové vrtuľníky. Už vtedy sme žiadali nákup nových dopravných lietadiel, rovnako modernizáciu systémov PVO. Pozemné sily nenakúpili nové kolesové bojové obrnené transportéry, ktoré mali nahradiť zastarané BVP-1. Nerealizoval sa ani projekt „Vojak 21. storočia“, ak nerátam malé a nesystematické nákupy ručných zbraní či výbavu jednotlivca pre zahraničné vojenské misie. V oblasti logistiky bolo plánované nahradiť postupne

Generál Ľubomír Bulík

1. Za svoj najväčší úspech považujem predovšetkým zavedenie výstroja s digitálnou potlačou a zavedenie nosného modulárneho systému pre vojakov vrátane všetkých potrebných doplnkov, ako sú nové kanady, spodná bielizeň, termobilizeri, okuliare, nákolenníky či prilby. Zo samotnej techniky a materiálu je toho, bohužiaľ, oveľa menej, ako by som si želal. V rámci cieľov síl sa nám však podarilo výrazne sa posunúť v modernizácii chemického praporu, ďalej jednotky so špeciálnym predurčením – teda leteckých navádzačov a slušne sme sa posunuli aj vo vybavení 5. pluku špeciálneho určenia. Realizovali sme modernizáciu vrtuľníkov Mi-17, predĺžili životnosť MiG-ov 29, nakúpili dve lietadlá L-410, rozbehli sa aj obstarávanie v kolesovej technike: ATKIS, TATRAPAN, osobné terénne vozidlo a v poslednom období sme zlepšili aj techniku a vybavenie na pomoc obyvateľstvu.

2. Moja absolútna priorita a môj stále nedokončený sen je vojenské dopravné letectvo. Mali by sme mať k dispozícii lietadlá so schopnosťou nasadiť našich vojakov prakticky kamkoľvek do prostredia medzinárodných operácií. A tiež ich v tomto prostredí zabezpečovať. Toto letectvo by bolo, samozrejme, využiteľné aj pri plnení úloh na území Slovenska.

3. Určite to je modernizácia vrtuľníkov Mi-17, to považujem za progres a aj za efektívne využitie finančných prostriedkov. Rovnako ako som už povedal, je to otázka úplného prezbroyenia v oblasti odevov a osobného výstroja jednotlivcov.

4. a 5. Sú to predovšetkým prostriedky pozemných síl, ktoré sú už dávno za svojim

spôsobilosť v rámci členských krajín NATO. Osobitný prípad je, okrem všetkých ostatných, nedodanie stredného taktického dopravného lietadla [C-27 Spartan].

4. Bol by som opatrný, možno až konzervatívny, v názore na predčasné a široké vyradovanie zbraní a techniky zo štruktúr OS SR. Určitú časť výzbroje je možné dlhodobo alebo krátkodobo uložiť či zakonzervovať (čo vyžaduje minimálne náklady) a v prípade budúcej potreby okamžite „zbojaschopniť“, na čo je vhodné využiť aj obranný priemysel SR. Vyraďovanie by som odporúčal len pri výzbroji, ktorá skončila morálny a fyzický život a nie je použiteľná.

5. Túto otázku je potrebné položiť v kontexte rozpracovaného Strategického hodnotenia obrany SR najvyšším politickým predstaviteľom štátu. Aj uvedené hodnotenie však určite bude podliehať korekcii. Podľa môjho názoru pôjde najmä o komunikačné a informačné prostriedky, ľahkú obrnenú techniku s adekvátnou výzbrojou a výbavou aj pre činnosti bojovej podpory a bojového zabezpečenia, individuálny bojový systém vojaka 21. storočia, a prostriedky pre logistické zabezpečenie jednotiek a jednotlivcov. Tieto prostriedky sú potrebné pre nasadenie v zahraničí aj v domáciach podmienkach. Pre národné použitie je najdôležitejšia modernizácia prostriedkov letectva vrátane leteckej záchranné služby a PVO. Tiež prostriedkov potrebných pri zásahoch na pomoc obyvateľstvu a verejnej správe pri živelných pohromách a katastrofách.

6. Žiaľ, je štatistickým faktom, že dosiaľ [k 31. 3. 2012] sme mali 12 ministrov obrany SR. No našťastie sme mali len jedného veliteľa Armády SR a štyroch náčelníkov generálneho štábu. Takže matematicky, priemerný politický život vo funkcii ministra bol asi 19 mesiacov. Je na mieste otázka, akú politicko-vojenskú stabilitu doma a pre zahraničie priniesol takýto personálny babylon? Preto podľa mojich skúseností z práce na MO a GŠ by bol najvhodnejší kandidát na post ministra občan, ktorý má okrem politologického alebo obranno-bezpečnostného vzdelania najmä dostatočnú prax (15 - 20 rokov) z oblasti obrany, bezpečnosti a vojenstva, praktické skúsenosti z civilno-vojenského krízového manažmentu alebo z pôsobenia v politicko-vojenských orgánoch NATO a EÚ, prípadne z obranného priemyslu. A mal by byť v tejto oblasti osobnosť.

nielen zastaranú dopravnú techniku (PV3S,T-13B,UAZ a ďalšie), ale aj vybavenie logistických základní novou špeciálnou technikou a zariadeniami, čo sa, bohužiaľ, tiež neuskutočnilo vinou radikálneho zníženia finančného rozpočtu pre rezort obrany.

3. Najlepšie modernizačné projekty neboli, žiaľ, ani len schválené. Napríklad výmena bojových nadzvukových lietadiel MiG-29 za adekvátnu modernú nadzvukovú alternatívu. Takže modernizácia MiG-ov bola len núdzovým a neperspektívnym riešením. Aspoň slabou náplastou na absenciu systémovej modernizácie sa javí zavedenie systému velenia MOKYS, húfnic Zuzana, odminovacích kompletov Božena, raketometov Modular a nákladných automobilov Aktis.

4. Rozlíčiť by sa bolo treba s väčšinou výzbroje a techniky, ktorá je na 90 percent po životnosti, resp. sa k nej blíži. Bolo by treba hľadať odpoveď na otázku, ako zabezpečiť obranyschopnosť Slovenska v kontexte bezpečnostných rizík a ohrození, ktoré sa stali aktuálne a urgentné, najmä od roku 2010.

5. Priorit je, žiaľ, mnoho a sú uvedené v už spomínanom dokumente Ozbrojené sily – Model 2010. Za alarmujúce považujem vyraďovanie bojových vrtuľníkov Mi-24 ako najefektívnejšej formy vzdušnej podpory pozemných síl. Je nevyhnutné ich čím skôr nahradiť.

6. Dnes si už nemyslím, že táto otázka je zásadná. Nie je totiž ani dôležitá. Rozhodujúce je, či minister dokáže riešiť a presadiť potreby ozbrojených síl ako rozhodujúcej súčasti obranného systému Slovenskej republiky.

zenitom. Tanky, bojové vozidlá, nákladné automobily – túto techniku však musíme niečím nahradiť, aj keď niečo by sa ešte dalo zmodernizovať. Rovnako intenzívne by sme sa mali zamýšľať nad otázkou vyradenia starých radarov a ich náhrady. Tá istá otázka sa týka prezbroyenia delostrelectva. Mechanizované prápory musia prejsť na kolesovú techniku... Je toho veľa! Hlavne konečne dotiahnuť modernizáciu a prezbroyenie celých systémov, nie len ich jednotlivé časti.

6. Civil alebo bývalý vojak? Takto by som to nekategorizoval. Ako bývalý náčelník generálneho štábu, ktorý za sedem rokov spolupracoval so siedmimi ministrami obrany, si dovoľm povedať, že by to mala byť „vyspelá“ osoba, ktorá má skúsenosti z riadenia ľudí, a ktorá má poznatky a vzťah k problematike bezpečnosti a obrany. S využitím osobnostného potenciálu, ktorým ministerstvo obrany a generálny štáb disponuje, môže rezort obrany riešiť naozaj kvalitne.

152-milimetrová samohybná kanónová húfnica vz. 77 Dana s evidenčným číslom 373-98-04 tvorí súčasť zbierkového fondu Vojenského historického ústavu VHM Piešťany. Vyrobili ju koncom roka 1987 v Dubnici nad Váhom.

/ Miroslav MIHÁLIK

/ VHÚ – VHM Piešťany
/ foto Miroslav MIHÁLIK

Dana z Trenčína

Vo februári 1988 ju prevzal 49. delostrelecký pluk v Brezne. Neskôr bola vo výzbroji 2. delostreleckej brigády v Brezne. V rokoch 2002 až 2003 sa nachádzala vo Výcvikovej základni mechanizovaného a tankového vojska, prieskumu a domobrany v Martine. V ďalších rokoch bola v tabuľkách počtov ďalších martinských útvarov. Koncom júla 2009 ju získal na základe zmluvy o bezodplatnom prevode hnutelného majetku štátu Vojenský historický ústav MO SR.

Vývoj húfnice sa začal na základe požiadavky MNO v Konštruktke Trenčín v roku 1968. V jej rámci sa okrem inej osobitne zdôrazňovala potreba dostrely do 20 kilometrov a montáž zbraňovej časti na kolesový podvozok Tatrý 813.

Rodný list jej napísali v trenčianskej Konštruktke

Predbežný projekt spracovala Konštruktka do februára 1969 a po oponentskom konaní bola v septembri 1969 úloha samohybné kanónovej húfnice kalibru 152 mm pod označením „DANA“ zaradená do štátneho plánu, čím sa začal jej skutočný vývoj. Začiatkom roka 1970 spracovala Konštruktka Trenčín s odbornými zložkami MNO konečný projekt. Po jeho schválení v dielňach Konštrukty do roku 1972 postavili prvý prototyp, na ktorý začiatkom roka 1973 nadviazal druhý prototyp. S prvým prototypom sa v rokoch 1972 až 1974 uskutočnili podnikové skúšky. Tie sa okrem podnikovej dielne uskutočnili na pokusnej strelnici Záhorie, na cestách 1. a 2. triedy v okrese Trenčín a Považská Bystrica, v koryte rieky Váh pri Trenčíne, v skúšobni n. p. TATRA Kopřivnice a v mraziarenskej komore n. p. Chepos Praha. Druhý prototyp sa využíval pri overovacích skúškach v rámci podnikovej dielne.

Podnikové skúšky potvrdili správnosť zvoleného konštrukčného riešenia samohybné kanónovej húfnice. Na druhej strane odhalili i nedostatky, ktoré si vyžiadali čiastočné konštrukčné úpravy oboch prototypov. Išlo predovšetkým o zmeny v koncepcii odvodu prázdnych nábojníc a vo zvýšení hrúbky pancierových plechov na kabinách. Po úpravách boli prototypy v roku 1975 podrobené vojskovým skúškam. Uskutočnili sa na delostreleckej strelnici Záhorie, vo Vojenskom skúšobnom stredisku 080 Praha a na chemickom polygóne Vyškov-Chaloupky. Ich súčasťou boli statické, dynamické, jazdné a strelecké skúšky. Z taktického hľadiska preukázali vojskové skúšky vysoké manévrovacie schopnosti zbrane strelbou aj pohybom, schopnosť účinnej ochrany obsluhy pred účinkami ZHN a možnosti priamej a nepriamej strelby na pohyblivé pancierované ciele. Na základe týchto hodnotení skúšobná komisia odporučila zavedenie samohybné kanónovej húfnice „Dana“ do výzbroje čs. armády.

Danu vyrábali v Dubnici

Vzhľadom na skutočnosť, že TATRA Kopřivnice začala výrobu nového automobilu TATRA 815, rozhodlo MNO o inštalovaní veže so zbraňovým systémom na podvozok TATRY 815. Preto Konštruktka Trenčín v spolupráci so závodom Tatrý v Bánovciach nad Bebravou začala

začiatkom roka 1976 so stavbou tretieho prototypu. Ten na jar 1976 odovzdali do čiastočných podnikových a na ne nadväzujúcich vojskových skúšok. V ich priebehu sa z prototypu vystrelilo celkovo 140 nábojov v rôznych režimoch strelby, vrátane strelby v málo únosnom teréne a strelby s diaľkovým odpáľovaním. Po cestách a v teréne najazdil prototyp bez vážnejších porúch 2 700 km. Koncom roka 1976 skúšobná komisia na základe splnenia všetkých požadovaných technicko-taktických požiadaviek odporučila čo najskôr zaviesť zbraň do výzbroje armády. Na základe žiadosti veliteľa raketového vojska a delostrelectva sa však rozhodlo o doplnňujúcich skúškach. Tie sa uskutočnili s tretím prototypom v marci 1977 vo VVP Doupov. Počas nich sa dŕaz položil na strelbu s automatickým nabíjaním munície a jej priebežným dopĺňovaním do dopravníkov, na strelbu s ručným nabíjaním a na strelbu proti tankom. Až na základe týchto skúšok bolo definitívne rozhodnuté v máji 1977 o zavedení samohybné kanónovej húfnice do výzbroje pozemného delostrelectva čs. armády pod označením 152 mm ShKh vz. 77 DANA.

Finálnym výrobcom zbrane sa stali Závody ťažkého strojárstva Dubnica nad Váhom. Sériová výroba sa začala v roku 1979 a do roku 1988 prevzala čs. armáda do výzbroje 364 (vyrobilo sa takmer 700 kusov) húfnic. Dany postupne nahradili všetky dovtedy používané 152 mm ťahané húfnice vz.18/47 vo výzbroji delostreleckých plukov vŕvojskových divízií a armádnych delostreleckých brigád. Po roku 1993 prevzala 135 kusov samohybných kanónových húfníc Dana do svojej výzbroje i Armáda SR. Húfnice sa osvedčili aj v poľskej armáde. Poliaci ich úspešne využili v Afganistane. Vydávali sa aj do Líbye, bývalého ZSSR a následne sa dostali do výzbroje Kazachstanu či Gruzínska.

Hlavné technické údaje	
Osádka	5 osôb
Hmotnosť	29 250 kg
Dĺžka s kanónom	11 356 mm
Dĺžka bez kanóna	9 910 mm
Šírka	3 000 mm
Výška s guľometom	2 700 mm
Svetlá výška	410 mm
Maximálny výkon motora	265 kW
Maximálna rýchlosť na ceste	80 km.h ⁻¹
Priemerná rýchlosť na ceste	40 km.h ⁻¹
Priemerná rýchlosť v teréne	25 km.h ⁻¹
Akčný rádius na ceste	600 km
Akčný rádius v teréne	250 - 500 km
Maximálne stúpanie	30°
Maximálny bočný náklon	15°
Maximálna výška steny	0,60 m
Prekročiteľnosť zákopu	2,0 m
Palebný priemer (počet nábojov)	40 - 60 ks
Minimálna diaľka strelby	4 600 m
Maximálna diaľka strelby	18 700 m
Max. diaľka strelby s diaľkovým granátom	20 000 m

Major jazdectva Juraj BÍLEJ

/ pplk. Mgr. Miloslav ČAPLOVIČ, PhD.

Vojenský historický ústav

Narodil sa 25. decembra 1904 v Oliňove (Oleno'vo), okres Svaljava na Ukrajine. Po ukončení strednej školy absolvoval právnický „dišpenz“.

Od 1. októbra 1924 vykonával vojenskú prezenčnú službu v pešom pluku 45 (čestný názov „Rumunský“) v Chuste na Podkarpatskej Rusi, kde 23. marca 1926 úspešne absolvoval skúšku na dôstojníka čs. brannej moci v zálohe. Dňom 1. apríla 1926 bol ako čatár s dôstojníckou skúškou preložený do I. zálohy. K 1. januáru 1927 bol menovaný na podporučíka v zálohe a 1. januára 1929 povýšený na poručíka v zálohe. Následne ho k 15. októbru 1930 preložili do skupiny dôstojníkov jazdectva [jazd.] v zálohe, s predurčením do 2. švadrony (eskadróny) jazdeckého pluku 10 v Berehove, ktorý bol v roku 1934 redislovaný do Mukačeva. Na nadporučíka jazdectva v zálohe Juraja Bíleja povýšili 1. januára 1934. V druhej polovici 30. rokov 20. storočia zastával občianske povolanie policajného riaditeľa v Chuste na Podkarpatskej Rusi.

Do roku 1938 vykonal rad pravidelných a dobrovoľných cvičení v zbrani a absolvoval viacero vojenských kurzov. Napríklad v roku 1935 spravodajský kurz v Prahe, v roku 1937 inštrukčný kurz pre dôstojníkov v zálohe v Užhorode a v auguste 1938 kurz pre veliteľov stredísk brannej výchovy (SBV) v Košiciach. V dôsledku všeobecnej mobilizácie čs. brannej moci bol npor. jazd. Juraj Bílej 23. septembra 1938 povolaný do vojenskej činnnej služby. Ako spravodajský dôstojník pôsobil do 17. novembra 1938 v 2. spravodajskom oddelení štábu Hraničnej oblasti 42 (krycí názov „Karol“), so sídlom veliteľstva v Užhorode. V tomto mobilizačnom zaradení sa ako spolahlivý dôstojník osvedčil veľmi dobre.

Spravodajský dôstojník

Po vzniku Slovenského štátu Juraja Bíleja 31. mája 1939 preložili do skupiny dôstojníkov jazdectva z povolania a súčasne ustanovili za čakatela na služobné miesto v kategórii dôstojníkov absolventov Vojenskej akadémie. 31. januára 1940 bol prevedený do vojenskej služby v slovenskej brannej moci a zaradený ako spravodajský dôstojník 2. kategórie do III. eskadróny jazdeckého priezvedného oddielu 3 (JPO 3) v Humennom. Dňom 1. augusta 1940 ho povýšili na stotníka jazdectva a 21. augusta 1941 dočasne kmeňovo prideliili do Strediska remontného výcviku (SRV) v Liptovskom Svätom Mikuláši. Po napadnutí ZSSR nacistickým Nemeckom v júni 1941, sa ako veliteľ jazdeckej eskadróny priezvedného oddielu 11 v zostave Rýchlej divízie, zúčastnil od 23. júna 1941 do 25. apríla 1942 poľného ťaženia slovenskej armády na východnom fronte. Od 15. januára 1943 bol Juraj Bílej ustanovený zastupovať veliteľa JPO 2 v Michalovciach a 1. júla 1943 ho povýšili na do hodnosti major jazdectva.

Od 6. mája 1944 prevzal velenie JPO 2 v rámci 1. divízie Východoslovenskej armády. Na východnom Slovensku sa zapojil do ilegálneho protifašistického odboja.

Spolupracoval najmä s partizánskymi oddielmi „Čapajev“ a „Pugačov“, ktorým dodával zbrane a muníciu. Pred vypuknutím Slovenského národného povstania bola jeho jednotka, jazdecký priezvedný oddiel 2, premiestnená na poľskú stranu Duklianskeho priesmyku, kde podľa plánu Vojenského ústredia mala tvoriť predný voj pri spojení s jednotkami Červenej armády. V zmenenej situácii, počas odzbrojovania dvoch východoslovenských divízií nemeckou armádou 31. augusta 1944, sa Bílejovi podarilo so svojím oddielom prejsť k partizánskemu zväzku „Stalin“. Od 16. septembra 1944 velil samostatnému partizánskemu oddielu „Bílej“, ktorý pôsobil v rámci partizánskeho zväzku „Čapajev“. Po prechode na partizánsky spôsob boja mal Bílejov oddiel 113 mužov, k 10. septembru 1944 287 (z toho 12 dôstojníkov, 8 rotmajstrov a 267 mužov) a v druhej polovici septembra okolo 400 príslušníkov.

Partizánske operácie

Bojovú činnosť začal partizánsky oddiel 10. septembra 1944 po príchode rádiotelegrafistov z 1. československého armádneho zboru v ZSSR, s ktorým nadviazal rádiotelegrafický kontakt. Odtedy Bílejov oddiel operoval na základe rozkazov 2. spravodajského oddelenia štábu zboru, v ohraničenom priestore Medzilaborce – Humenné – Vranov nad Topľou – Giraltovce – Stropkov. Po vysadení plukovníka gšt. Viliama A. Talského na východnom Slovensku, ktorý vytvoril Veliteľstvo východnej vojenskej skupiny „Detvan“, nadviazal s ním major Bílej kontakt a podriadiil sa jeho rozkazom. Pomáhal sústreďovať roztrúsené skupiny slovenských vojakov, ktorí pred odzbrojením odišli do hôr: V Slánskych vrchoch a Ondavskej vrchovine sa Bílejov partizánsky oddiel so zväzkom „Čapajev“ podieľal na obrane partizánskych rájov a odrážal útoky nemeckého protivníka, ktorý mal v tomto priestore úlohu likvidovať tamojšie partizánske základne. Koncom novembra 1944 sa Bílej s oddielom prebil z nemeckého obklúčenia pri Ruskej Porube. Prešiel do Vihorlatu, kde nadviazal kontakt s jednotkami 4. ukrajinského frontu a zapojil sa do oslobodzovania Michaloviec 26. novembra 1944. V decembri 1944 sa major Bílej prihlásil do 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a 1. januára 1945 bol pridelený do 3. čs. samostatnej brigády, pod velením brigádneho generála Karla Klapálka. Dňa 7. januára 1945 prevzal funkciu veliteľa 5. poľného práporu 3. čs. samostatnej brigády. V boji pri oslobodzovaní Kapušian pri Prešove 21. januára 1945 utrpel ťažké zranenia, ktorým o dva dni neskôr, 23. januára na brigádnej ošetrovni podľahol. Je pochovaný v obci Hrabkov v okrese Prešov. V roku 1946 bol vyznamenaný Radom SNP I. triedy in memoriam.

/ Miroslav KACVINSKÝ

/ foto ECPAD, EMA, Armée de l'Air, SIRPA AIR, Ministère de la Défense, USAF

Indické vojenské letectvo s najväčšou pravdepodobnosťou posilnia francúzske dvojmotorové stíhačky Rafale. Ich výrobca Dassault Aviation totiž postúpil do záverečných rozhovorov o nákupe 126 lietadiel v hodnote 10 miliárd dolárov.

Dĺžka: 15,27 m
Rozpätie: 10,80 m
Výška: 5,34 m
Prázdna hmotnosť: 9 500 kg
Maximálna vzletová hmotnosť: 24 500 kg
Maximálna rýchlosť: Mach 1,8
Dolet: 3 700 km
Dostup: 16 800 m
Stúpanosť: 305 m/s
Výzbroj: 1 x 30 mm kanón, 9 500 kg bômb a rakiet na 14 závesníkoch

Rafale do Indie

Indická strana v posledný januárový deň tohto roka oznámila, že stíhačky Rafale vo výberovom konaní uspeli nad lietadlami Typhoon. Pre konzorcium Eurofighter je to druhá veľká rana v krátkom čase. V decembri prehralo boj o zákazku za 8 miliárd dolárov v Japonsku. Najmä hlavní hráči v konzorciu – Briti a Nemci – sa usilovali presadiť Typhoon v Indii aj politicky, ale márne.

Eurofighter síce zostal sklamaný, ale nevzdával sa. Indické rozhodnutie totiž ešte nebolo konečné a výrobca Typhoonu dúfal, že ho ďalším rokovanim ešte zvráti. Obchod sa má podpísať najskôr koncom marca. Ani Dassault však určite nebude na podpis čakať so založenými rukami.

Výber novej indickej stíhačky sa pritom ťahá až neuveriteľne dlho – ostatne ako viaceré ďalších zbrojných kontraktov v Indii. Svoje požiadavky indické letectvo pôvodne zverejnilo v roku 2001. Chcelo lietadlá strednej kategórie, ktoré by nahradili existujúce stíhacie bombardéry MiG-27 a Jaguar a zároveň doplnili ťažšie stroje Su-30MKI. V hre malo byť 126 lietadiel a opcia na ďalších 74.

V roku 2004 Indovia oslovili štyroch výrobcov. O kontrakt sa pôvodne uchádzali Dassault Mirage 2000-5, Lockheed Martin F-16C/D, Mikojan MiG-29OVT a Saab JAS 39 Gripen. Postupne Dassault v ponuke nahradil Mirage 2000-5 novšími Rafale a takisto Mikojan ponúkol MiG-35. Do súťaže sa pridali aj Eurofighter Typhoon a Boeing F/A-18E/F Super Hornet.

Všetkých šesť výrobcov do roku 2008 predložilo svoje ponuky. V máji 2009 uzavreli technické vyhodnocovanie lietadiel a v auguste 2009 sa začali letové skúšky. V roku 2010 si Indovia vyžiadali upravené ponuky a nakoniec zvolili ako dvoch finalistov Typhoon a Rafale.

Podľa viacerých zdrojov bola najdôležitejším kritériom pri rozhodovaní cena. Francúzska ponuka za jeden kus bola podstatne lacnejšia. Navyše, indické letectvo má bohaté skúsenosti s inými francúzskymi typmi a je s nimi spokojné. Na začiatku súťaže dokonca preferovalo Mirage 2000-5, tie však Francúzi prestali vyrábať.

620 stíhačiek

Základom výzbroje indického letectva je už spomínaný Suchoj Su-30MKI. V službe ich je momentálne 146, ale spolu ich má byť až 272. Hlavnou úlohou Suchojov je vybojovanie vzdušnej nadvlády. Dopĺňa ich 68 kusov MiG-29 a 51 strojov Mirage 2000. Oba typy momentálne prechádzajú modernizáciou.

Indické letectvo bolo tiež masovým používateľom stíhačiek MiG-21 bis. Momentálne má vo výzbroji už len 125 kusov upravených na verziu MiG-21 Bison. Do konca roka 2016 vyradí aj tie.

Ako stíhacie bombardéry slúži približne 100 kusov MiG-27 a 139 SEPECAT Jaguar. Spolu tak majú Indovia vyše 620 prúdových stíhačiek a útočných lietadiel.

25 rokov od prvého letu

Vývoj samotného lietadla Rafale je svojou zŕňavosťou porovnateľný s výberovým konaním, v ktorom teraz uspelo v Indii. Francúzi o ňom začali uvažovať koncom 70. rokov. V apríli 1983 firma Dassault získala kontrakt od vlády na stavbu technologického demonštrátora Rafale A. Prvý let absolvoval prototyp 4. júla 1986. Rafale A sa však od sériovej podoby dost líšila, napr. aj rozmermi.

V máji 1991 vzlietol prototyp jednomiestnej verzie Rafale C, v decembri 1991 námornej Rafale M a v apríli 1993 aj dvojmiestnej Rafale B. Po páde východného bloku a konci Stудejnej vojny však mala armáda nedostatok peňazí a v roku 1995 sa vývoj na nejaký čas úplne zastavil. Výroba sa obnovila až v roku 1997 a prvý sériový stroj letel ešte o dva roky neskôr. Typ oficiálne zaradili do služby v decembri 2000, reálne sa však dostal k bojovým jednotkám až v roku 2001.

Spolu chce mať francúzske letectvo i námorníctvo 180 strojov Rafale. Zatiaľ ich má necelých 100. V službe by mali vydržať najmenej do roku 2040.

Rafale sa objavili nad Afganistanom už v roku 2002, ale to ešte boli v čisto stíhacej konfigurácii a nezasiahli do žiadnej akcie. Až v roku 2007 šesť strojov dostalo možnosť nosiť laserom navádzané bomby a okamžite ich nasadili opäť nad Afganistanom. Tri pozemné pôsobili zo základne v Tadžikistane a tri námorné z paluby lietadlovej lode Charles De Gaulle. Skutočný ostrý operačný debut pre Rafale prišiel 12. marca 2007, keď zhodili prvú bombu GBU-12 pri podpore napadnutých holandských vojakov na juhu Afganistanu.

V marci 2011 sa Rafale zapojili do rozsiahlych operácií nad Libyú. Podnikali často až šesťhodinové misie s niekoľkonásobným dopĺňaním paliva počas letu. V stíhacej konfigurácii najčastejšie nosili šesť rakiet MICA, dve prídavné nádrže a prieskumný kontajner RECO NG. S postupom času začala prevažovať stíhacia-bombardovacia konfigurácia s dvomi raketami MICA, štyrmi navádzanými bombami AASM, dvomi prídavnými nádržami a zameriavacím kontajnerom Thales Damoclés.

Rafale boli vo vzduchu nad Libyú pomerne často a už vtedy sa špekulovalo, že to, ako sa osvedčia, bude kľúčové pre ich prípadný exportný úspech. Neprešiel ani rok a prvý zahraničný zákazník je tu.

Prvá lietadlová loď postavená v Indii

Koncom minulého roka v Indii spustili na vodu prvú lietadlovú loď vlastnej konštrukcie. Stavba INS Vikrant sa začala vo februári 2009 a úplne dokončiť by ju mali na budúci rok. Po skúšobných plavbách by mala vstúpiť do služby v roku 2014.

India začala o dvojici vlastných lietadlových lodí uvažovať koncom 80. rokov. INS Vikrant a INS Viraat mali nahradiť dve staršie rovnomené plavidlá. Stavba prvého nosiča lietadiel sa mala začať už v roku 1993, ale finančné problémy spôsobili jej odklad na neurčito. Za ten čas sa niekoľkokrát zmenil celý projekt. Pôvodne malo ísť o menšie nosiče kolmo štartujúcich Harrierov s výtlakom 28-tisíc ton. Lode však postupne narástli a štartovať z nich budú klasické lietadlá.

INS Vikrant bude mať po dokončení výtlak viac ako 40-tisíc ton. Loď bude dlhá 262 metrov a široká 60 metrov, ponor bude 8,4 m. O pohon sa postarajú štyri turbíny, maximálna rýchlosť má byť 28 uzlov (52 km/h). Posádku bude tvoriť 1400 námorníkov. Výzbroj majú tvoriť štyri kanóny kalibru 76 mm, rýchlopalné kanóny pre

blízkú ochranu a protiletadlové rakety. Z paluby INS Vikrant má operovať 30 lietadiel MiG-29K a 10 vrtulníkov. Lietadlá budú štartovať s pomocou výrazného skokanského mostíka na prope.

Druhá plánovaná loď sa bude od pôvodného projektu líšiť ešte výraznejšie. Jej rozmery narastú ešte viac, výtlak stúpne až na 65-tisíc ton a z jej paluby majú okrem stíhačiek operovať aj námorné lietadlá včasnej výstrahy a tankovacie stroje. Jej stavba sa však začne najskôr o pár rokov.

Dvtedy bude slúžiť stará INS Viraat, momentálne jediná lietadlová loď indického námorníctva. Postavili ju v roku 1959 ako HMS Hermes pre britské námorníctvo, India ju získala v roku 1987. Pôvodne ju mali už tento rok vyradiť. Pre zdržanie jej nahradníčky ju však v roku 2009 modernizovali. Po generálke trupu a pohonu a pridaní novej elektroniky má slúžiť až do roku 2020. V tom čase už bude mať 60 rokov, čo je podstatne viac ako pôvodne plánovaná životnosť 25 rokov.

Južná Kórea objednala 20 stíhacích bombardérov FA-50 domáceho pôvodu. Stroj vychádza z nadvukového cvičného lietadla T-50 Golden Eagle. V budúcnosti by mal nahradiť juhokórejskú flotilu 170 starých stíhačiek F-5. Najprv však 20 objednaných FA-50 musí ukázať svoje kvality v akívnej službe. Prvé stroje dostane juhokórejské letectvo na budúci rok, zvyšok do konca roka 2014.

Dvojmiestny cvičný T-50 vzlietol prvýkrát v roku 2002, do služby vstúpil v roku 2005. FA-50 absolvoval prvý let vlani. Oproti T-50 je jednomiestny a má predĺžený nos s výkonnejším radarom. Stroj má tiež väčšie palivové nádrže a elektroniku americkej, izraelskej i juhokórejskej výroby. Zvýšila sa aj cena. Kým cvičný T-50 stojí 21 miliónov dolárov, stíhací bombardér stojí 30 miliónov dolárov.

FA-50 má 20 mm kanón a na siedmich závesníkoch môže nosiť viaceré typy zameriavacích a prieskumných kontajnerov, viacero typov navádzaných bômb a rakety vzduch-vzduch AIM-9 Sidewinder a AIM-120 AMRAAM.

Lietadlo má jeden motor General Electric F404 a dosahuje rýchlosť Mach 1,5. Dolet je 1 850 km a dosťup 16 760 metrov.

Juhokórejská stíhačka

Upravené Tornado vo vzduchu

Svoj prvý let absolvovalo z letiska v Manchingu modernizované lietadlo Tornado podľa štandardu ASSTA 3.0 (Avionics System Software Tornado Ada). Informovala o tom vo februári spoločnosť Cassidian, ktorá je súčasťou koncernu EADS. Podľa nej prebiehajú skúšky funkčnej výbavy podľa plánu, upravené verzie strojov pre nemecké vzdušné sily by mali byť odovzdané v polovici tohto roka, pričom sa plánuje ich prevádzka až do roku 2025.

V najbližších mesiacoch by sa mali tiež dokončiť a certifikovať softvér ASSTA 3.0. Okrem inštalácie viacúčelového informačného systému MIDS / Link 16, modernizácia na verziu ASSTA 3.0 zahŕňa najmodernejšie rádiovýbavenie, digitálne obrazové a hlasové záznamníky (DVDR) a možnosť použitia vysokopresnej munície (JDAM) so satelitným na-

vedením na cieľ alebo pomocou laserového zamerania. Pokým finišujú činnosti na štandarde ASSTA 3.0, začal aj vývoj verzie 3.1, kde by sa malo staré čiernobiele TV zobrazenie výstupov nahradiť farebnými displejmi (L/RNHDD) a základný balíček MIDS kompletným zobrazením stavu stroja a plnenia misie vrátane výstupov zo značkovacích a prieskumných podvesovaných kontajnerov.

Taliani plánujú znížiť celkový počet objednaných stíhačiek F-35 JSF. Tlačí ho k tomu najmä súčasná ekonomická situácia a plány na znížovanie verejného dlhu. Ako sa v januári vyjadril minister obrany Giampaolo Di Paola plánovaný nákup 131 nadvukových strojov v roku 2018 by mal byť nižší. O kolk, oficiálne zdroje neuvádzajú, ale talianske deníky uviedli, že asi o 30 kusov. Podľa oficiálnych zdrojov celkový počet bude závisieť od vývoja verzie STOVL, ktorá by mala nahradiť talianske Harrieri na nových lietadlových nosičoch triedy Cavour: Krajiny podielajúce sa na projekte F-35 JSF by sa najbližšie mali stretnúť na porade v marci.

Spoločnosť Israel Aerospace Industries (IAI) založila vlastné školiace stredisko UAS Academy, ktoré by malo byť podľa jej slov

„unikátnym riešením“ ako zabezpečiť výcvik a certifikáciu operátorov a technikov, ktorí pracujú s bezpilotnými systémami UAS. Akadémia IAI chce využívať „štyri desaťročia znalostí a skúseností vo vývoji, výrobe a prevádzkovaní bezpilotných systémov, rovnako ako aj skúsenosti z doteraz vedených školení personálu UAS. Školiace stredisko bude ponúkať základné i pokročilé kurzy, udržiavacie kurzy ale aj prednášky a semináre.

V rámci programu obnoveného kolesového vozidla Boxer dostali nemecké ozbrojené sily 20. januára sté vozidlo. Podľa agentúry OCCAR aj keď dodávka vozidiel nepostupuje tak rýchlo, ako by mala, konzorcium ARTEC už dodalo pre nemeckých vojakov významný počet vozidiel, ktoré im umožňujú výcvik, najmä na prípravu pôsobenia v Afganistane. V tejto kra-

jine už päť vozidiel Boxer od augusta 2011 slúži vo verzii APC. Vo februári sa dostalo do operačného používania ďalších 20 Boxerov, ktoré sú vo verziách veliteľských stanovišť. Do konca roka dostane Bundeswehr ešte 75 vozidiel v troch rôznych verziách.

Americké inštitúcie odobrilí Kongresu, že sa môže uskutočniť plánovaný predaj vojenského materiálu vo forme vybavenia, náhradných dielov, munície a výcvikových a logistických služieb pre potreby poľských stíhacích lietadiel F-16 v odhadovanej sume 447 mil. USD. Varšava žiadala okrem iného 93 riadených rakiet AIM-9X-2 Sidewinder Block II, 65 ks AIM-120C-7 AMRAAM, 42 GBU-49 Enhanced PAVEWAY II, 200 GBU-54 JDAM, 642 BLU-111 či 127 MK-82, 9 motorových modulov F-100-PW-229, 28 súd prístrojov NVG, ale aj napríklad

následnú päťročnú technickú a servisnú podporu.

Podľa ruského ministerstva obrany vzdušné sily uviedli do plnej operačnej prevádzky modernizované lietadlo A-50U systému riadenia a včasnej výstrahy (AWACS). Modernizovaná verzia A-50U je vybavená výkonným palubným počítačom, družicovou navigáciou, radarom s aktívnou plošnou fázovanou anténou, novými pultrmi pre operátorov a ďalšími vyspelými prostriedkami na vzdušný prieskum a prenos údajov. A-50U má oproti predchodcovi väčší dosah i vyšší počet sledovaných cieľov. Základom stroja Beriev A-50 je dopravné lietadlo Iljušin Il-76. Do používania v bývalom sovietskom leteectve bol zavedený v roku 1984, pričom Rusko má v súčasnosti 16 strojov vo verzii A-50.

Kratko

Požiarny špeciál MAN TGS

Hasičská a havarijná skupina z VÚ 1056 Zemianske Kostolany dostala v závere minulého roka nové špeciálne vozidlo na podvozku MAN TGS 35.480 s hasičskou nadstavbou CAS-30. Do nadstavby sa zmestí 10 000 l vody a 1 000 l penidla. Štvornápravové vozidlo s pohonom všetkých kolies (8x8) má oproti štandardu zvýšený podvozok a dosahuje prevádzkovú hmotnosť 23 800 kg. Kabína je určená pre tri osoby, je klimatizovaná s palubným počítačom. Motor s emisnou normou Euro 5 dosahuje max. výkon 353 kW pri 1 900 ot./min. Rýchlosť vozidla na ceste s obmedzovačom je 90 km/h. Vozidlo je dlhé 10 350 mm, široké 2 550 mm a vysoké 3 550 mm. Má tiež vyslobodzovací lanový navijak (30m, ťažná sila 80 kN). Ako čerpace zariadenie slúži THZ 300. Používať sa má nielen pre potreby základne, ale bude slúžiť aj v rámci národného krízového manažmentu pri hasení požiarov a riešení mimoriadnych udalostí v civilnom sektore. V jeho výbeve nájdeme rôzne záchrannárske a vyslobodzovacie vybavenie, dýchaciu techniku, výsuvný osvetľovací stožiar a svetlotechniku.

foto rak

**Oddelenie metodiky výchovy a kultúry
Personálny úrad Liptovský Mikuláš**

VYHLASUJE

celorezortné súťažné prehliadky

Litera 2012

**Kategórie: 1. Poézia
2. Próza
3. Detská tvorba**

Galéria MĽ 2012

**Kategórie: 1. Vojská tematika
2. Voľná tvorba
3. Detská tvorba**

FotoAtak 2012

**Kategórie: 1. Výcvik profesionála
2. OS SR fotoobjektívom
3. Voľná tvorba
4. Detská tvorba**

VideoAtak 2012

**Kategórie: 1. OS SR videoobjektívom
2. Voľná tvorba**

www.personal.mil.sk www.osveta.mil.sk

Každý deň je iný

• Rodák z Kežmarku Martin Mankovič vlastne pokračoval v
• rodinnej tradícii. Ved' profesionálnym vojakom bol už jeho otec.
• Práve jeho príklad inšpiroval Martina k štúdiu na Vojenskej
• strednej škole tyla v Žiline.

/ Jozef ŽIAK

/ foto foto archív MM

Výštudoval odbor všeobecná ekonomika – výstrojný zabezpečenie a nastúpil do svojho prvého útvaru, ktorým bol pluk REB v Novom Meste nad Váhom, neskôr piešťanská letecká základňa. Ale jeho ďalšie profesijné zameranie predurčil až o dva roky prechod k Vojenskej polícii. Najskôr pôsobil v trenčianskom útvere Vojenskej polície ako starší inšpektor skupiny sprevádzania a zabezpečenia. Vzdelanie si postupne doplnil v Strednej odbornej škole Policajného zboru v Pezinku.

Medzinárodné skúsenosti

Martina práca vojaka a zároveň policajta natolko zaujala, že sa rozhodol využiť všetky príležitosti, ktoré mu prinášala. Aktívne sa zapájal do rôznych pracovných, ako aj mimopracovných aktivít súvisiacich s výkonom povolania vojenského policajta. Či už to bolo štúdium sebaobrany, taktiky, strelby, práva a angličtiny. Všetko mu otváralo nové možnosti.

Neskôr pokračoval v práci ako vedúci starší inšpektor poriadkovej polície v banskobystrickom útvere Vojenskej polície. Nasledovala prvá medzinárodná skúsenosť z misie OSN UNDOF na Golanjských výšinách. Po návrate sa jeho novým pracoviskom stali Martin a Žilina.

Doslova prelomom v jeho kariére bolo pôsobenie na aliančnom Veliteľstve pozemných síl v nemeckom Heidelbergu. „Práca v prostredí medzinárodnej vojenskej polície (IMP) v pozícii veliteľa skupiny mi dala úplne nový profesijný rozmer. Okrem iného aj preto, lebo mojimi priamymi podriadenými boli vojenský policajti z USA, Holandska, Belgicka, Nemecka či Talianska. Veľmi si cením, že som mal možnosť pracovať pod velením výnimočných veliteľov, akými bol vtedy brigádny generál Pavel Macko, generálporučík Roland Kather alebo generál Karl-Heinz Lather. Pochopenie myslenia a prístupu zahraničných partnerov, ako aj možnosť riadenia na medzinárodnej pôde mi dával pocit veľkej zodpovednosti," priznáva nadrotmajster Martin Mankovič.

Získané skúsenosti zúročil vo svojej činnosti vedúceho staršieho inšpektora – špecialistu oddelenia policajného výkonu skupiny Vojenskej polície v Liptovskom Mikuláši. Podľa vlastných slov sa mu veľmi osvedčili aj pri jeho ďalšej vojenskej misii. Koncom roka 2010 bol nadrotmajster Mankovič poslaný do operácie ISAF v Afganistane. Vôbec ako prvý Slovak sa postupne stal vedúcim starším inšpektorom medzinárodnej Vojenskej polície v Kandaháre.

Bola to práca v prostredí vojenskej operácie NATO, v skoro výlučne americkom prostredí. Takmer denné nasadenie v 12-hodinových zmenách, pričom výnimkou nebola ani dlhšia práca, ukázalo, že slovenskí vojenský policajti sú dobre pripravení. Nadrotmajster Mankovič so svojimi dvomi

slovenskými kolegami sa denne podieľal na pokutovaní nedisciplinovaných, zatýkaní, predvádzaní, riešení dopravných nehôd, násilností, ako aj pomoci zraneným.

Na najväčšej základni

„Pre nezainteresovaného to môže znieť prehnane, no na základni s počtom osôb takmer 30-tisíc to je pre asi 60 príslušníkov Vojenskej polície (ISAF MP) náročná denná rutina. Spoločne s kolegami nadrotmajstrom Jánom Jánošikom (EDD-K9) a rotmajstrom Ladislavom Kováčom sme boli na tieto posty zo Slovenska vyslaní v prvej rotácii VP. Práca v tomto prostredí bola pre nás novou výzvou. Som rád, že v krátkom čase sme sa adaptovali na tempo a náplň práce a v mnohých oblastiach sme sa stali vzorom aj pre ostatných členov medzinárodného tímu Vojenskej polície," bola to životná i profesijná skúsenosť na nezaplatenie, konštatoval nadrotmajster Martin Mankovič.

Dodnes si spomína na prvý raketový útok. Nie preto, že by pri ňom niekto zahynul, čo sa stalo počas nasledujúcich asi 60 útokoch niekoľko ráz, ale preto, že jeho kroky obdobne ako ďalších vojenských policajtov po dopade rakety nesmerovali do bunkra, ale na miesto dopadu rakety. Pomáhali zraneným, dohľadávali neexplodované pozostatky, riešili škody a koordinovali činnosť ostatných záchranných zložiek. Práve to bola jedna z najťažších a zároveň najväčších životných skúseností. Pri každom zaznení sirény ohlasujúcej raketový útok premôť pud sebazáchovy, ísť von, nájsť miesto dopadu a pomôcť. Samozrejme, pritom nevedeli, kedy a kam dopadne ďalšia...

Po návrate na Slovensko mal možnosť sa o tieto skúsenosti podeliť ako externý inštruktor aj so svojimi kolegami, ktorí sa pripravovali v ďalšej rotácii na vyslanie do operácie ISAF. Bolo to v rámci kurzov v Centre výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkonovej - Hronseku. Koncom roka 2011 ho riaditeľ Vojenskej polície plukovník Jaroslav Hamár odmenil medailou Vojenskej polície III. stupňa.

V súčasnosti nadrotmajster Martin Mankovič pracuje v detašovanom pracovisku banskobystrického útvaru Vojenskej polície žilinskom piatom pluku špeciálneho určenia. „Neustále som objavoval a dodnes objavujem ďalšie cesty zlepšovania sa. Každý deň bol a je volacím odlišný. Na mojej práci vojenského policajta ma baví, že musíme byť dostatočne flexibilní a neustále otvorení novým veciam. Som rád, že som sa pred viac ako pätnástimi rokmi rozhodol na prechod k Vojenskej polícii," poznamenáva 34-ročný vojenský policajt.

Prvá farárka

chodí rada do práce

/ Jozef ŽIAK

/ foto autor, archív VK

- V ozbrojených silách pôsobí už niekoľko desiatok duchovných rôznych vierovyznaní.
- Najviac je ich, samozrejme, katolíckych. Medzi nimi je však len jedna žena.
- Kaplánka prešovského práporu logistickej podpory poručíčka Vlasta Kovalová.
- A aby tých prvenstiev nebolo málo, tak je zároveň prvou zástupkyňou Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku v ozbrojených silách.

Narodila sa pred 33 rokmi na východe Slovenska, v Pinkovciach v okrese Sobrance. Tam vlastne prežila viac než polovicu svojho doterajšieho života. A žije tam jej mama a bratia s rodinami.

Vzmužte sa, pani farárka!

„Otec mi zomrel minulý rok. V rodnej obci, v reformovanom zbore som vyrastala a bola vedená k Bohu. Ľudia mi zvykli hovoriť, ako som dvojročná chodila do kostola často bez čapice či ponožiek. Nuž čo, rodičia pracovali a ja som tam musela byť. V deň mojej konfirmácie v mojom srdci padlo rozhodnutie slúžiť Bohu ako farárka. A toho som sa držala. Skončila som základnú školu v Bežovciach a bolo treba rozhodnúť sa čo ďalej. Chcela som ísť na gymnázium, ale nakoniec som skončila v Michalovciach v Združenej strednej škole hotelových služieb a obchodu. Až potom moje kroky konečne smerovali na Evanjelickú bohosloveckú fakultu v Bratislave,“ spomína Vlasta.

Po ukončení štúdia nastúpila do svojho prvého cirkevného zboru Trhovište pri Michalovciach. „Mala som malú dušičku. Lebo či sa nám to páči, alebo nie, ešte stále ľudia chcu za farára najmä muža. Dnes už s úsmevom spomínam na to, ako mi vtedy niektorí hovorili: Vzmužte sa! Musíte byť tvrdšia,“ spomína na svoje začiatky Vlasta Kovalová. V Trhovišti pôsobila 2 roky a potom bola premiestnená do Blatnej Polianky a Svätuša pri Sobranciach. Prvý zbor mala podľa vlastných slov väčší. Mal asi 300 duší. V obci žili najmä rímsko a gréckokatolíci. V druhom pôsobisku boli zasa ľudia prevažne Reformovanej kresťanskej cirkvi, ale bolo tam aj dosť rozšírené pôsobenie Jehovových svedkov.

Osudové spojenie cestíčiek

Vlasta už keď bola malá, tak ju podľa vlastných spomienok svojím spôsobom doslova fascinovala tá jednotnosť a disciplinovanosť, ktorú so sebou aspoň navonok prinášajú ozbrojené zložky. Ale keď dospievala, rozhodla sa pre teológiu. Vtedy ju vôbec, ani vo sne nenapadlo, že by mohla práve svoje teologické vzdelanie raz využiť v ozbrojených silách. Ani len netušila, že tieto dve cesty sa môžu niekedy stretnúť.

„Mali sme farársku schôdzu, na ktorú prišiel zástupca biskupa a povedal, že naša cirkev má obsadiť miesta v armáde. To bola pre mňa výzva. Dost dlho som premýšľala a po modlitbách a diskusií s najbližšími som sa nakoniec prihlásila. Začala som sa pripravovať na preskúšanie z telesnej prípravy. Telocvik mi síce nikdy nerobil problémy, ale predsa len práca farára v zbore je viac sedavá,“ približuje Vlasta svoje smerovanie do ozbrojených síl.

Prvé zoznámenie s vojenským životom zažila počas štyroch týždňov v martinskej základnej výcvikovej škole. „Veľmi rýchlo som zistila, že to nie je nič, čo by sa pri pevnej vôli nedalo zvládnuť. A to ani po fyzickej stránke. Som dievča z dediny a z domu som bola zvyknutá fyzicky pracovať v záhrade a okolo domu. Väčší problém nebol ani v psychike. Ale v tých prvých týždňoch mi najviac prekážalo, že som si nemohla vypiť v pokoji kávu. Teda vtedy, keď som ju chcela ja. Od rána do večera sme síce boli v neustálom kolobehu, pohybe, ale aj napriek tomu si človek uvedomoval, že dokáže aj viac. Lebo v každom z nás je vnútorná rezerva. Niekedy len lenivosť nám bráni, aby sa prejavila. A strelby? Nemala som s nimi nejaké problémy. Ako dieťa som neraz poľovala so vzduchovkou v záhrade na vrabce. V pohode bola aj nasledujúca dôstojnícka práva do vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši,“ hovorí poručíčka Vlasta Kovalová.

Pomocná ruka majora Michalova

Bola regrutovaná na konkrétne miesto v Michalovciach, ale kolega z pravoslávnej cirkvi už mal rodinu a z Veľkých Kapušian do Prešova by to mal predsa len ďalej. Tak sa vymenili. Vtedy ešte Vlasta nebola vydatá. Spočiatku bola síce trochu smutná, lebo obaja aj so snúbencom mali rodiny bližšie pri Michalovciach, ale postupne si zvykla. Ako rada hovorí: našla v prápru logistickej podpory veľa dobrých ľudí. V začiatkoch jej podali pomocnú ruku. Najväčším problémom bola pre mňa špecifická vojenská terminológia, najmä rôzne skratky. „Druhý deň po príchode som bola ráno na porade štábu a dlho som nevedela, o čom je vlastne reč. Mala som dojem, že vojaci hovoria cudzou rečou. Už sa to trochu zlepšilo, kolegovia mi pomohli. Veľmi si cením pomoc kaplána prešovskej brigády majora Jozefa Michalova, ktorý mi mnohé vysvetlil, zorientoval ma v celej problematike, pomohol v začiatkoch. Spoločne sa stretávame aj v útvarovej kaplnke, ktorá je otvorená pre všetky vierovyznania. Pomoc neodmietol ani major Marek Ignaciak, kaplán z veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene. Teším sa z ústretovosti zo strany veliteľa práporu podplukovníka Jozefa Zekuciua a ďalších veliteľov a príslušníkov štábu,“ spokojne konštatuje poručíčka Vlasta Kovalová.

Svoju cestičku k srdciam vojakov si však už musela vyšliapať sama. Začala chodiť na jednotlivé zamestnania a výcviky rôt, aby čím skôr pochopila celú zložitost ich práce. To boli tie prvé kontakty s reálnym vojenským životom. Spočiatku bolo určité otukávanie, predsa len Prešov je prevažne katolícke prostredie, ešte možno gréckokatolícke a pravoslávne. Preto sa jej tak nesmo pýtali a vy môžete robiť všetko ako ostatní farári? Vtedy Vlasta zistila, že registrujú, že je v útvaru a zaujímajú sa o to, kto je. „Som veľmi rád, že naša kaplánka sa po svojom príchode k práporu pomerne rýchlo doň začlenila. Má záujem aj o riešenie problémov, s ktorými prichádzajú vojaci. Okrem duchovných aktivít sa iniciatívne ujala organizácie charitatívnych zbierok. Či už to bolo obnosené šatstvo pre domy sociálnej starostlivosti, alebo hračky pre detské domovy,“ chváli svoju kaplánu veliteľ práporu podplukovník Jozef Zekucia. Za aktivitu v rámci duchovných aktivít v prešovskej posádke a veľmi dobrú spoluprácu a ústretovosť má slová uznania pre ňu aj major Michalov. Podľa neho do života posádky priniesla nový, svieži vietor.

Výzva: starostlivosť o rodiny vojakov

Do kaplnky na služby Božie začali postupne prichádzať vojaci z ďalších protestantských cirkví, reagovali na kázeň, postupne sa začali rozprávať aj o svojich problémoch. Vtedy Vlasta pocítila, že tam nie je nadarmo. Vidí aj na základe rozhovorov s vojakmi, že vojenský život so sebou prináša mnohé problémy.

„Na základe týchto poznatkov za dosť veľký problém považujem práve starostlivosť o rodiny vojakov, ktorí sú v zahraničných misiách a operáciách. Utvrdili ma v tom aj rozhovory s bývalým spolužiakom z bohosloveckej fakulty a dnešným kolegom porúčikom Viktorom Sabom, ktorý sa v decembri vrátil z Afganistanu. Pre mňa samotnú je to výzva na najbližšie obdobie: začať pracovať s rodinami vojakov, ktorí sú v zahraničí. Celú problematiku ešte stažuje, že mnohí slúžia ďaleko od svojich blízkych. Preto ich ženám v čase, keď sú v zahraničí, nemôžu pomôcť v starostlivosti o deti babky a dedkovia,“ nahlas premýšľa nad najbližšími aktivitami kaplána.

V ozbrojených silách sa jej páči, zasa by sa pre ne rozhodla. V cirkevnom zbore jej pri tom vôbec nebolo zle. Ale vojenské prostredie vníma ako pozitívnu zmenu. „Manžel sa ma každé ráno pýta, či som šťastná, spokojná, či idem s radosťou do práce a ja hovorím, áno! Neklamem, naozaj idem s radosťou do práce. Za najväčšie šťastie budem považovať, keď mi to vydrží aj v budúcnosti,“ tvrdí prvá kaplánka v ozbrojených silách.

Dvere ku mne sú otvorené!

Minulé leto získala prvé skúsenosti z detského tábora v Tatranských Zruboch pre deti profesionálnych vojakov. Chce pokračovať v zbierkach obnoseného šatstva i hračiek, chcela by nadviazať konkrétnu spoluprácu s detským domovom. Zorganizovať spoločne s velením práporu pre deti Deň otvorených dverí, počas ktorého by im priblížili vojenský život i techniku. V poslednom období jej veľa času zaberá príprava spevníka. Na službách Božích sa stretávajú vojaci z rôznych cirkví, a tak namiesto kupovania spevníkov z každej zastúpenej cirkvi vytvára svoj vlastný útvarový. Podľa toho, aké piesne si vybrali samotní vojaci. Vlasta ich potom upravi. Už čoskoro bude mať dielo hotové.

„Mojím krédom je, že všetci príslušníci útvaru majú ku mne dvere otvorené,“ skromne hovorí mladá žena v uniforme.

Kalvíni na Slovensku

Dejiny reformácie sa uberali dvoma smermi. Nemecký reprezentoval Martin Luther a švajčiarsky smer Jan Kalvín. Reformovaná kresťanská cirkev (ďalej RKC, ale ľudovo aj Kalvínska cirkev) sa konštituovala na prvej krajinskej synode v bývalom Uhorsku, v Debrecíne roku 1567. Táto synoda sa jednoznačne priznala k ženevskému reformačnému smeru reprezentovanom Janom Kalvinom. Za najvyššiu autoritu života a učenia cirkvi uznáva svedectvo prorokov a apoštolov zahrnuté v Písme svätom. Spolu s ostatnými reformovanými cirkvami vyznáva dve historické konfesie: Heidelbergerský katechizmus (1563) a Druhé helvetske vyznanie viery (1566). Život a rozvoj RKC bol oslabený protireformačným hnutím, ktoré bolo zastavené až Tolerančným patentom Jozefa II. Po rozpade Rakúsko-Uhorska r. 1918 vznikla na území Slovenska samostatná Reformovaná kresťanská cirkev. V roku 1938 bola časť Slovenska, kde sa nachádzala väčšia časť zborov RKC, pričlenená k Maďarsku. V r. 1948 Vláda ČSR uznala RKC, roku 1952 ratifikovala jej cirkevnú ústavu, ale život a práca boli v ateistickom štáte obmedzované a brzdené. K novému rozvoju života a činnosti RKC došlo po roku 1989.

Štvrtá najpočetnejšia

Slovensko má silnú reformačnú tradíciu. Dominantná je síce rímskokatolícka cirkev (asi 3/4 kresťanov u nás), ale svoje zastúpenie majú luteráni a aj kalvíni. Luteráni sú združení prevažne v Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (ECAV). V rámci celkového počtu obyvateľstva Slovenska hlásia ceho sa ku kresťanstvu, tvoria veriaci tejto cirkvi asi 6 percentný podiel. Po rímsko-katolíckej cirkvi je ECAV druhou najväčšou cirkvou na Slovensku. Štvrtou najväčšou cirkvou na Slovensku je Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (pred ňou je v poradí počtu veriacych Gréckokatolícka cirkev). Z takmer 110-tisíc kalvínov na Slovensku je asi 28 tisíc Slovákov, ostatní sa hlásia k maďarskej národnosti. Okrem toho sú na Slovensku aj ďalšie menšie protestantské cirkvi – Bratská cirkev na Slovensku, Bratská jednota baptistov, Evanjelická cirkev metodistická, Apoštolská cirkev a iné.

Veriaci patriaci k Reformovanej kresťanskej cirkvi sa okrem iného stretávajú aj v kostole na bratislavskom Námestí SNP. Slovenských veriacych v poslednom období rozhorčilo schválenie pripojenia k Maďarskej reformovanej cirkvi, ktorá sa snaží pod svoje vedenie dostať všetkých kalvínov z územia bývalého Uhorska. Rozhodli o tom maďarskí predstavitelia Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku proti vôli slovenských veriacych...

Veliteľský post na Cypre

/ mjr. Milan VANGA

Slovensko získalo veliteľský post v misii Organizácie spojených národov UNFICYP na Cypre. V pozícii veliteľa zmeny medzinárodnej jednotky vojenskej polície je od 1. februára nadrotmajster Radovan Januška. Počas jedenástich rokov pôsobenia slovenských ozbrojených síl v misii je to po prvý raz, čo tento post obsadil náš vojenský policajt. Obsadenie tejto doteraz výhradne britskej funkcie je teda ocenením vysokých profesionálnych kvalít príslušníkov Vojenskej polície OS SR. Ozbrojené sily Slovenskej republiky sú súčasťou jednotiek UNFICYP od roku 2001 a rovnako dlhý čas v ich štruktúrach participuje aj jednotka vojenskej polície FMPU (FORCE MILITARY POLICE UNIT), ktorej neoddeliteľnou súčasťou sú okrem britských, argentínskych a maďarských kolegov aj slovenskí vojenská policajti. Slovinci počas doterajšieho pôsobenia v misii dostatočne preukázali, že sú v plnení úloh mnohonárodného zoskupenia prínosom, ako po odbornej tak i po stránke ľudskej.

Prežitie v extrémnych podmienkach

/ red

/ foto vkPO

V dňoch 30. januára až 3. februára 2012 prebiehal v lokalite Kráľova Lehota „Spojený výcvik lietajúceho personálu v prežití a špeciálna telesná príprava v prírodných podmienkach v zimnom období“. Dvadsaťjeden profesionálnych vojakov z vrtulníkového krídla generálplukovníka Jána Ambruša muselo neraz siahnuť na dno psychických či fyzických schopností. Počas piatich dní absolvovali cvičiaci presun v neznámom teréne vo dne a v noci, vybudovanie provizórnych prístreškov v teréne, založenie a udržiavanie ohňa za všetkých poveternostných podmienok, získanie pitnej vody alebo úpravu vody, získanie a prípravu stravy či využitie záchranných prostriedkov. Nemenej dôležitými zručnosťami, ktoré si cvičiaci otestovali „na vlastnej koži“ bolo zvládnutie maskovania a skrývania sa v teréne, skrytý presun či ochrana pred cvičenými psami. Po absolvovaní náročného výcviku v prežití sa cvičiaci v rámci výcviku výkonných letcov v telesnej príprave zdokonaľovali v zjazdovom lyžovaní a absolvovali aj pätnásť kilometrový pochod v rámci zimnej turistiky.

Memoriál Michala Štanga

/ Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.

Vo Zvolene sa koncom januára uskutočnil v poradí už VI. ročník Memoriálu Michala Štanga v halovom futbale. Futbalový turnaj každoročne organizuje Vikariát Ordinariátu OS a OZ SR v spolupráci s veliteľstvom Vzdušných síl SR na počesť generálneho vikára a dekana Vzdušných síl SR podplukovníka Mons. Michala Štanga. Ten spolu s ďalšími vojakmi tragicky zahynul v troskách leteckého špeciálu An-24 v roku 2006. V športovej hale vo Zvolene súťažilo šesť družstiev. Zástupca veliteľa Vzdušných síl SR plukovník Ivan Húlek odovzdal najlepším ocenenia za prvé tri miesta a putovný pohár: Víťazom turnaja sa stalo družstvo Vzdušných síl SR zo Zmiešaného krídla Sliač pred družstvom Pozemných síl a družstvom Čestnej stráže prezidenta republiky. Memoriál má už svoju tradíciu. Je prejavom úcty pplk. Mons. Michalovi Štangovi. Spomínajú si na neho nielen ako na dobrého človeka, statočného a obetavého kňaza, ktorý svoj život prežil v službe iným, ale aj ako na zanieteného športovca a futbalistu, ktorý aj takýmto spôsobom získaval ľudí okolo seba pre spoluprácu a dobro iných.

Budúci profesionáli

/ čat. Andrea HERGOTTOVÁ

V štvrtáckych triedach Gymnázia Jána Hollého v Trnave bolo 2. februára nezvyčajne rušno. Vyučovanie totiž „narušila“ Skupina personálneho dopĺňovania Územnej vojenskej správy v Trnave. Akadémia Ozbrojených síl M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši bude aj v akademickom roku 2012/2013 prijímať mladých ľudí do svojich školských lavíc, tak prečo im o tom nepovedať viac? Mladí pozorne počúvali podrobné informácie o štúdiu. Na premietacom plátne mohli sledovať aj zaujímavé fotografie z výcviku kadetov AOS. Otázok bolo neúrekom, postupne sa k mládencom pridávali aj dievčatá. Nechýbali ani úsmevnejšie: „Aký je rozdiel medzi vojakom a ženistom? „Prečo sú niektorí vojaci v modrých uniformách a druhí v zelených“. Nálada bola výborná, študenti si pochvalovali prístup a zaujímavý spôsob prezentácie. Hostia zas vyslovili presvedčenie, že isto sa s niektorými záujemcami o štúdium stretnú po jeho úspešnom absolvovaní.

Cisterna pre Plavnicu

/ red

Automobilovú cisternu na prevoz úžitkovej vody poskytli 14. februára Ozbrojené sily SR obyvateľom obce Plavnica v okrese Stará Ľubovňa. Prerušenie dodávok vody do stovky domácností zapríčinili havárie na výtláčnych vodovodných potrubiach z dôvodu dlhotrvajúcich extrémnych mrazov. Následky tejto mimoriadnej situácie spôsobili bezprostredné ohrozenie zdravia a majetku obyvateľov, a preto starostovia najviac ohrozených obcí vyhlásili na svojich územiach „mimoriadnu situáciu“. Najväčšie problémy s dodávkou vody má v súčasnosti obec Plavnica, kde riešenie prostredníctvom cisterien Hasičského a záchranného zboru SR už nepostačuje. Vojaci poskytli obyvateľom postihnutej obce cisternu, ktorá im bude k dispozícii podľa požiadavky do 17. marca. Cisterna T-815 je schopná prepraviť 7 000 litrov vody.

/ Mgr. Martin DROBŇÁK

Klub vojenskej histórie Beskydy

Obnova vojenských cintorínov

V Stakčine (okres Snina) sa nedávno uskutočnil seminár Vojnové cintoríny (historické pamiatky – turistické zaujímavosti). Organizátormi podujatia bol Klub vojenskej histórie Beskydy v spolupráci s obcou Stakčín a Vyšehradskou pracovnou skupinou pre problematiku vojnových cintorínov. Účastníci diskutovali o možnostiach spolupráce pri obnove vojnových cintorínov z čias prvej svetovej vojny medzi samosprávou a tretím sektorom.

Vojnové udalosti prvej svetovej vojny zasiahli územie dnešnej Slovenskej republiky v rokoch 1914/1915. Smutným dôsledkom týchto bojov je množstvo vojnových cintorínov na severovýchodnom Slovensku. Vojnové cintoríny z prvej svetovej vojny stáli dlhé roky na pokraji záujmu a chátali. Ešte aj dnes je mnoho z nich na pokraji zániku. Stávajú sa však aj prípady, že rekonštrukcie vojnových cintorínov sú vykonávané nevhodným spôsobom. Vojnové cintoríny sú totiž pietnym miestom pre vojakov, ale zároveň aj vojensko-histórickou pamiatkou, a tak by sa malo pristupovať aj k ich rekonštrukcii.

Jaroslav NAĎ: ...nájst' prienik záujmov krajín NATO nie je jednoduché

/ Danka CAPÁKOVÁ

/ foto Andrej KRAJCER

Vo všeobecnosti sa dá povedať, že Brusel je centrom diania na politickej, ako aj obrannej úrovni. Úlohou Stálej delegácie SR pri NATO je presadzovať záujmy Slovenska v bezpečnostnej a obrannej oblasti. Je náročné hájiť záujmy malej a z pohľadu členstva v medzinárodných štruktúrach navyše aj mladej krajiny, akou je Slovenská republika?

Hm, dobrá otázka. Všetci vieme, že Aliancia (ale aj EÚ v oblasti obrany) je založená na konsenze. Je fakt, že niekedy nie je jednoduché nájsť prienik záujmov všetkých členských krajín NATO tak, aby sa konsenzus dosiahol. Ale práve o tom je táto najúspešnejšia vojenská Aliancia v histórii. Neexistuje žiadne rozhodnutie bez spoločnej dohody.

Budme realisti, samozrejme, že niekedy je náročné z pozície krajiny s 5,4 mil. obyvateľov, s rozpočtom na obranu vo veľkosti približne 1,1 % HDP a s podielom približne 0,45 % na celkových spoločných výdavkoch v rámci NATO a tiež s ozbrojenými silami v počte asi 14 000 blokovat dohodu všetkých ostatných. Ale aj také situácie už nastali, pretože pre diplomatov zastupujúcich záujmy krajiny v zahraničí nie je nič dôležitejšie, ako usilovať sa ich presadiť.

A môžem povedať, že za tých necelých osem rokov nášho členstva v NATO sa nestalo raz, keď SR úspešne presvedčila svojich spojencov o správnosti nášho uvažovania.

Na jednej strane sa teda snažíme presadzovať záujmy SR voči NATO či EÚ, ale na druhej strane tiež chceme priniesť na Slovensko skúsenosti a tzv. best practices či už z týchto medzinárodných štruktúr, alebo z ich členských krajín. Myslím, že to je vzájomne veľmi výhodný proces.

Keď spomíname presadzovanie záujmov SR v medzinárodných štruktúrach, ako je to s úspešnosťou slovenských firiem či obchodných spoločností v rámci bezpečnostného či obranného priemyslu namedzinárodnej úrovni? Aká je úloha Stálej delegácie SR pri NATO v prípadnej podpore slovenských podnikateľských subjektov v rámci aliančných projektov?

Uspieť na medzinárodnej úrovni v oblasti obranného či bezpečnostného priemyslu pre slovenské spoločnosti určite nie je jednoduché. Obstarávacie procesy majú veľa špecifik, počínajúc náročnými požiadavkami na mimoriadne kvalitné produkty a končiac veľakrát výrazným politickým lobingom. Aj preto sa Stála delegácia SR pri NATO snaží byť všestranne nápomocná slovenským podnikateľským subjektom.

V tejto súvislosti by som rád pripomenul, že delegácia v nedávnej minulosti v agentúre NAMSA v Luxembursku a v centrále NATO v Bruseli zorganizovala už dve

úspešné podujatia s názvom Slovenský priemyselný deň, ktorých cieľom bolo oboznámiť jednak slovenské podnikateľské subjekty, obchodné komory a podnikateľské združenia s možnosťami zapojiť sa do verejných obstarávaní v rámci NATO a jeho agentúr, ako aj možnosťami v rámci Európskej obrannej agentúry, ale tiež ukázať predstaviteľom relevantných agentúr NATO či EÚ, že aj na Slovensku sú príklady pre mimoriadne kvalitné a na medzinárodnom fóre konkurencieschopné firmy či produkty. V dňoch 2. - 3. mája 2012 sa pripravuje, tentoraz už na Slovensku, tretie pokračovanie tejto, dá sa povedať, úspešnej tradície s názvom Slovenský priemyselný deň NATO. Pôjde o sprievodné podujatie v rámci medzinárodného veľtrhu obrannej techniky IDEB 2012, ktorý bude v Bratislave. Tieto podujatia jednoznačne prispievajú k možnosti prezentácie, ako aj registrácie slovenských spoločností v agentúrach NATO a EÚ, čím sa vytvárajú väčšie možnosti zapojenia slovenských podnikateľských subjektov do procesu dodávok a obstarávania v rámci aliančného prostredia.

Severoatlantická aliancia už dlhší čas podporuje iniciatívu Smart Defence – tzv. inteligentnej obrany. Aký by mohol byť podľa vás v tomto smere príspevok Slovenska a s ktorými krajinami by sme mohli mať spoločné spôsobilosti?

Áno, koncept Smart defence je dnes jednou z top priorít generálneho tajomníka NATO Andersa Fogh Rasmussena. Predstavuje akúsi strategickú odpoveď na výzvy, ktorým musia spojenci v súčasnosti čeliť v súvislosti s výrazným znižovaním obranných rozpočtov na oboch stranách Atlantiku. Rád by som zdôraznil, že koncept inteligentnej obrany nemôže byť výhovorkou pre znižujúce sa obranné rozpočty. Cieľ je jasný, nájsť také riešenia, ktoré zabezpečia pre Alianciu všetky potrebné spôsobilosti na plnenie stanovených úloh a zároven, v čase výrazne klesajúcich rozpočtov na obranu, dosiahnuť spoluprácou viacerých krajín finančné úspory. Musím povedať, že to je zaujímavá iniciatíva, ale tiež veľmi náročná z hľadiska realizácie. Ide najmä o nastavenie myslenia, a to trvá niekedy dlhšie. Mali by sme principiálne hľadať cestu spoločných riešení. V niektorých oblastiach sa nám v Aliancii a aj na Slovensku podarilo dostať ďalej, v niektorých to ide pomalšie.

Pre SR je zaujímavé zameriavať sa na regionálnu spoluprácu. V-4 je pre nás určite veľmi prirodzenou alternatívou. S Českou republikou je pripravená v podstate na podpis medzivládna dohoda o spolupráci v oblasti obrany, v dnešnej situácii sa však čaká na novú vládu na Slovensku. Pripravovaných je viacero veľmi zaujímavých a aj prospešných projektov, ktoré, verím, budú dotiahnuté do úspešného konca.

Najbližší summit NATO sa bude konať v máji v Chicagu. Aké hlavné témy prinesie?

Summit v Chicagu prichádza naozaj v zaujímavom období. Na jednej strane by mal byť akýmsi vyvrcholením trojročného úsilia generálneho tajomníka NATO a jeho tímu realizovať relatívne zásadné reformy Aliancie a na druhej strane prichádza v roku prezidentských volieb v USA, vo Francúzsku a aj v Rusku. Som presvedčený, že všetky tieto aspekty sú a aj budú reflektované v procese prípravy summitu, a to nielen v administratívno-organizačnej, ale aj, a najmä, v obsahovej fáze.

Je jasné, že Aliancia bude chcieť ukázať svoju jednotu a spoločnú pripravenosť čeliť novým výzvam. Zatiaľ sa pre Chicago kryštalizuje päť hlavných tém: diskusia o partnerstvách Aliancie, koncept Smart defence, operácia ISAF v Afganistane, protiraketová obrana a prehodnotenie zostavy pre obranu a odstránenie (tzv. DDPR). Bude to určite veľmi zaujímavý summit.

Vráťme sa ešte späť na domácu pôdu. Boli ste politickým riaditeľom v rezorte a dlhodobo sa venujete problematike obrany. Vzhľadom na politickú situáciu sa realizácia zmien, ktoré vyplynuli zo Strategického hodnotenia obrany oddialila. Ktoré opatrenia by malo podľa vás nové vedenie rezortu, ktoré vzíde po parlamentných voľbách, prijať čo najskôr?

Z legislatívneho hľadiska asi za najdôležitejšie považujem čo najskoršie schválenie nového zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. Proces príprav prebieha už viac ako rok a aj v súčasnosti odborníci rokujú veľmi intenzívne a som presvedčený, že mnohé zmeny, ktoré nové znenie zákona prinesie, budú veľmi užitočné

a zaujímavé pre príslušníkov ozbrojených síl. Verím, že nové vedenie rezortu sa s mnohými, aj revolučnými myšlienkami stotožní. Rovnako tak je potrebné realizovať zmeny v oblasti zákona o sociálnom zabezpečení vojakov a policajtov tak, aby sa na jednej strane zachovali isté kompenzácie za špecifiká, ktoré so sebou práca profesionálneho vojaka prináša, ale na druhej strane musíme zabezpečiť udržateľnosť sociálneho systému. Prax tiež ukazuje, že niektoré dnes platné ustanovenia zákona sú ľahko zneužíteľné, nespravodlivé a niekedy aj ťažko pochopiteľné. Ja som známy tým, že aj ako civil vždy rázne bojujem za vojakov, pretože som presvedčený, že si ich výnimočná práca zaslúži aj iné ako morálne ocenenie. Analýza sociálneho systému, tak ako ju spoločne v priebehu roka 2011 vypracovali odborníci z rezortov obrany a vnútra, navrhla viacero naozaj zaujímavých a logických riešení. Ich implementácia by bola určite krokom vpred a mali by sme nájsť odvahu na ich realizáciu.

Čo sa týka systémových opatrení, rezort obrany by sa mal z môjho hľadiska zamerať na svoj hlavný biznis, a to je realizácia obrannej politiky SR a rozumným outsourcingom zabezpečovať podporné služby. Ale chcem zdôrazniť slovo rozumným. Je načase pristúpiť k integrácii niektorých zložiek ministerstva a generálneho štábu. Je zrejmé, že prichádza k rôznym duplikáciám. Som presvedčený, že je potrebné klást absolútny dôraz na previazanie cieľov obranného plánovania a následného obstarávania s cieľmi obrannej politiky SR. Dnes v tejto oblasti môžeme vidieť pozitívny posun oproti minulosti, ale aj tak je tu veľký priestor na skvalitnenie procesov. Samozrejme, tých možných a potrebných opatrení, vrátane zmien v štruktúre ozbrojených síl, je a určite bude navrhnutých oveľa viac. Mnohé opatrenia sú už rozpracované v Bielej knihe a bude záležať od nového vedenia rezortu, či a kedy k ich realizácii pristúpi.

Z hľadiska opatrení na zníženie nákladov a zjednodušenie a najmä zefektívnenie činnosti na ministerstve tvrdím, že netreba vymýšľať vymyslené. Je mnoho príkladov u našich spojencov, ktoré sú pri troche vôle relatívne ľahko realizovateľné. Napríklad e-government: taká elektronická spisovňa na neutajované dokumenty, zavedenie videokonferencií namiesto organizovania drahých školení či služobných ciest, zdieľanie rôznych služieb celorezortne či dokonca medzirezortne atď. Toto je cesta k relatívne rýchlym a lacným opatreniam, ktoré prinesú okamžité riešenia a pozitívny efekt. Niekedy stačí len sa poodzerať a nechať si poradiť a nelimitovať sa zaužívanými postupmi. V angličtine sa tomu hovorí „out-of-box thinking“.

Skúsme teraz trochu zhodnotiť, ktoré opatrenia realizované v uplynulom volebnom období považujete za najúspešnejšie, resp. za najdôležitejšie?

Je ťažké hodnotiť. Mnohé reformy boli rozbehnuté a nestihli sa dokončiť. Na ďalšie kroky možno chýbala aj odvaha. Ale podarilo sa aj niekoľko výborných projektov či opatrení. Odborníci, s ktorými komunikujem, oceňujú najmä otvorenosť rezortu, nový prístup ku komunikácii s občanmi. Obrana a bezpečnosť vôbec je súčasťou tzv. public responsibility. Obrana je financovaná z verejných zdrojov, preto tvrdím, že by aj výsledky a "výnosy" z tejto investície mali byť jasne, často a zrozumiteľne komunikované daňovým poplatníkom, teda verejnosti. To v minulosti často chýbalo, ale v súčasnosti sa komunikácia o aktuálnych témach v rezorte, jeho problémoch, ale napríklad aj o operáciách, v ktorých pôsobia naši vojaci či vojačky, výrazne zlepšila. Ako príklad uvediem nedávno vysielaný vynikajúci dokument Sám vojak v poli. V minulosti sa nič podobné nepodporilo, nerealizovalo a pritom to prinieslo veľmi pozitívne reakcie občanov.

Ale aby som nehovoril iba o komunikačnej stratégii, rezortu sa podarilo viacero pozoruhodných opatrení. Či išlo o realizáciu z pohľadu SR unikátneho procesu Strategického hodnotenia obrany, o výrazné úspory pri obstarávaní, zmeny smerujúce k vyššej transparentnosti, realizovalo sa viacero legislatívnych zmien; zo strany našich spojencov sú veľmi vysoko oceňované zmeny v rámci pôsobenia OS SR v operácii ISAF v Afganistane, podarilo sa po viacerých rokoch úpadku na rok 2012 navýšiť rozpočet pre rezort obrany. Rád by som tiež spomenul veľmi kvalitnú spoluprácu s kolegami z iných rezortov. Rezortizmus dnes naozaj už nemôže mať priestor. Spoločne sa nám podarilo pripraviť a aj realizovať viacero veľmi potrebných a kvalitných výstupov. Ako príklad môžem uviesť spoločnú prípravu zákona o vysielaní civilov do operácií medzinárodného krízového manažmentu s odborníkmi z MV SR či nastavenie systémovej spolupráce pri národnom krízovom manažmente s MV SR. Jednoducho, napriek tomu, že volebné obdobie bolo skrátené, podarilo sa urobiť mnoho prospešných krokov. Faktom však je, že mnoho návrhov a riešení ostalo rozpracovaných a nedokončených. Práce je stále dosť...

Správa majetku štátu

– transparentnosť a efektívnosť

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy a štátna rozpočtová organizácia využíva na plnenie úloh v rámci predmetu svojej činnosti alebo v súvislosti s ním viac ako 400 samostatných vojenských objektov, akými sú kasárenské celky, skladové objekty, výcvikové a účelové zariadenia a kryty.

Legislatívny rámec systému správy nehnuteľného majetku rezortu vytvárajú zákony NR SR č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe majetku štátu“), zákon č. 172/2004 Z. z. o prevode vlastníctva nehnuteľného majetku vo vlastníctve Slovenskej republiky na obec alebo vyšší územný celok v znení neskorších predpisov. Organizačné zmeny v štruktúrach MO SR a Ozbrojených síl SR a dislokačné zmeny majú vplyv aj na potreby v oblasti nehnuteľného majetku a infraštruktúry. Tieto zmeny sa prejavujú znížením potreby využívania vojenských objektov alebo ich častí a rozhodnutím o ich prebytočnosti. MO SR v maximálnej miere urýchľuje redukcii a nakladanie s prebytočným majetkom štátu s cieľom dosiahnuť stav, ktorý zodpovedá potrebám a možnostiam MO SR, čím sa minimalizujú prevádzkové náklady ako rozhodujúce položky úspor. Pozitívnym prínosom je i príjem z predaja, ktorý je príjmom štátneho rozpočtu. Odpredaj majetku sa vykonáva transparentne s cieľom maximalizovať výnosy, pričom sa využívajú efektívne formy predaja a propagácie ponuky vrátane elektronickej aukcie. Objem nehnuteľného majetku od roku 2005 postupne klesal z dôvodu zásadného prehodnotenia štruktúr a potrieb OS SR.

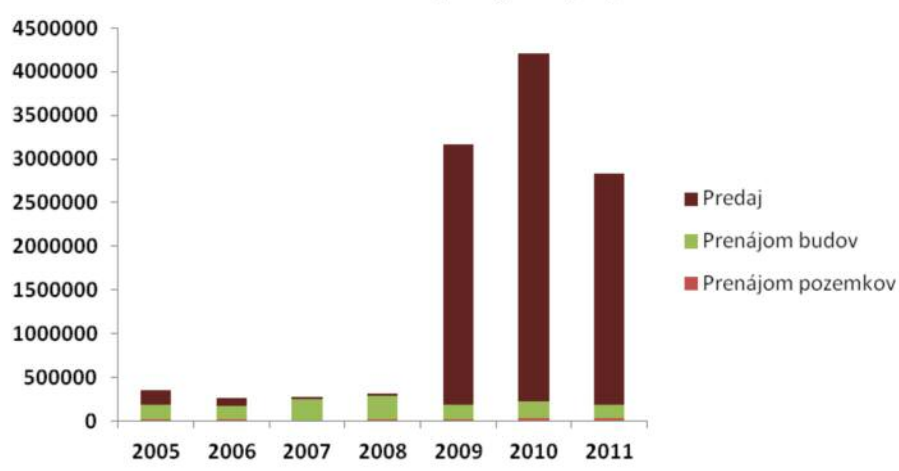
Od účinnosti zákona č. 172/2004 Z. z. do roku 2008 bolo MO SR povinné prebytočný nehnuteľný majetok vo svojej správe darovať obciam a vyšším územným celkom bez možnosti pokúsiť sa o predaj tohto majetku. Po legislatívnych zmenách účinných od novembra 2008 bolo MO SR povinné obciam a vyšším územným celkom darovať už iba ten prebytočný nehnuteľný majetok vo svojej správe, ktorý sa mu nepodarilo odpredať. Obce a vyššie územné celky za celé obdobie účinnosti zákona č. 172/2004 Z. z. na základe rozhodnutí vlády SR nadobudli dovedna 128 vojenských objektov, ich častí alebo samostatné pozemky vo všeobecnej hodnote, stanovenej znaleckými posudkami vo výške 86 617 636 € (2 609 442 902 Sk).

Organizačné zmeny v štruktúrach ministerstva obrany a OS SR, dislokačné zmeny a s tým spojené požiadavky v oblasti nehnuteľného majetku a infraštruktúry sa prejavujú znížením potreby využívania niektorých vojenských objektov alebo ich častí, vďaka čomu sa znižuje aj vynakladanie finančných prostriedkov na ich prevádzku, údržbu, zabezpečenie a platenie daní z nehnuteľností. V niektorých prípadoch viedlo uvoľnenie objektov a ich následný prevod k zníženiu potreby vynakladania finančných prostriedkov na potrebné rekonštrukcie, ktoré by sa museli realizovať v rámci riadenia životného cyklu nehnuteľností. V období od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2011 sa uskutočnilo 298 prevodov vojenských objektov, ich častí, samostatných pozemkov alebo podielu na pozemkoch.

Z celkového počtu bolo 47 prevodov správy, 54 darovaní a 197 odpredajov.

V súčasnosti (január 2012) má MO SR rozpracovaných ďalších 178 prevodov v rôznych štádiách rozpracovanosti – 113 prevodov v schvalovacom konaní MF SR alebo v štádiu plynutia lehoty na úhradu kúpnej ceny, 51 prevodov v štádiu prípravy kúpnej zmluvy a 14 prevodov v štádiu ponuky na predaj formou osobitných ponukových konaní alebo elektronických aukcií. V roku 2011 MO

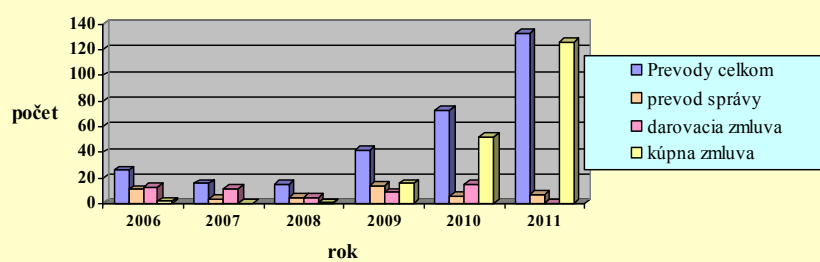
Príjmy Ministerstva obrany SR od roku 2005 do 31.12.2011
- nehnuteľný majetok (v €)

SR medzi prvými reagovalo na legislatívnu zmenu v nakladaní s prebytočným majetkom štátu, spočívajúcu v zavedení elektronickej aukcie, ako novej, ešte transparentnejšej formy predaja. Po zaobstaraní technického vybavenia licenciu na programové vybavenie na vykonávanie elektronickej aukcie a výškolení zamestnancov v júni 2011, ako prvá štátna rozpočtová organizácia v Slovenskej republike zverejnila ponuku na predaj prebytočného nehnuteľného majetku vo svojej správe. MO SR zaznamenalo úspech v elektronickej aukcii, vyhlásenej v októbri 2011. O pozemky v katastrálnych územiach Topoľčany, Malacky a Nové Mesto nad Váhom súperilo niekoľko záujemcov. Všetky ceny boli v rámci elektronickej aukcie navýšené, pričom najväčšie navýšenie bolo o viac ako 90 % pôvodnej ceny, stanovenej znaleckým posudkom. Na základe vyhlásenia elektronickej aukcie zo 4. novembra 2011 sa pripravuje uzavretie 7 kúpnych zmlúv a taktiež sa pripravujú dve elektronickej aukcie. Uvedené výsledky ukazujú, že predaj prebytočného nehnuteľného majetku formou elektronickej aukcie má svoje opodstatnenie a popri maximálnej transparentnosti predaja má prínos aj vo forme navýšenia príjmov do štátneho rozpočtu. Výsledky elektronických aukcií boli zverejnené na www.ropk.sk.

/ sekcia majetku a infraštruktúry

Počet realizovaných prevodov od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2011

Megadownload.com

/ kpt. Peter GARAJ

V poslednom čase sa v médiách spomínala kauza spojená zo servermi firmy Megaupload.com. Firma Megaupload.com je jednou s tých väčších, ktoré sa zaoberajú zdieľaním súborov.

MEGAUPLOAD

ktorá tam ostala až do roku 2011. Za to by však na neho asi nikto nevolal SWAT tím, navyše, nie je až tak celkom nelegálne nahrat si svoju legálne nadobudnutú pieseň na svoj server.

Podstata obžaloby je však o tom, že prevádzka servera na zdieľanie súborov je v podstate zločin. Je to však rovnaký nezmysel ako tvrdiť, že firma Makyta Púchov pomáha bankovým lúpežiam, pretože každý lúpežník má na hlave pletenú pančuchu. Inými slovami, služba zdieľania súborov môže slúžiť na stovky účelov. Je len na používateľovi, či službu využije legálnym spôsobom, alebo nelegálnym. Je ťažké určiť, kedy prevádzkovateľ už je zodpovedný za to, že sa služba využíva nelegálne. Nikto napríklad nevyžaduje od výrobcov DVD, aby sa zodpovedali za každé médium, na ktorom je niečo nelegálne.

Takže obžaloba by sa mala skôr týkať tých, ktorí reálne porušili zákon a sprístupnili súborový spôsobom, ktorý nie je zákonný. Poskytovateľ služby nemá reálnu možnosť overiť si všetky súbory (pozri počet zdieľaných súborov). Ako sa dá napríklad zistiť, či používateľ janko.hrasko nie je vlastníkom práv k filmu, ktorý nahral na serveri Megauploadu, keď pri nahrávaní potvrdil vyhlásenie o vlastníctve práv? Z principiálneho hľadiska by sme mali obžalovať aj riaditeľa Verbatimu či výrobcu Kingston USB kľúčov. Tadiaľ však cesta nevedie. Ak obmedzíme jednu službu, ostatné sa posilnia. Súbory, ktoré boli na Megauploade, sa čoskoro objavia na iných službách. A keď zastavíme všetky služby na zdieľanie, nelegálne súbory budú kolovať na P2P sieťach či iných spôsoboch. Treba sa rozpačovať na obdobie pred internetom, keď neexistoval žiadny Megaupload či iné podobné služby, no nelegálne filmy, hudba či aplikácie kolovali po svete už vtedy. A to, že Megaupload sa usiloval ľudí motivovať, aby na serveri nahrávali atraktívne veci? Je to ilegálny, či zločinu pomáhajúci počin? Určite nie, nazval by som to biznis stratégiou, reklamou, alebo čímsi podobným, na čo sa dajú nálať používatelia. Motivácia predsa nie je trestným činom. Tak, ako nás napríklad motivujú mobilní operátori veľkým zľavami a odmenami a nikto ich nežaluje.

A nakoniec, platené funkcie Megauploadu využívané legálnymi firmami na legálne ukladanie svojich záloh, prípadne iných zdieľaných súborov. Ako je možné, že dané firmy teraz, na základe jednej obžaloby, prišli o svoje 100-percentné legálne zálohy? Bez toho, aby sa firma mohla brániť, bez toho aby bol súdny proces.

Takto teda vyzerá druhá strana mince o Megauploade. Mój skromný názor je, že hnev (nielen) Anonymous má svoje opodstatnenie.

PS: Základné informácie hovoria, že Megaupload skončil preto, lebo plánoval spustiť vlastnú službu na predaj hudby. Momentálne je týchto online služieb veľmi málo a sú prepojené s reálnymi (tzv. kamennými) vydavateľstvami. Problémom je, že distribúcia je prakticky dokonalá. Keď si človek chce kúpiť hudbu, väčšinou si kúpi kvôli jednej piesni celé CD. A CD ešte obsahuje ochranu proti kopírovaniu, ktorá znemožňuje nahrať danú pieseň do prenosného hudobného zariadenia. Online predaj... to je niečo úplne iné. Kúpim si len tú pieseň, ktorá sa mi páči. Keď si ju už raz kúpim, môžem si s ňou robiť „čo chcem“. Vypáliť na CD, dať na USB, ako zvonenie...

Pri každom CD dostáva 63 % nahrávacia spoločnosť. 24 % dostane distribútor. A asi 18 percent dostane kapela. S toho sa platí ešte manažér, producent a právnik. Takže z 1 000 eurového zisku dostane priemerný muzikant 24 eur. A teraz si skúsme predstaviť službu, kde je približne 180 miliónov používateľov. A ponúkame im hudbu. Z pohľadu domu. Ak by sa „chytilo“ len 10 percent používateľov, stále to je 18 miliónov ľudí. Hudobník. Megaupload by si mohol dovoliť ísť cenou veľmi nízko. Väčšina kapiel má vlastné produkčné prostredie a nepotrebuje nevýhodný kontrakt z veľkou nahrávacou spoločnosťou. Reklamu by zabezpečil Megaupload. Rádiá by dostali hudbu priamo od autora za desiatinu dnešnej ceny a zaplatili by priamo autorovi (existujú umelci, ktorí takto tvoria a odmietajú nahrávacie spoločnosti).

Myslím si, že toto by mohol byť naozajstný dôvod prečo sa Megaupload dostal tam kde sa dostal.

Za niekoľko drobných si u nej môžete uložiť veľké množstvo údajov a potom k nim ľubovoľne pristupovať. Výhodné je to napríklad pri presune veľkého množstva údajov medzi dvoma bodmi na Zemi bez toho, aby sa museli fyzicky preniesť na USB kľúčoch alebo DVD médiách či iných veľkokapacitných zariadeniach (naším čitateľom nemusím pripomínať, že na takúto úlohu sa e-mail použiť nedá). Ďalším využitím je napríklad zálohovanie. Pri zálohovaní je jednou s tých dôležitých vlastností fakt, že záloha nie je na tom istom mieste ako originál. Pri Megaupload.com bolo viac než isté, že vaša záloha bola celkom bezpečne uložená na opačnom konci sveta.

Sporná legálnosť

Samozrejme, skôr či neskôr sa Megaupload začal používať aj na ukladanie súborov, ktorých legálnosť bola... sporná. A, samozrejme, Megaupload každý súbor označený ako nelegálny po kontrole okamžite stiahol. „Vernostný program“ Megauploadu zasa odmeňoval za najviac sťahované súbory a tie, o ktoré nebol záujem, boli zmazané. Zhodou okolností čím ilegálnejší obsah, tým väčší záujem. Megaupload sa stal veľmi rýchlo populárnym a jeho zakladatelia boháčmi. Tak nejako to fungovalo. Megaupload sa rozšíril na viaceré domény (napríklad megavideo.com) a zarábala. Čistý ročný zisk sa uvádza asi 175 miliónov USD, čo vôbec nie je málo na firmu, ktorá má 155 zamestnancov a sídli v Hongkongu. Megaupload má registrovaných viac ako 180 miliónov používateľov a podľa vyhlásenia zakladateľa je cez Megaupload zdieľaných 12 miliónov unikátnych súborov.

Dňa 19. januára 2012 však doménu prebralo Ministerstvo spravodlivosti USA a majitelia boli zatknutí. Dôvodom bolo porušenie autorských práv a žalobu podala skupina vlastníkov autorských práv. To bolo v oficiálnych médiách. Možno ste zachytili, že zakladatelia a vlastníka Kima Dotcoma (pôvodným menom Kim Schmitz, narodený v Nemecku) „zbalili“ policajné jednotky (vrátane SWAT tímu, čo je dosť zvláštne pre tento druh „kriminálnika“) na Novom Zélande. Kim Dotcom vlastnil dve legálne držané dlhé zbrane a nemal žiadne predchádzajúce kriminálne záznamy. Aj napriek tomu prebiehalo jeho zatknutie ako z akčného filmu: vrtuľníky, psy a ozbrojené jednotky o 6.45 ráno. O tom sa málokde dozvieme. Skôr sa dozvieme, že v dome Kima Dotcoma sa našla hotovosť a predmety v hodnote bezmála 50 miliónov USD. Napríklad zbierka luxusných áut značky Mercedes (CL63 AMG, CL65 AMG, 3xCLK AMG DTM, E63 AMG, G55 AMG, 3xML63 AMG...), Rolls-Royce Phantom, či Lamborghini LM002. Alebo je známe aj to, že sa hľadá aj Slovák, ktorý bol grafikom pre Megaupload. To sa prezentovalo a všetko bola pravda. Pozrime sa však aj na druhú stranu mince.

Kontroverzná obžaloba?

Dňa 19. januára 2012 sa neriešila SOPA, ACTA, PIPA ani nič podobné. Tieto zákony neboli podpísané, boli len v štádiu tichých príprav. Obžaloba má 72 strán. Ťažko povedať, či je scestná, alebo realistická, povedal by som, že je najmä jednostranná (táto obžaloba, ako aj všetky ostatné fakty sú dostupné na internete). Čo je však na počudovanie, že súd len na základe žaloby, bez súdneho procesu či iného legálneho súdneho kroku zablokoval účty v iných krajinách, zablokoval domény. Neboli to nejaké predbežné opatrenia. Bolo to kompletne zničenie slobodného súkromného podnikania. Nevie, ako sa dá súdne vysvetliť, že iba na základe obvinenia bol zatknutý Nemecký žijúci na Novom Zélande a zablokované účty vo Švajčiarsku, Hongkongu či Slovensku. Z môjho laického pohľadu by sa také niečo malo diať až po vynesení rozsudku, ktorý by obvineného usvedčil.

No obžaloba skrýva aj iné zaujímavosti. Megaupload vznikol v septembri 2005. V obžalobe je však citovaná interná (a teda kvázi súkromná) komunikácia zakladateľov firmy z marca 2006. Takže šesť mesiacov po založení už tajné služby sledovali zakladateľov. Dôvody? Žiadne. Alebo sa aspoň o nich nevie. A táto súkromná komunikácia už v roku 2006 bola dostatočná na obžalobu. Tak prečo sa tak dlho čakalo? Nedalo sa to zastaviť už vtedy a zamedziť tak uvedenej škode 500 miliónov USD? Namiesto toho sa čakalo 5 rokov. Čudné.

Ďalšou zvláštnosťou je spôsob, akým sú jednotlivým spoluzakladateľom prisúdené zločiny. Napríklad Dotcom vraj nahral v roku 2006 na Megaupload akúsi pieseň,

V roku 2011 v súvislosti s revolučným vývojom v krajinách na severe Afriky preuklo rozsiahle povstanie aj v Líbyi s cieľom zvrhnúť Kaddáfího režim a nastoliť novú vládu. V rámci tejto kampane došlo k masívnym ozbrojeným konfliktom medzi povstalcami, reprezentovanými rôznymi skupinami a prokaddáfiovskými silami.

/ pplk. Ing. Peter ŠVRLO

/ náčelník oddelenia spravodajstva a elektronického boja
odboru pre operácie veliteľstva PS OS SR

Líbya

a špeciálne operácie NATO

Povstalecké skupiny boli a sú prezentované širokým spektrom obyvateľstva Líbye a od začiatku sa ich bojová činnosť vyznačovala najmä vysokým stupňom nekoordinovanosti pri vedení bojových akcií a operácií, rozličnými cieľmi a názormi na ďalší vývoj v krajine po zvrhnutí Kaddáfího režimu (čo sa prejavuje aj v súčasnosti), nedostatkom výzbroje, materiálneho a technického vybavenia a spojovacích prostriedkov.

Pomoc povstalcov

Jedným zo spôsobov ako pomôcť nevycvičeným povstalcov, bolo na základe vyhlásenia bezletovej zóny vo vzdušnom priestore Líbye (rezolúcia BR OSN č. 1973) zabrániť Kaddáfího vzdušným silám pôsobiť proti povstalcov, poskytnúť im vzdušnú podporu a v nie poslednom prípade zabezpečiť zničenie kľúčových vojenských objektov, zariadení a ťažkej techniky, a tým zásadne zvrátiť nepomer síl bojujúcich strán.

Na plnení týchto úloh sa zúčastnilo aj námorníctvo krajín NATO. To sú fakty, s ktorými sme sa mohli stretnúť aj prostredníctvom domácich médií.

Samozrejme, cieľom vytvorenia bezletovej zóny bolo vyhnúť sa najmä konvenčnému nasadeniu síl krajín NATO v pozemných operáciách. V tomto momente je však pozoruhodné, a o tejto skutočnosti sa už médiá (najmä domáce) nezmieňujú, že došlo k relatívne masívnemu nasadeniu síl pre špeciálne operácie na podporu povstaleckej kampane v Líbyi. Podľa dostupných zdrojov sa pozemných operácií na podporu povstalcov zúčastnili vyčlenené sily a prostriedky najmä z Veľkej Británie (Special Air Service, Special Reconnaissance Regiment), Francúzska (GIGN a zložky špeciálneho určenia druhov síl), USA (Special Forces), Holandska (Dutch Marines) a s veľkou pravdepodobnosťou aj iných členských krajín NATO.

Okrem krajín NATO bola zaznamenaná aj participácia Egypta (Unit 777) alebo príslušníkov špeciálnych jednotiek Kataru. Okrem týchto čisto vojenských špeciálnych

síl treba vziať do úvahy aj masívnu angažovanosť spravodajských služieb, a to najmä tímov z divízie špeciálnych činností CIA (Special Activities Division), operatívcoz z britskej MI-6, francúzskych spravodajských agentúr a ďalších.

Špeciálne sily v Líbyi splnili úlohu

Na základe faktov o účasti síl pre špeciálne operácie a špeciálnych služieb a celkového vývoja konfliktu je možné identifikovať hlavné úlohy a ciele ich činnosti. Po prvé a nie náhodou sa sily pre špeciálne operácie podieľali na tzv. vojenskej asistencii v kontexte špeciálnych operácií, a to v širokom rozsahu. Tieto činnosti v rámci vojenskej asistencie sa dajú identifikovať najmä v nadviazaní kontaktov s jednotlivými skupinami a jednotkami povstalcov a následne v organizácii a realizácii materiálnej a technickej pomoci, zabezpečení kľúčových komunikačných a informačných systémov, výzbrojenia a pod.

Tým sa však úlohy v rámci vojenskej asistencie nekončili. Naopak, príslušníci špeciálnych jednotiek participovali na koordinácii, súčinnosti a plánovaní bojových operácií povstalcov, na stanovení cieľov a zámerov jednotlivých operácií. A to najmä počas bojov o strategické mestá ako Misurata, Zlitan, Tripolis, Tawarega, Syrta a iných. Príslušníci síl pre špeciálne operácie sa zúčastnili na výcviku povstalcov či už v taktike vedenia boja, v obsluhu dodaných zbraňových systémov alebo komunikačných prostriedkov. V mnohých prípadoch sa pravdepodobne zúčastňovali aj na priamych bojoch minimálne ako poradcovia a mentori.

Sledovali Kaddáfího i Scudy

Okrem toho sa príslušníci špeciálnych jednotiek a v tomto prípade aj špeciálnych služieb angažovali v zhromažďovaní informácií (spravodajstvo a špeciálny prieskum) z relevantných priestorov zodpovednosti a záujmu s cieľom získať údaje o pohybe, činnosti, stave a možnostiach prokaddáfiovských síl so zameraním na ich hlavné zoskupenia a miesta odporu, komunikačné uzly, miesta velenia a riadenia, o kľúčových vojenských a iných dôležitých ťažiskových objektoch a zariadeniach. Dávali informácie aj o pohybe samotného Kaddáfího, jeho rodiny a vedúcich predstaviteľov jeho režimu, armády a bezpečnostných zložiek.

Okrem týchto informácií vystúpila počas kampane do popredia potreba získať informácie o miestach uskladnenia a rozmiestnenia rakiet SCUD, zbraní hromadného ničenia, ale napríklad aj prenosných zbraní PVO a iných ručných zbraní a munície s cieľom zabrániť ich šíreniu či už na území Líbye, ale aj do iných krajín. Nemenej dôležitou činnosťou bolo zhromažďovanie údajov o jednotlivých povstaleckých zoskupeniach, o ich sile a možnostiach, o ich predstaviteľoch a lídroch, o ich vzájomných vzťahoch a ich vplyve na ďalší vývoj v krajine. Dôležitým faktorom bolo aj získavanie poznatkov o prípadnom prepojení povstaleckých skupín na al Káidu a iné teroristické organizácie a skupiny extrémneho fundamentalizmu.

Napokon príslušníci síl pre špeciálne operácie zabezpečovali aj úderné akcie prostredníctvom prostriedkov vzdušných síl krajín NATO angažovaných v konflikte. Tieto úlohy spočívali najmä v získavaní údajov o cieľoch, navedenie na vzdušný úder a vo vyhodnocovaní akcií a prebiehali v dvoch základných rovinách. Prvá spočívala v ničení dôležitých vojenských cieľov (miesta velenia a riadenia, komunikačné uzly, systémy PVO, prostriedky rádioelektronického boja a pod.) a dôležitej infraštruktúry.

Zničenie tankov je úlohou NATO

Druhou rovinou boli úlohy spojené s priamou vzdušnou podporou bojujúcich povstalcov (ničenie ťažkej bojovej techniky, delostreleckých systémov, oporných bodov, opevnení, bunkrov a pod.) a pri príprave bojiska a smerov postupu povstaleckých síl. Za zmienku stojí vyjadrenie príslušníka jednej z povstaleckých brigád pred Misuratou: „...áno, sú pred nami tanky a delá, ale to nie je náš problém. Je tu s nami anglický tím a ten koordinuje ich ničenie, sú to ciele NATO“!!! Okrem známych záberov stíhacieho bombardovacieho a vojskového letectva bola zaznamenaná aj činnosť AC-130 Gunship (pravdepodobne zo 160. letky špeciálnych operácií US Air Force „Nightstalkers“).

Záverom možno konštatovať, že napriek vyhláseniam o nízkom nasadení síl do pozemných operácií „boots on the ground“, krajiny NATO angažované v líbyjskom konflikte naplno využili sily pre špeciálne operácie ako nástroj nekonvenčného vedenia vojny v prostredí povstaleckého boja. Nasadenie síl pre špeciálne operácie v Líbyi v celom rozsahu poukazuje na opodstatnenosť ich budovania, udržiavania a rozvoja vzhľadom na jedinečné spôsobilosti a možnosť utajene a skryto sa angažovať v konfliktoch nízkej a strednej intenzity na presadzovanie či už národných, alebo aliančných zámerov na nepriateľskom alebo inak problematickom území. V tomto prípade navyše tam, kde nasadenie konvenčných síl nie je vhodné a pravdepodobne by viedlo k ďalšej eskalácii konfliktu a iným neočakávaným zvrátom vo vývoji regiónu alebo aj v širšom vojensko-politickom geopolitickom.

Sumár občianskej vojny v roku 2011

15. až 19. februára - Podľa vzoru ľudových povstaní v iných arabských krajinách, sa proti Kaddáfího režimu začali búriť obyvatelia druhého najväčšieho líbyjského mesta Bengázi.

17. marca - Bezpečnostná rada OSN prijala rezolúciu, ktorá umožnila použitie „všetkých potrebných opatrení“ na zastavenie ofenzívy proti líbyjským povstalcov a ochranu civilistov vrátane vyhlásenia bezletovej zóny nad Líbyou.

19. marca - Začiatok zahraničnej vojenskej intervencie proti líbyjským vládnym silám. Na leteckých zásahoch sa spoiatku podieľali Belgicko, Británia, Dánsko, Francúzsko, Kanada, Katar, Nórsko, Spojené štáty, Španielsko a Taliansko, koalícia sa však neskôr rozrástla až na 19 krajín.

31. marca - Velenie nad intervenciou formálne prevzala Severoatlantická aliancia.

20. apríla - Veľká Británia, Francúzsko a Taliansko vyslali do Líbye svojich vojenských poradcov, aby pomohli zvíťaziť Kaddáfího protivníkom.

1. mája - Kaddáfí sa stal terčom náletu síl NATO, pri ktorom podľa vládneho režimu zahynul jeho najmladší syn Sajf al-Arab a tri vnúčatá.

22. mája - Európska únia otvorila svoj prvý zastupiteľský úrad v Bengázi, ktorý prišla slávnostne otvoriť vysoká predstaviteľka pre zahraničnú politiku Catherine Ashtonová.

29. mája - Francúzsko priznalo, že povstalcov zhadzovalo z lietadiel zbrane.

15. júla - Takzvaná kontaktná skupina pre Líbyu, ktorú tvoria predstavitelia krajín angažujúcich sa v intervencii, na zasadnutí v Istanbule uznala povstaleckú Dočasnú národnú radu za legitímnu vládu krajiny, čím otvorila cestu k uvoľneniu zmrazených prostriedkov na účtoch Kaddáfího režimu.

28. júla - Zahynul najvyšší veliteľ povstaleckých síl Abd al-Fatáh Júnis.

10. augusta - Európska únia rozšírila sankcie voči Kaddáfího režimu.

23. augusta - Povstalcov sa po tvrdých bojoch podarilo dobyť Kaddáfího opevnený komplex v Tripolise. Vodca ani jeho synovia sa v ňom však nenachádzali.

1. septembra - Predstavitelia OSN a viacerých veľmocí na stretnutí v Paríži rozhodli o uvoľnení líbyjských aktív vo výške 15 miliárd dolárov (10 mld. eur), ktoré dali k dispozícii povstaleckému vedeniu pod podmienkou neskôršieho prechodu Líbye k demokracii.

9. septembra - Policajná organizácia Interpol vyzvala na zadržanie Kaddáfího, jeho syna Sajfa al-Isláma a šéfa líbyjskej spravodajskej služby Abdalláha Sanúsiho pre podozrenie zo spáchania zločinov proti ľudskosti. O zadržanie a vydanie trojice predtým požiadal Medzinárodný trestný súd.

12. septembra - Nigerské zdroje uviedli, že do krajiny pricestovalo 32 osôb z Kaddáfího vnútorného kruhu vrátane jeho syna Sáadiho.

15. septembra - Líbyu spoločne navštívili britský premiér David Cameron a francúzsky prezident Nicolas Sarkozy. Povstaleckí bojovníci začali útočiť na Kaddáfího rodisko Syrta.

16. septembra - Povstalecké vedenie získalo líbyjské kreslo v OSN.

20. septembra - Predseda Dočasnej národnej rady Mustafá Abd-al-Džalíl sa stretol s prezidentom USA Barackom Obamom a povedal, že povstanie v Líbyi si zatiaľ vyžiadalo 25-tisíc ľudských životov.

21. septembra - Povstalci vyhlásili víťazstvo nad Kaddáfího silami v stredolíbyjskom meste Sabhá, utrpeli však ťažké straty v bojoch o Syrta.

9. októbra - Povstalecké sily získali pod kontrolu strategické objekty v Syrte vrátane tamojšieho konferenčného centra, univerzity a nemocnice.

15. októbra - Prudký protiútok Kaddáfího vojakov donútil povstalcov v Syrte k ústupu.

17. októbra - Povstalcov sa podarilo dobyť všetky časti mesta Baní Walíd, ktoré bolo dlho jednou z posledných bašt starého režimu.

18. októbra - Do Tripolisu nečakane pricestovala ministerka zahraničných vecí USA Hillary Clintonová.

20. októbra - Povstalecké vedenie oznámili „oslobodenie“ Syrty ako posledného vzdorujúceho mesta. Povstalci v Syrte našli niekoľko mesiacov nezvestného Kaddáfího, ktorého smrteľne zranili.

Slovník anglicko slovenský

- fate** - osud
- slim** - štíhly
- slender** - útlý
- medication** - liečivo, liek, medicína
- fat** - tučný
- selection** - výber, voľba
- round** - okrúhly
- approach** - priblíženie, príchod
- angular** - hranatý, kostnatý, rohový
- gloomy** - deprimovaný, smutný, beznádejný, zachmúrený
- glory** - obdiv, sláva
- jewel** - drahokam, skvost
- faint** - slabý, chabý, mdlý
- shrill** - prenikavý, pisklavý, ostrý
- smart** - bystrý
- medley** - zmes, zmiešanina
- calm** - tichý, pokojný
- polite** - slušný
- dusk** - šero, prítmie
- amiable** - priateľský, láskavý
- helpful** - nápomocný
- polite** - znečistiť
- dutiful** - svedomitý
- precise** - presný, precízny
- seldom** - zriedkakedy, málokedy

Texty v Exceli

/ kpt. Peter GARAJ

Často sa stáva, že sa v mojej poštovej schránke objavia dokumenty, ktoré obsahujú tabuľky s textom. Keďže správne vložený text (či iná informácia) je skôr výnimkou, podme sa pozrieť na to, ako by sa mal do tabuľky správne vložiť text.

Program Excel je tabuľkový program, teda všetko sa odohráva v bunkách. Bunky sú usporiadané v riadkoch a stĺpcoch a celé tabuľky sa dajú ešte deliť na hárky. Každá tabuľka má aj navigačné pruhy, kde sú zľava doprava písmená a zhora dolu čísla. Tlko základ.

Veľkosť bunky je premenlivá a dá sa meniť automaticky alebo manuálne. Napríklad ak máme v jednom stĺpci pod sebou niekoľko buniek a v každej informáciu inej dĺžky, veľmi jednoducho si vieme nastaviť šírku tak, aby sa tam dané informácie vošli. Služi na to dvojklik na pravú hranicu daného stĺpca v navigačnom pruhu. Napríklad ak chceme automaticky upraviť šírku stĺpca B, urobíme tak dvojklikom na pravú „čiaru“ vedľa písmena „B“ v navigačnej lište. Rovnako sa to dá aplikovať na výšku riadkov, teda dvojklikom na hranicu riadku sa jeho výška upraví podľa obsahu.

Ďalšou pomocou pri zadávaní informácií do bunky sú formátovacie pomôcky, konkrétne záložka zarovnanie v menu formátu bunky. Túto položku nájdeme v kontextovom menu, ktoré

sa zobrazí, ak klikneme pravým tlačidlom na bunku, ktorú chceme formátovať. Tu si môžeme okrem smeru textu nastaviť aj zalamovanie textu. Znamená to, že ak je text väčší ako bunka, automaticky sa zalomí a bunka zväčší svoju výšku. Druhou možnosťou je prispôsobenie textu bunke. Ak si zvolíme túto možnosť (prispôsobenie textu a zalamovanie textu sa navzájom vylučujú), text sa zmenší tak, aby vošiel do bunky.

Teraz sa pozrime na to, ako by to malo vyzerat ako by to vyzerat v žiadnom prípade nemalo. Ak budeme informácie sami prezentovať, je len na používateľovi, ako si informácie zapíše. No ak chceme tabuľku poslať niekomu ďalšiemu, mali by sme ju koncipovať a naplňat tak, aby príjemca nemal chuť si tabuľku napísať sám. Takže: spájanie buniek sa toleruje len pri nadpisoch, v rámci tabuľky sa to považuje za veľmi nepríjemnú vec. Text v jednej bunke nesmie obsahovať nové riadky (nový riadok do bunky vložíme, ak namiesto Enteru stlačíme Alt+Enter). Ak je v texte použitý nový riadok, ďalšie použitie takého textu si väčšinou vyžaduje dodatočné opravy. A priznajme si, v tabuľke s 500 riadkami ak je v každom riadku text, ktorý si vyžaduje dodatočné opravy... Celý deň zabíjaty nadbytočnou prácou. Rovnako existuje skupina používateľov, ktorí idú ešte ďalej a namiesto zalamovania píšu informácie, ktoré sa do jednej bunky nevojdú, do viacerých buniek. Zápis informácií takýmto spôsobom je celkom neprípustný a spájanie informácií do jednej bunky zaberá nadmerný čas spracovateľa. Treba si

Kandahárske sirény

/ Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD

Príbeh gréckokatolíckeho kňaza, v súčasnosti vojenského kaplána Ordinarátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR por. Slavka Ganaja vo vojenskej misii v Afganistane, približuje dokumentárny film s názvom Kandahárske sirény. Vo februári ho odvysielal Rozhlas a televízia Slovenska. Kaplán Slavko Ganaj pôsobil vo vojenskej misii v Afganistane v roku 2010 a dokument nakrútil v tom istom roku v septembri v priestoroch vojenskej leteckej

základne a slovenského vojenského tábora v Kandaháre vyslaný štáb katolíckej televízie TV Lux. Dokumentárny film o pôsobení slovenského vojenského kaplána v bojovej misii v Afganistane nakrútili po prvý raz vo vojenskom prostredí a priamo vo vojnovom stave. Cieľom bolo zachytiť reálny a pravdivý pohľad na aktivitu kaplána v misii ISAF medzi vojakmi. V silách ISAF pôsobí v súčasnosti okolo 130 tisíc vojakov zo 48 krajín celého sveta. Medzi nimi aj 344 slovenských vojakov. Dokumentárny film je výsledkom spolupráce medzi TV LUX a Ordinarátom OS a OZ SR, ktorá by mala pokračovať aj ďalšími projektmi o práci kaplánov vo vojenskej misii na Cypre, v slovenských väzniciach, medzi slovenskými policajtmi, či hasičmi a záchranármi.

Dobrý hostiteľ a ešte lepší hosť

/ Miloš ARNOLD
/ oddelenie protokolu KaMO

Na úvod si dovoľím poznamenať, že nie je každému dané byť dobrým hosťom, ale rovnako tak nie každý je dobrým hosťom. Aj tu platí, že mnohému sa môžeme naučiť a veľa nám dajú naše životné skúsenosti.

Tak ako sa hovorí, že nie každé zlato sa leskne, tak aj o hosťovi to možno povedať, hosť nestačí ohromiť strieborným príborom, drahým porcelánom, hosť sa musí cítiť naozaj príjemne.

Hosť, s ktorými rátame na popoludňajšiu alebo večernú aktivitu, vopred včas pozveme tak, aby si naši hostia vedeli nájsť čas v ich čoraz nabitejšom programe. Záleží na udalosti, či pozveme hosti písomne formou oficiálnej pozvánky, alebo ide o neformálne stretnutie, a v tomto prípade postačí pozvanie prostredníctvom telefonátu. Vždy treba hosťom oznámiť presný dátum, čas a miesto konania aktivity a rovnako tak oznámiť, pri akej príležitosti si ho dovoľujeme pozvať. V tomto prípade myslíme aj na žalúdok hosťa, ten sa vie, ak má správne a včasné informácie, zariadiť tak, aby neprišiel na našu aktivitu prejedenej alebo celkom hladný a od nás očakáva, že sa dobre naje.

Pri pozvaní nezabúdame informovať o tom, aké predpokladáme oblečenie. Je zbytočné, aby hosť prišiel sviatočne „nahodený“, keď stačí niečo neformálne. Pri úvahe o organizovaní aktivity rozmyšľame aj nad tým, koľko hostí pozveme, aké sú naše priestorové kapacity a finančné možnosti. Pri detailoch našej aktivity myslíme aj nad zasadacím poriadkom, usilujeme sa dať pospolu, ak je to neformálne, ľudí s rovnakými alebo aspoň podobnými záujmami.

Keď chystáme občerstvenie, pokiaľ ide o neformálne stretnutie, myslíme najmä na studený bufet; pozvaní hostia sa cítia voľnejšie, keď nemusia dodržiavať nemenný zasadací poriadok a radi privítajú vybrať si, s kým chcú konverzovať počas celej aktivity.

Dobrí hostia vedia dodržať ohlásený začiatok aktivity, neprichádzajú ani veľmi skoro, ale ani neskoro. Ak sme pozvaní s partnerkou, nezabúdame priniesť hosťiteľke malú pozornosť. Počas celej aktivity sa usilujeme spoločensky konverzovať tak, aby sme sa počas celej aktivity cítili príjemne. A na záver nezabúdame, že nie je slušné predčasne odchádzať, ale nemali by sme odchádzať ani posledný.

Vol'ba

/ kapitán Mgr. Ján POLŤÁK

/ starší kaplán
prápor MOKIS Ružomberok

Nebýva často príležitosť, že máme možnosť slobodnej a dobrovoľnej voľby niečoho, čo býva veľmi dôležité, ba i rozhodujúce v našom osobnom alebo spoločenskom živote. Ako sa vraví neraz s úsmevom, ani rodičov sme si nevyvolili, akých chceme mať, ani učiteľov... a tak je to s mnohým, čo nás obklopuje.

V dejinách Starého zákona nastala istá kritická situácia, keď Samuel ako verný a spravodlivý sudca, prorok nad Izraelom ostarel, a tak za sudcov Izraela ustanovil svojich synov. Lenže synovia nekráčali jeho cestami, išli za ziskom, prijímali dary a prevrátili právo. Vtedy prichádzajú starší Izraela a už nechcú mať nad sebou sudcov, ale hovoria: „Ustanov nám kráľa, nech panuje nad nami, ako je to u všetkých národov!“ A neskôr na inom mieste je zmienka o tom, ako si ľud slobodne zvolil za svojho kráľa Šaula (1 Sam 5-15). No jeho kráľovanie nad Izraelom sa nakoniec ukázalo ako veľmi zlé a sám Pán ho zavrhol a zvolil si Dávida.

Nedávno sa konali parlamentné voľby a my, slobodní ľudia žijúci v demokracii, sme si slobodne zvolili a už nie po prvý raz „svojho kráľa“. Bude to Šaul alebo Dávid? Mali sme v tejto pre nás veľmi dôležitej situácii možnosť slobodnej voľby. Lenže aj iné veci boli alebo sú pred nami: voľba životného partnera, voľba zamestnania – napríklad stať sa profesionálnym vojakom, voľba školy, prijať krst a byť veriaci a verný Bohu, zastávať dôležitú funkciu alebo úrad v spoločnosti a pod.

Udalosť v príbehu Starého zákona, keď si Izraeliti zvolili svojho kráľa, hovorí jasnou rečou o tom, ako sa človek môže ľahko pomýliť a namiesto dobra, ktoré chce, si zvolí skryté zlo alebo dokonca v niektorých prípadoch aj vedome zlo. Na druhej strane je tu Pán, ktorý sa nikdy nemôže mylíť a navyše, nikdy pre svoje stvorenie nevyberie priamo zlo, ale vo všetkom chce pre človeka dobro, hoc v istých prípadoch by mohlo vzišť aj zo zlého.

To je vnútorné poučenie pre nás, aby sme pri svojom rozhodovaní a pri svojej akiekoľvek slobodnej voľbe v dôležitých veciach a okolnostiach života mali otvorené srdce i myseľ na Božiu pomoc, aby sme si nezvolili to, čo bude neskôr proti nám. Lebo nám ostanú „oči pre plač.“

To najdôležitejšie však v našom živote sú nakoniec naše denné rozhodnutia – voľba dobra alebo zla. Všade okolo nás i uprostred ozbrojených síl, kde prežívame prácu i kus života, všetko stojí alebo padá na morálnych princípoch, ktoré sú priamo v nás, alebo ako veriaci ich poznáme ešte viac z Božieho zjavenia. Nuž, potom všetky škandály, kauzy... sú presne o tom, či voľba taká alebo onaká sa opiera o morálku alebo, naopak, ani zďaleka, veď mnohým stačí výhovorka, že sa neporušil zákon.

Majme teda vojaci a úradníci odvahu, aby sme konali svoje voľby a rozhodnutia v duchu dobra pre všetkých, o to viac, ak sme veriaci.

Materiálna strata

/ kpt. Martin BITTNER

V minulom čísle sme sa zmienili o tom, že príslušníci OS SR sa budú čoraz častejšie stretávať s ľuďmi, ktorí sa ocitnú v kríze a vo všeobecnosti sme charakterizovali podstatu a aspekty straty. V dnešnom príspevku sa konkrétne zameriame na materiálne aspekty straty.

Materiálne straty predstavujú stratu materiálneho objektu alebo známeho prostredia, ku ktorému má jednotlivec významný vzťah. Smútok nad takou stratou sa nevzťahuje iba na daný objekt, ale dotýka sa predovšetkým energie, citu, lásky, úsilia, nasadenia, peňazí a ďalších investícií. Krízu obvykle vyvolávajú práve tie ďalšie, nenahraditeľné straty, ktoré si v súvislosti s materiálnou stratou uvedomujeme alebo ani neuvedomujeme, len ich pociťujeme.

Prvou z prežívaných strát je strata minulosti, ktorú môžu reprezentovať rodinné albumy fotografií. Fotografie symbolizujú našu minulosť a pripomínajú domov, ľudí, ktorých sme poznali, významné udalosti nášho života a aj života celej našej rodiny. Ak stratíme fotografie, strácame naše korene a môžeme stratiť časť nášho pocitu integrity, pretože fotografie majú emocionálnu a duchovnú hodnotu, ktorá je pre nás nenahraditeľná.

Strata niečoho, poprípade niekoho, môže predstavovať aj stratu bezpečia a istoty. V emocionálnych termínoch býva domov najčastejšie opisovaný ako bezpečné miesto, niekde, kde je nám dobre, kde máme svoje korene, kam patríme. Strata bezpečia nemusí byť subjektívna, ale aj objektívna, čo môže predstavovať napríklad presídlenie z malej obce do veľkomesta so všetkými rizikami. Strata bezpečia sa môže prežívať aj v súvislosti s krádežou či vylúpením bytu, kancelárie alebo iných priestorov a spája sa s myšlienkou: „Už sa tam nikdy nemôžem cítiť bezpečne.“

Lenže nielen jednotlivec, ale aj komunita alebo spoločnosť môžu zažívať materiálne, ale aj iné straty a reakcie s tým súvisiace, napríklad v dôsledku prírodnej katastrofy, industriálnej katastrofy či vojny.

Záplavy, požiare, zemetrasenia, zosuvy pôdy, lavíny, tornáda, tajfúny, sopečné výbuchy zahŕňajú tak stratu ľudských životov, ako aj materiálnu stratu. Smútok nad stratou majetku či už domov, vybavenia domácností, áut a hospodárskych zvierat sa zosilňuje bezmocnosťou prežívanou v čase katastrofy, ktorej nik nemohol zabrániť alebo ovplyvniť jej dôsledky. Často dochádza k tomu, že tí, ktorí truchlia „iba“ nad stratou materiálnych vecí, mávajú pocit, že by nemali prejavovať nad stratou svojho majetku zármutok, že je to nemorálne najmä v situácii, ak ostatní prišli pri rovnakej katastrofe o príbuzných a priateľov. A ak si to predsa len dovoľia, môžu trpieť silnými výčtkami a pocitmi viny.

Mnohým ľuďom pripadajú materiálne straty maličké a dávajú to najavo napríklad slovami: „Veď sa nič hrozné nestalo, kúpiš si nové!“ Ale dôvod prečo ľudia pri strate nejakého predmetu smútia, nie je v ňom samom, je to v tom, čo pre postihnutého symbolizuje. Dôvod treba hľadať v ďalších stratách, ktoré si klient v súvislosti so stratou uvedomil alebo ani neuvedomil, ale napriek tomu jeho prežívanie, správanie a konanie vykazuje

všetky známky intenzívneho prežívania straty. Ak sme v kontakte s takýmto človekom, nemali by sme devalvovať stratu a jej význam pre postihnutého človeka.

Pokus vyhovoriť niekomu smútok, situáciu iba zhoršuje a vety typu: „Veď to bol iba...“, „Môžeš to nahradiť...“ vedú k ďalšiemu vysvetľovaniu, prečo bol predmet taký cenný, prečo je strata taká zničujúca, prečo by náhrada nikdy nemohla byť rovnocenná, ba dokonca k zablokovaniu a ukončeniu ďalšej komunikácie a postihnutý usúdi, že sa „už nemá o čom baviť, pretože to aj tak nemá cenu“, a vaše úsilie bude nakoniec devalvované. Silný smútok nad materiálnou stratou obvykle znamená, že predmet symbolizoval niečo hlbšie. Počas takejto udalosti by sa činnosť kohokoľvek, kto poskytuje postihnutému pomoc, mala zamerať na:

1. rozpoznanie významu a dôsledku straty pre daného jedinca – čo predmet pre neho symbolizoval.
2. identifikáciu ďalších súvisiacich strát, ktoré sa k objektu viažu.
3. pomoc pri akceptácii straty. Vhodným spôsobom ako podporovať akceptovanie straty, je trpezlivo počúvať, ak postihnutý rozpráva o danom objekte a o okolnostiach straty; môžeme ho na to aj priamo či nepriamo vyzvať.
4. porozumenie emóciám. Môže sa dostať pocity viny: „Keby som to nebol robil..., tak by...“ „Teraz mi už ostáva len...“, alebo silná závisť: „Prečo sa to stalo práve mne?, Prečo on má, a ja nie?“, ale tiež všetky možné reakcie podobné trúchleniu. „Už mi to nikdy nič nenahradiť!“
5. normalizáciu reakcií. Po odznení bezprostrednej reakcie sa postihnutí niekedy hanbia, že „tak vyvádzajú“ pre stratu nejakého predmetu a že „kvôli tomu obťažujú“. Tieto pocity hanby sa dajú veľmi dobre redukovať tým, že vyjadríme pochopenie nad stratou a vysvetlíme, že reakcia na stratu zodpovedá významu, ktorý pre nich daný predmet predstavoval, a že je normálne a dobré tieto pocity slovné vyjadriť a dať im voľný prechod.
6. podporu odpútavania od strateného objektu. Tak tiež je dobré postihnutým vysvetliť, že upnutie na predmety, ktoré sú spojené s nenávratne stratenými hodnotami a intenzívny strach z ich straty alebo silná reakcia na takúto stratu, je normálnou, bežnou súčasťou procesu trúchlenia.

Pri kontakte s ľuďmi v kríze spôsobenej stratou je vhodné počítať s individuálnymi rozdielmi v reakciách a reakcia na stratu bude trvať rôzne dlho.

Európsky demonštrátor UCAV

Spoločnosť Alenia Aermacchi v januári oznámila, že úspešne ukončila testy technológie stealth, ktorá má byť aplikovaná špeciálne na demonštrátori platformy z európskeho programu nEUROn. Letové testy na potvrdenie nízkej zistiteľnosti novej generácie bezpilotného prostriedku kategórie UCAV a ďalších troch základných požiadaviek programu by sa mali uskutočniť podľa plánov už v tomto roku v Taliansku, Francúzsku a vo Švédsku.

Program nEUROn, ktorého myšlienka vznikla na francúzskom ministerstve obrany, ku ktorému sa pridalo Grécko, Španielsko, Švajčiarsko, Švédsko a Taliansko, má ukázať schopnosť zostrojenia budúcej európskej bezpilotnej platformy, ktorá bude spôsobilá aj na ozbrojený vzdušný úder na pozemný cieľ. Program odštartoval v roku 2006 a v minulom roku sa skončila jeho vývojová fáza. Tento rok sa budú do plnohodnotného demonštrátora integrovať jednotlivé systémové a podsystémové prvky, aby sa mohli uskutočniť pozemné testy platformy a začať prvé letové skúšky, ktoré by mali pokračovať až do konca roka 2013.

Skúšky demonštrátora sú podľa združenia firiem, ktoré vedie francúzsky Dassault Aviation, dôležitým krokom pri zladení a vyzretí technológií, ktoré by mali minimalizovať riziko neúspechu vývoja operačne použiteľného systému. Program nEUROn má overiť technológie na použitie bezpilotnej i pilotovanej verzie budúceho stroja. Zahŕňa návrh, vývoj, výrobu a letové skúšky platformy, ktorá dokáže pôsobiť autonómne, nieť výzbroj a byť ťažko zistiteľná a identifikovateľná. Hoci nemôžeme ešte hovoriť o prototypu, program predstavuje typického zástupcu budúcich UCAV.

Demonštrátor by mal podľa programu preukázať najmä: schopnosť realizovať útočnú akciu vzduch-zem v podmienkach zosieťovaného bojiska, schopnosť nízkeho zachytenia radarom a infračerveného vyžarovania, schopnosť niesť zbraňové systémy vo vnútornej šachte a ich adekvátnu aktiváciu a použitie, schopnosť samostatného zistenia a identifikovania cieľa.

rak
Foto Alenia AERMACCHI

Ozbrojené sily
Slovenskej republiky

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každú stredu na
Dvojke o 21,55 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielač čas sledujte
na internete.

Spoločenstvo katolíckych veriacich v Ozbrojených silách a Ozbrojených zboroch Slovenskej republiky v spolupráci s Ordinariátom OS a OZ SR pozývajú manželské páry v uniformách na víkendový pobyt s ordinárom OS a OZ SR Mons. Františkom Rábekom do tichého prostredia rázovitej obce Čičmany v Strážovských vrchoch. Cieľom víkendového pobytu je formácia manželských dvojíc, výmena skúseností z manželského života, riešenie problémov a príprava na duchovné slávenie Veľkej noci 2012. Termín: 16. - 18. marca 2012

Cena pobytu (ubytovanie, plná penzia): 44,- € /os
Prihlásiť sa môžete u Dr. Tibora Ujlackého na č. tel. 0903 820 816, alebo e-mailom na adresu: hovorca@ordinariat.sk.
Počet účastníkov v jednom turnuse je obmedzený na 20 párov.